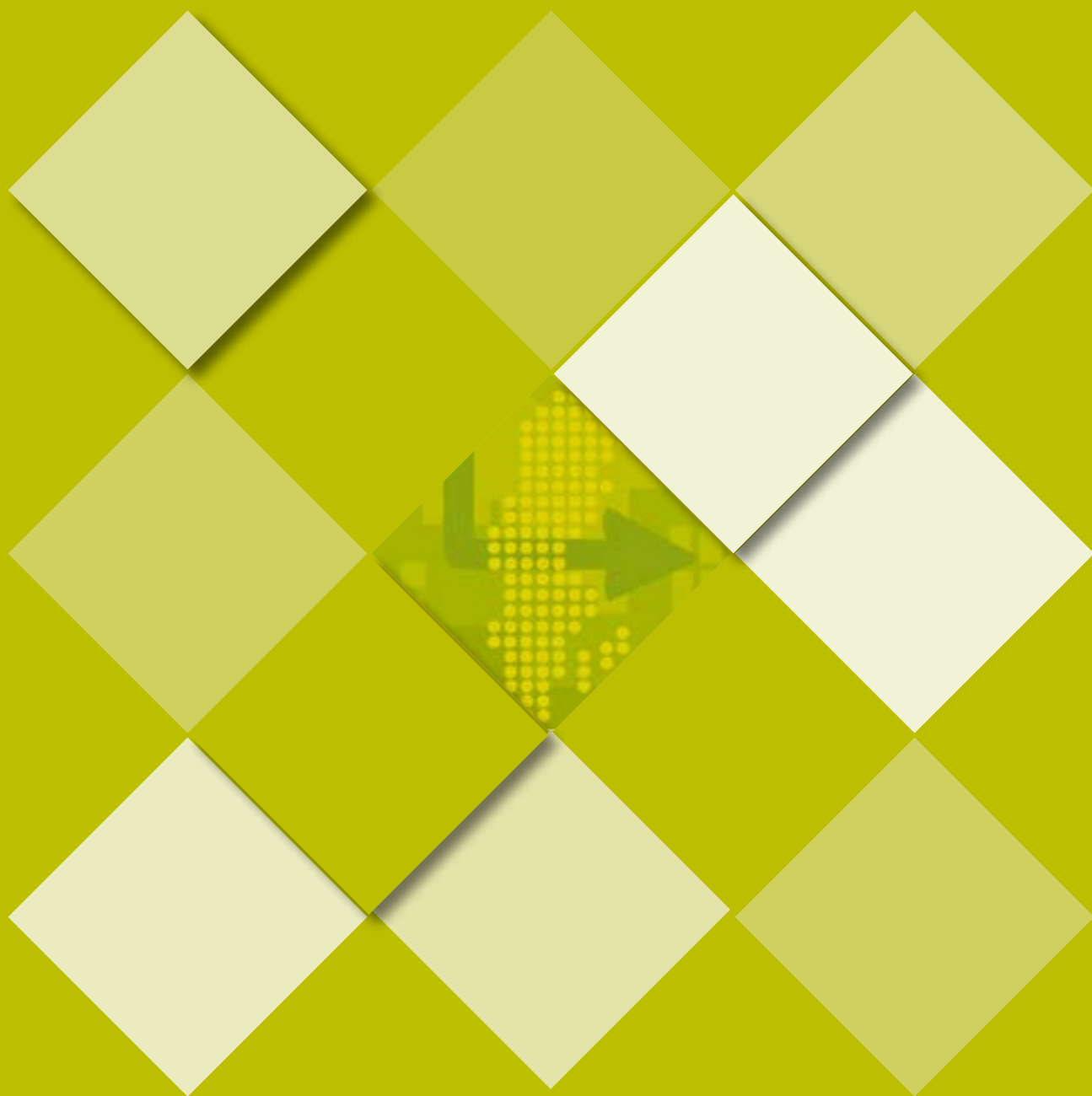

Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2020

MISSIV

DATUM
2021-05-27
ERT DATUM
2020-06-25

DIARIENR
2020/149-5
ER BETECKNING
Fi2020/02999/K

Regeringen
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Uppdrag att följa utvecklingen av statens styrning av kommuner och regioner

Statskontoret fick den 25 juni 2020 i uppdrag av regeringen att 2020–2023 översiktligt redovisa och analysera utvecklingen av statens styrning av kommuner och regioner och deras verksamheter. Statskontoret har även haft motsvarande uppdrag under perioden 2018–2020 (Fi2017/04702/K).

Statskontoret överlämnar härmed rapporten *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2020* som är vår första årliga redovisning inom ramen för det nya regeringsuppdraget. Huvuddelen av rapporten publicerade vi den 31 mars 2021 på vår webbplats. Nu publicerar vi en version som även innehåller en förteckning över samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn 2020 (bilaga 9). I övrigt har det inte skett några ändringar av den ursprungliga rapporten.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Erik Nyberg samt utredarna Ebba Brismark, föredragande, och Rasmus Firon var närvarande vid den slutgiltiga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Ebba Brismark

Innehåll

	Sammanfattning	9
1	Uppdrag och genomförande	11
1.1	Bakgrund	11
1.2	Syfte och tolkning av uppdraget	12
1.3	Vi beskriver utvecklingen med hjälp av 13 indikatorer	12
1.4	Projektgruppen och kvalitetssäkring	15
1.5	Disposition	15
2	Statens styrning av kommunsektorn med anledning av coronapandemin	17
2.1	Över 100 styrsignaler med anledning av pandemin	17
2.2	Staten har stöttat kommunsektorn under pandemin	18
2.3	Pandemin ställer stora krav på samordning	19
2.4	Myndigheterna är viktiga för regeringen	20
2.5	Pandemin har gjort att staten styr kommuner och regioner mer	20
3	Regelstyrning av kommuner och regioner	23
3.1	42 nya eller ändrade regleringar under 2020	23
3.2	Flera åtgärder till följd av coronapandemin	24
3.3	Bortsett från åtgärderna till följd av pandemin följer styrningens utveckling tidigare mönster	26
3.4	Flera ändringar får ekonomiska konsekvenser	28
3.5	Statens regelstyrning under 2020 var framför allt riktad direkt mot de kommunala verksamheterna	28
4	Statsbidrag till kommuner och regioner	31
4.1	Vi kartlägger tre olika typer av statsbidrag	31
4.2	Staten har betalat ut mer medel till kommunsektorn under 2020 än under tidigare år	32
4.3	Fler riktade statsbidrag under 2020 än året innan	38
4.4	Fler nya statsbidrag under 2020 än bidrag som upphörde	41
5	Överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument	45
5.1	Vi kartlägger tre olika typer av mjukare styrning	45
5.2	Ungefär lika många överenskommelser 2020 som tidigare år	46
5.3	Fem nya samordnare 2020	47
5.4	Två coronastrategier under 2020	48
6	Regeringens uppdrag till myndigheter	51
6.1	Vi kartlägger uppdrag som påverkar kommuner och regioner	51
6.2	Nästan 180 uppdrag som påverkar kommunsektorn	52
6.3	Många uppdrag med anledning av coronapandemin	55

7	Statliga myndigheters styrning	57
7.1	40 myndigheter styr kommuner och regioner	57
8	Tillsatta utredningar	63
8.1	Regeringen tillsatte 39 utredningar som rör kommunsektorn under 2020	63
8.2	Tre utredningar med koppling till coronapandemin	65
	Referenser	67

Bilagor

1	Regeringsuppdraget	69
2	Metodbeskrivning	75
3	Lagar och förordningar	83
4	Statsbidrag	95
5	Överenskommelser	109
6	Regeringsuppdrag till myndigheter	111
7	Myndigheternas styrmedel	129
8	Tillsatta utredningar	131
9	Statsbidragsförteckning	133

Tabell- och figurförteckning

Tabell 1.	Styrmedel, indikatorer och metodval	13
Tabell 2.	Antal styrsignaler under 2020 till följd av pandemin	18
Tabell 3.	Antal styrsignaler under 2018–2020	21
Figur 1.	Utbetalda statsbidrag till kommunsektorn 2010–2020 (i miljarder kronor)	33
Figur 2.	Utbetalda statsbidrag till kommuner 2015–2020 per kategori av statsbidrag (i miljarder kronor)	34
Figur 3.	Utbetalda statsbidrag till regioner 2015–2020 per kategori av statsbidrag (i miljarder kronor)	35
Figur 4.	Andel av kommunernas och regionernas intäkter som utgörs av statsbidrag 2015–2019	37
Figur 5.	Andel av statsbudgetens totala utgifter som utgjordes av statsbidrag till kommuner och regioner med flera 2010–2020	38
Tabell 4.	Antal riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommuner och regioner 2018–2020	38
Tabell 5.	Antal uppdrag till myndigheter (både särskilda uppdrag och uppdrag i regleringsbrev) som påverkar kommuner och regioner 2020, efter uppdragstyp	53
Tabell 6.	Antal särskilda regeringsuppdrag och uppdrag i regleringsbrev som påverkar kommuner och regioner, uppdelat per myndighet	54
Tabell 7.	Antal nationella myndigheter som svarar att de styr med respektive styrmedel inom olika verksamhetsområden	58
Tabell 8.	Antal tillsatta utredningar 2020 som rör styrning av kommuner och regioner per departement	64
Tabell b1.	Bortfallsanalys	81
Tabell b2.	Nya lagar och förordningar med betydande påverkan på kommuner och regioner som börjat gälla under 2020	83
Tabell b3.	Väsentliga förändringar i lagar och förordningar under 2020 med betydande påverkan på kommuner och regioner	87
Tabell b4.	Utbetalda kostnadsersättningar till kommuner respektive regioner inom olika utgiftsområden 2020 samt procentuell förändring 2019–2020	95
Tabell b5.	Utbetalda riktade statsbidrag till kommuner respektive regioner inom olika utgiftsområden 2020 samt procentuell förändring 2019–2020	96
Tabell b6.	Antal kostnadsersättningar och riktade statsbidrag till kommuner respektive regioner efter utgiftsområde 2020	97
Tabell b7.	Nya riktade statsbidrag och kostnadsersättningar 2020	98

Tabell b8.	Riktade statsbidrag och kostnadsersättningar som har upphört 2020	102
Tabell b9.	Väsentliga förändringar av riktade statsbidrag och kostnadsersättningar 2020	103
Tabell b10.	Giltiga överenskommelser 2020 per utgiftsområde och departement	109
Tabell b11.	Regeringsuppdrag till statliga myndigheter enligt särskilt beslut under 2020 som vi bedömt påverkar kommuner och regioner	111
Tabell b12.	Uppdrag i myndigheternas regleringsbrev 2020 som vi bedömt påverkar kommuner och regioner	122
Tabell b13.	Myndigheter som anger att de styr över verksamheter i kommuner och regioner, samt förändringar i deras styrning under 2020	129
Tabell b14.	Tillsatta utredningar 2020 vars uppdrag vi bedömt rör statens styrning av kommuner och regioner	131
Tabell b15.	Samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn 2020	136

Sammanfattning

Statskontoret har på regeringens uppdrag kartlagt statens styrning av kommuner och regioner under 2020. Kartläggningen omfattar styrning från riksdagen, regeringen och från statliga myndigheter. Syftet med kartläggningen är att ge regeringen ett samlat underlag av hur omfattande den statliga styrningen är och hur den har utvecklats. Vi redogör för detta utifrån ett antal styrmedel som påverkar kommunsektorn. Kommunsektorn är den gemensamma beteckningen på kommuner och regioner.

Fler styrsignaler 2020 än tidigare år

Coronapandemin har slagit hårt mot hela samhället. Inte minst har pandemin krävt åtgärder inom kommunala kärnverksamheter som vård, skola och omsorg. Det syns i statens styrning av kommunsektorn. Vi har identifierat över 100 åtgärder som staten vidtagit gentemot kommuner och regioner med anledning av pandemin. Regeringen har bland annat tillfört kommuner och regioner mer resurser och gett uppdrag till myndigheter att på olika sätt stötta och samordna arbetet i kommunsektorn.

Staten har under 2020 styrt kommunsektorn med ungefär samma metoder som tidigare. Men vår analys av antalet styrsignaler visar också att coronapandemin har bidragit till att staten styrt kommunsektorn mer än tidigare år.

Pandemin har alltså inte inneburit att staten har slutat styra kommuner och regioner i andra avseenden. Även efter att pandemin bröt ut i mars 2020 har kommunsektorn fått ta emot flera nya styrsignaler som inte är kopplade till utbrottet av covid-19. Av de nya styrsignalerna under 2020 är ungefär två tredjedelar inte kopplade till pandemin. Det betyder att denna styrning under 2020 är ungefär lika omfattande som styrningen av kommuner och regioner under 2018 och 2019, sett till antalet styrsignaler.

I övrigt följer utvecklingen tidigare års styrmönster

Bortsett från åtgärderna till följd av pandemin följer utvecklingen under 2020 till stor del tidigare års styrmönster. Precis som tidigare år har staten använt sig av samtliga styrmedel som ingår i vår kartläggning. Bland annat har totalt 42 nya eller ändrade lagar och förordningar börjat att gälla under 2020 som på ett väsentligt sätt påverkar kommunerna eller regionerna. I likhet med tidigare år handlar flera av reglerna om ökade krav eller skyldigheter för kommunsektorn.

Vår kartläggning visar också att det fortfarande fanns många riktade statsbidrag till kommunsektorn. Totalt sett fanns 183 riktade statsbidrag 2020. Flest riktade

statsbidrag ser vi inom områdena vård och omsorg samt utbildning. Statsbidragen är en viktig inkomstkälla för kommunsektorn och under 2020 har staten betalat ut mer medel än tidigare år. Ökningen beror framför allt på att staten tillfört kommunsektorn mer resurser till följd av pandemin.

Regeringen styr ofta genom statliga myndigheter

Regeringen styr kommunsektorn indirekt genom regeringsuppdrag till myndigheter. Det är ett viktigt verktyg för att regeringen ska kunna nå ut till kommunsektorn. Under 2020 har regeringen beslutat om nästan 180 uppdrag som påverkar kommuner och regioner. Det är en tydlig ökning jämfört med året innan. De flesta uppdragen handlar om att sprida kunskap i frågor som rör kommunsektorn eller om att kartlägga eller analysera någon del av en kommunal verksamhet – verksamhet som bedrivs av en kommun eller en region.

Regeringen bestämmer ramarna för myndigheternas styrning, men myndigheterna är ofta relativt fria att själva bestämma hur de ska styra inom de givna ramarna. Enligt Statskontorets enkätundersökning styr totalt 40 statliga myndigheter kommuner och regioner. Alla kommunala verksamhetsområden styrs av flera olika myndigheter. Merparten av myndigheterna har också flera uppgifter gentemot kommunsektorn och kombinerar tvingande styrning genom föreskrifter eller tillsyn med mjukare styrmedel som exempelvis stöd och vägledning. Det innebär att kommunsektorns verksamheter måste förhålla sig till olika typer av styrsignaler från flera olika håll.

Staten styr framför allt inom vården och omsorgen

Under 2020 har staten styrt kommuner och regioner inom nästan alla politikområden. Samtidigt kan vi konstatera att liksom tidigare år riktas styrningen framför allt mot vård- och omsorgsområdet. Antalet nya styrsignaler riktade mot kommunsektorn är flest inom detta område. Det gäller samtliga styrmedel som ingår i vår kartläggning.

1 Uppdrag och genomförande

Statskontoret har på regeringens uppdrag kartlagt hur staten styr kommuner och regioner. Denna rapport är vår fjärde redovisning och gäller utvecklingen av styrningen under 2020.

I det här kapitlet beskriver vi bakgrunden till uppdraget, vilket syfte uppdraget har, samt de indikatorer som vi ska redovisa. Vi redogör också för hur vi har avgränsat och genomfört uppdraget.

1.1 Bakgrund

Den svenska förvaltningsmodellen kännetecknas av ett starkt kommunalt självstyre. Samtidigt är det riksdagen, regeringen, statliga myndigheter och EU som sätter ramarna för kommunala verksamheter genom exempelvis lagar, förordningar och myndighetsföreskrifter. Kommuner och regioner påverkas därmed av styrning från flera håll. Den statliga styrningen sker också inom olika politikområden och sektorer, vilket innebär att olika departement inom Regeringskansliet hanterar olika delar av styrningen.

Statskontoret har i tidigare rapporter konstaterat att statens styrning av kommunsektorn ökat i omfattning, blivit mer komplex och detaljerad.¹ För att ge kommunsektorn bättre möjligheter att planera sina verksamheter utifrån lokala behov och förutsättningar har regeringen sagt att den vill utveckla styrningen av kommuner och regioner. Regeringen har, bland annat inom ramen för tillitsreformen, konstaterat att den vill att de styrsignaler som kommunsektorn får ska vara tydliga och innehålla så lite detaljreglering som möjligt. I stället för detaljstyrning vill regeringen styra strategiskt. Styrningen ska vara anpassad till kommunsektorns verksamhet och den ska bygga på tillit och en helhetssyn på de kommunala verksamheterna.²

I budgetpropositionen för 2018 skrev regeringen att det vore bra att på ett samlat och strukturerat sätt följa statens styrning av kommunsektorn för att bättre kunna utvärdera om de åtgärder regeringen genomför för att förbättra styrningen får önskad effekt. Statskontoret fick därför i uppdrag av regeringen att översiktligt redovisa och analysera hur statens styrning av kommunsektorn förändrades under perioden 2017–2019. Inom ramen för uppdraget har Statskontoret lämnat tre årliga rapporter och en fördjupad analys av hur styrningen utvecklats. Statskontoret har

¹ Se t.ex. Statskontoret. (2016:24). *Statens styrning av kommunerna*.

² Prop. 2017/18:1. *Budgetpropositionen för 2018*.

nu fått i uppdrag att fortsätta följa statens styrning av kommuner och regioner under perioden 2020–2023. Vi har fått i uppdrag att lämna tre årliga rapporteringar och en fördjupad analys av styrningens utveckling.

1.2 Syfte och tolkning av uppdraget

Syftet med denna rapport är att ge regeringen ett underlag om hur den statliga styrningen av kommuner och regioner förändrats under 2020. Vi tolkar uppdraget som att vi så långt det är möjligt ska beskriva omfattningen av ny styrning och av väsentligt förändrad styrning under 2020. Vi gör detta genom att studera olika styrmedel som påverkar de verksamheter som kommuner och regioner ansvarar för. I vår kartläggning har vi sorterat dessa styrmedel under följande kategorier:

- lagar och förordningar
- statsbidrag
- överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument
- regeringsuppdrag till myndigheter
- myndigheternas styrning
- tillsatta utredningar

1.2.1 Några förändringar jämfört med tidigare redovisningar

Årets kartläggning skiljer sig till viss del från tidigare redovisningar. Det nya uppdraget innebär att vi ska följa upp en ny indikator: statliga offentliga utredningar som regeringen tillsatt och som rör statens styrning av kommuner och regioner. Vi ska också sluta följa upp tre andra indikatorer.³ En annan nyhet är att vi ska redovisa hur mycket medel staten betalar ut till kommunsektorn inom ramen för respektive statsbidrag.

1.3 Vi beskriver utvecklingen med hjälp av 13 indikatorer

Vi redovisar hur statens styrning av kommuner och regioner utvecklats med hjälp av 13 indikatorer (tabell 1). Vi har sorterat indikatorerna utifrån vilken kategori av styrmedel de gäller. För att undersöka hur styrningen utvecklats har vi bland annat studerat olika slags dokument, till exempel regleringsbrev, samt bearbetat uppgifter från flera aktörer. I bilaga två beskriver vi våra metodval och avgränsningar mer utförligt.

³ Vi kartlägger inte längre publicerade utredningar samt riksdagens och Lagrådets yttranden.

Tabell 1. Styrmedel, indikatorer och metodval.

Indikator	Metod och material
Lagar och förordningar	
Nya eller väsentligt ändrade lagar och förordningar med betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter och funktionssätt, samt i vilken utsträckning grunden för regleringen härrör från EU.	Dokumentstudier med utgångspunkt i Regeringskansliets publikation "Viktigare lagar och förordningar".
Statsbidrag	
Andel av statsbudgetens utgifter som utgörs av statsbidrag.	Egna beräkningar utifrån Ekonomistyrningsverkets (ESV) uppgifter om utfallet för statens budget 2020 och ESV:s uppgifter om utbetalda medel till kommunsektorn under 2020.
Nivån på utbetalda generella bidrag, riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommuner och regioner.	Egna beräkningar utifrån ESV:s uppgifter om utbetalda medel till kommunsektorn under 2020.
Andel av kommunernas och regionernas intäkter som utgörs av statsbidrag. ⁴	Uppgifter från Statistiska centralbyrån (SCB) och räkenskapssammandraget för 2019, som bygger på uppgifter ur kommunernas och regionernas bokslut.
Nya eller väsentligt förändrade statsbidrag eller statsbidrag som upphört.	Genomgång av budgetpropositionerna. Vi har även hämtat information från myndigheters webbplatser, regleringsbrev och regeringens webbplats.
Totala antalet riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn, med uppgifter om fördelning efter utgiftsområde, storlek och eventuellt slutår, samt användningsområden för de riktade statsbidragen och eventuella villkor kopplade till dessa bidrag.	Genomgång av regleringsbreven för 2020 utifrån vår statsbidragsförteckning. Vi har även hämtat information från myndigheters webbplatser. Uppgifter om de riktade statsbidragens användningsområden och eventuella villkor bygger på de dokument (förordning, överenskommelse eller regeringsbeslut) som reglerar respektive statsbidrag.
Överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument	
Nya eller väsentligt förändrade överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument.	Sökning med hjälp av nyckelord i budgetpropositionen samt på SKR:s och regeringens webbplats.
Regeringsuppdrag till myndigheter	
Regeringsbeslut om uppdrag till statliga myndigheter med betydande påverkan på kommuner och regioner.	Genomgång av samtliga regeringsuppdrag genom särskilda beslut från 2020 utifrån ärendeförteckningarna för regeringens sammanträden. Genomgång av uppdrag i regleringsbreven till ett urval av myndigheter.

⁴ För denna indikator redovisar vi utvecklingen under 2019 eftersom det inte finns tillgängliga uppgifter för 2020.

Indikator	Metod och material
Myndigheternas styrning	
Nya eller förändrade bemyndiganden att meddela föreskrifter riktade mot kommunsektorn.	Enkät till ett urval myndigheter.
Vilka statliga myndigheter som utövar styrning över verksamheter i kommuner och regioner och vilka styrmedel dessa myndigheter använder.	Enkät till ett urval myndigheter.
Nya eller väsentligt förändrade myndighetsföreskrifter, allmänna råd och stöd och vägledningar, samt pågående utvecklingsarbete hos myndigheterna avseende deras styrning av kommunsektorn.	Enkät till ett urval myndigheter.
Tillsatta utredningar	
Tillsatta statliga offentliga utredningar som rör statens styrning av kommuner och regioner.	Genomgång av samtliga kommittédirektiv från 2020 utifrån ärendeförteckningarna för regeringens sammanträden och www.sou.gov.se .

1.3.1 Åtgärder staten genomfört på grund av coronapandemin

Spridningen av sjukdomen covid-19 (hädanefter benämnt coronapandemin eller pandemin) har haft en stor påverkan på kommuner och regioner, inte minst i deras roller som ansvariga för vård och omsorg. Vi redovisar vilka åtgärder som staten genomfört med anledning av pandemin och som gäller kommuner eller regioner. Denna kartläggning gör vi för följande styrmedel: lagar och förordningar, statsbidrag, överenskommelser, nationella samordnare, inriktningsdokument, regeringsuppdrag till myndigheter och tillsatta statliga utredningar. Vi har tagit med alla åtgärder där regeringen sagt att pandemin är en anledning till åtgärden, och gjort det i beslutsunderlag eller övriga officiella dokument som pressmeddelanden.

1.3.2 Vi jämför med tidigare år

Vårt uppdrag är att ta fram ett underlag som beskriver hur den statliga styrningen av kommuner och regioner har förändrats under 2020. När vi redovisar hur styrningen förändrats under 2020 jämför vi med hur styrningen sett ut tidigare år i de fall där det är relevant och möjligt. Men det går inte att dra några långtgående slutsatser genom att jämföra hur antalet styrsignaler skiljer sig mellan olika år. Under 2020 har styrningen av kommuner och regioner påverkats av coronapandemin. När det gäller tidigare år hade Sverige till exempel en övergångsregering från den 25 september 2018 till den 21 januari 2019. Detta påverkade regeringens möjligheter att fatta beslut om olika styråtgärder. Styrningen kan också ha påverkats av att 2019 var första året på en mandatperiod.

1.3.3 Förteckningen över samtliga statsbidrag kommer publiceras senast den 30 juni

Statskontoret ska också redovisa en förteckning över samtliga statsbidrag till kommunsektorn. Där ska det bland annat finnas uppgifter om hur mycket som betalats ut till kommunsektorn inom ramen för respektive bidrag, sista året som statsbidraget ifråga betalas ut, och en fördelningsnyckel som beskriver hur respektive bidrag ska fördelas. Vi kommer publicera den förteckningen genom att komplettera denna rapport med ytterligare en bilaga senast den 30 juni 2021.

Under arbetet med förteckningen utgår vi från den förteckning över statsbidrag till kommunsektorn som vi tog fram inom ramen för det förra uppdraget om statens styrning av kommunsektorn. Vi kommer att komplettera den förteckningen med de nya statsbidrag som vi identifierat, ta bort statsbidrag som upphört och uppdatera uppgifterna om befintliga statsbidrag. Vi hämtar uppgifter om hur mycket medel som staten betalat ut inom ramen för respektive bidrag dels från Ekonomistyrningsverkets (ESV) uppgifter om hur mycket medel som betalats ut till kommunsektorn under 2020, dels genom kompletterande information från myndigheter som betalar ut bidrag.

1.4 Projektgruppen och kvalitetssäkring

Rapporten har utarbetats av en projektgrupp som har bestått av Ebba Brismark (projektledare) och Rasmus Firon. Rapporten har kvalitetssäkrats enligt Statskontorets interna rutiner.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Regeringskansliet (Finansdepartementet) har fått möjlighet att faktagranska ett rapportutkast.

1.5 Disposition

I kapitel 2 redogör vi för våra sammanfattande iakttagelser av hur staten styrt kommuner och regioner med anledning av coronapandemin. I kapitel 3–8 beskriver vi mer ingående hur staten styrt med respektive styrmedel. Dessa kapitel innehåller både åtgärder som staten genomfört med anledning av pandemin och åtgärder som inte är kopplade till pandemin.

I kapitel 3 beskriver vi hur statens regelstyrning av kommuner och regioner har förändrats.

I kapitel 4 beskriver vi hur styrningen med statsbidrag till kommuner och regioner har förändrats.

I kapitel 5 beskriver vi regeringens styrning med överenskommelser, nationella samordnare och nationella inriktningsdokument.

I kapitel 6 beskriver vi regeringens styrning genom regeringsuppdrag till myndigheter.

I kapitel 7 beskriver vi myndigheternas styrning av kommuner och regioner.

I kapitel 8 beskriver vi vilka statliga offentliga utredningar som rör statens styrning av kommuner och regioner som regeringen tillsatt under 2020.

2 Statens styrning av kommunsektorn med anledning av coronapandemin

Coronapandemin har krävt åtgärder inom verksamheter som kommuner och regioner till stor del ansvarar för. I detta kapitel redogör vi för våra sammanfattande iakttagelser om hur staten styrt kommuner och regioner med anledning av coronapandemin 2020. En mer ingående beskrivning av åtgärderna finns i kapitel 3–8 där vi redogör för utvecklingen för respektive styrmedel.

Sammanfattande iakttagelser:

- Staten har använt sig av samtliga styrmedel som ingår i denna kartläggning för att styra kommunsektorn med anledning av coronapandemin. Totalt har vi identifierat över 100 styrsignaler riktade mot kommunsektorn till följd av pandemin.
- Staten har stöttat kommunsektorn bland annat genom att tillföra kommuner och regioner resurser. Regeringen har också gett många statliga myndigheter i uppdrag att på olika sätt stödja och hjälpa kommuner och regioner.
- Pandemin har gjort att staten har styrt kommunsektorn mer än tidigare år. Antalet styrsignaler utan koppling till pandemin ligger på ungefär samma nivå som tidigare år. Därtill tillkommer styrsignaler till följd av pandemin.

2.1 Över 100 styrsignaler med anledning av pandemin

Vi har identifierat över 100 styrsignaler riktade mot kommuner och regioner till följd av pandemin (tabell 2). Vår kartläggning visar att staten har använt sig av samtliga styrmedel som ingår i denna kartläggning för att styra kommunsektorn med anledning av coronapandemin. Sett till sammansättningen av olika styrmedel kan vi konstatera att staten styrt kommunsektorn under pandemin med ungefär samma metoder som tidigare år.

Tabell 2. Antal styrsignaler under 2020 till följd av pandemin.

Styrmedel	Styrsignaler till följd av pandemin
Nya lagar och förordningar	12
Ändrade lagar och förordningar	6
Nya statsbidrag	15
Ändrade statsbidrag	7
Uppdrag till myndigheter	60
Överenskommelser	1
Nationella samordnare	1
Inriktningsdokument	2
Statliga utredningar	3
Totalt	106

Anmärkning: I vår kartläggning av åtgärder till följd av pandemin har vi valt att ta med alla åtgärder där regeringen i beslutsunderlag eller övriga officiella dokument som pressmeddelanden har sagt att pandemin är en anledning till åtgärden. Vi har inkluderat både tidsbegränsade och permanenta åtgärder. Sammanställningen innefattar inte myndigheternas styrning genom föreskrifter, allmänna råd och stöd och vägledningar.

Källa: Statskontoret, utifrån flera grundkällor och egna bearbetningar. Se bilaga 2.

Statens styrning av kommunsektorn med anledning av pandemin är tydligt koncentrerad till Socialdepartementets områden. Omkring tre fjärdedelar av de åtgärder som vi har identifierat har beretts av Socialdepartementet.

2.1.1 Både detaljerad och övergripande styrning

De åtgärder som staten genomfört gentemot kommunsektorn med anledning av pandemin är olika när det gäller hur detaljerad styrningen varit. Vi ser både exempel på detaljerade åtgärder och mer övergripande styrning. Exempel på detaljerade åtgärder är små riktade statsbidrag som ska gå till specifika insatser. Exempel på mer övergripande åtgärder är ett omfattande tillskott i form av ett generellt statsbidrag. Dessa medel får kommuner och regioner själva bestämma hur de använder. Även uppdragen till myndigheter om att stödja kommunsektorn under pandemin varierar i hur detaljerade de är. Uppdragen handlar både om mer övergripande och systeminriktade stödinsatser och mer specifika insatser som rör vissa verksamheter eller frågor.

2.2 Staten har stöttat kommunsektorn under pandemin

I enlighet med ansvarsprincipen är den som ansvarar över en verksamhet normalt även ansvarig i krissituationer. Hanteringen av coronapandemin har alltså till stor del krävt åtgärder från kommuner och regioner. Regeringen har i sin tur hanterat detta bland annat genom att tillföra resurser och ge myndigheter i uppdrag att stötta kommunsektorn.

2.2.1 Staten tar alla extraordinära kostnader

Coronapandemin medför stora kostnader för kommuner och regioner. I april 2020 meddelade regeringen att staten ska ta alla extraordinära kostnader som uppstår till följd av spridningen av sjukdomen covid-19. Regeringen har även fördelat resurser för att stärka kommunala verksamheter och till viss del även för att kompensera för förlorade intäkter till följd av pandemin.

Till följd av pandemin har staten betalat ut ungefär 50 miljarder kronor till kommuner och regioner under 2020.⁵ Det motsvarar ungefär en fjärdedel av vad staten årligen betalat ut i statsbidrag till kommunsektorn 2015–2019. Av medlen är 22 miljarder kronor generella statsbidrag, 21 miljarder kronor riktade statsbidrag och 7 miljarder kronor kostnadsersättningar.

2.2.2 Myndigheterna har fått i uppdrag att stötta kommunsektorn

Regeringen har också gett många statliga myndigheter i uppdrag att på olika sätt stödja och hjälpa kommuner och regioner. Uppdragen handlar framför allt om att myndigheter ska sprida kunskaper och information till kommunala verksamheter. Vi ser också exempel på uppdrag där statliga myndigheter ska ge mer operativt stöd till kommunsektorn, till exempel genom att erbjuda kommuner handsprit eller hjälpa regioner med att transportera skyddsutrustning.

I vissa fall har regeringen gett statliga myndigheter uppdrag inom områden som formellt sett hör till regionernas eller kommunernas ansvarsområden. Ett exempel är att regeringen gett Socialstyrelsen i uppdrag att se till att det finns tillgång till skyddsutrustning och läkemedel.⁶ Detta kunde tolkas som att staten skulle ta över operativa uppgifter och ansvar från regionerna. Men Statskontorets undersökning från 2020 visar att det inte blev så. Uppdragen resulterade snarare i att myndigheterna kompletterade det arbete som kommuner och regioner redan gjorde.⁷

2.3 Pandemin ställer stora krav på samordning

Coronapandemin har krävt åtgärder från många olika aktörer. En stor del av krishanteringen har skett i Sveriges 21 regioner och 290 kommuner. Det medför ett stort behov av nationell samordning.

Regeringen har i stor utsträckning använt sig av de statliga myndigheterna för att möta behoven av samordning. Flera myndigheter har fått i uppdrag att samordna eller koordinera hanteringen av pandemin mellan staten, kommuner och regioner.

⁵ I våra uppgifter ingår endast medel som staten betalat ut under 2020. De medel som staten har avsatt för 2020 men som har betalats ut efter årsskiftet ingår inte i vårt underlag.

⁶ Regeringsbeslut 2020-03-25. *Uppdrag att på nationell nivå säkra tillgången till medicinteknisk utrustning m.m. som behövs i vården till följd av spridningen av covid-19.*

⁷ Statskontoret. (2020). *Förvaltningsmodellen under coronapandemin.*

För att kunna samordna hanteringen av pandemin och de åtgärder som olika aktörer behöver genomföra behöver regeringen och myndigheterna rätt information. Uppdragen till myndigheterna har därför också till stor del handlat om att myndigheterna ska hämta in information från kommuner och regioner.

Länsstyrelserna har haft en central roll i arbetet med att koordinera olika aktörer under krisen. De fungerar som en länk mellan staten och kommunsektorn, och har sedan tidigare upparbetade strukturer för att stödja samverkan inom exempelvis krisberedskapsområdet. Länsstyrelserna har bland annat samordnat olika sektorsmyndigheters begäran om information från kommunerna. Statskontorets undersökning från 2020 visar att detta bidrog till att underlätta kommunernas arbete med att lämna ut information i en kritisk period.⁸

Regeringen har även använt andra styrformer för att öka samordningen under pandemin. Till exempel har regeringen tillsatt en nationell vaccinsamordnare med uppgift att säkra Sveriges tillgång till vaccin mot covid-19.

Regeringen har även använt sig av medlems- och arbetsgivarorganisationen Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) för att nå ut till kommunsektorn. Regeringen har i sina uppdrag till myndigheter i flera fall sagt att myndigheterna ska samverka med SKR.⁹

2.4 Myndigheterna är viktiga för regeringen

Den svenska förvaltningsmodellen med stora myndigheter och ett relativt litet regeringskansli innebär att regeringen är beroende av underlag och information från de statliga myndigheterna när den ska fatta beslut. Myndigheterna är också viktiga för att regeringen ska kunna nå ut till kommunsektorns verksamheter. Det gäller både under kristid och under mer normala omständigheter.

Även tidigare år har regeringen i stor utsträckning använt uppdrag till myndigheter för att indirekt styra kommuner och regioner. Men 2020 har antalet uppdrag ökat tydligt. Det är några myndigheter som varit extra viktiga i regeringens hantering av coronapandemin. Den myndighet som har fått flest uppdrag som vi bedömer påverkar kommunsektorn är Socialstyrelsen. Även Folkhälsomyndigheten och länsstyrelserna har fått flera uppdrag.

2.5 Pandemin har gjort att staten styr kommuner och regioner mer

En intressant fråga i sammanhanget är om styrningen med anledning av pandemin har gjort att staten styrt kommunsektorn mindre i andra avseenden. Vi har inte undersökt detta närmare. Men vår kartläggning visar att även efter att pandemin

⁸ Statskontoret. (2020). *Förvaltningsmodellen under coronapandemin*.

⁹ Ibid.

bröt ut i mars 2020 har kommunsektorn fått ta emot flera nya styrsignaler som inte har en koppling till utbrottet av covid-19. Det gäller även på vård- och omsorgsområdet. Ungefär två tredjedelar av de nya styrsignalerna under 2020 har inte en koppling till coronapandemin. Denna styrning är ungefär lika omfattande som styrningen av kommunsektorn under 2018 och 2019 när det gäller antalet styrsignaler (tabell 3).

Tabell 3. Antal styrsignaler under 2018–2020.

Styrmedel	2018	2019	2020 exkl. styrning till följd av pandemin
Nya och ändrade lagar och förordningar	37	33	24
Nya statsbidrag	34	13	14
Ändrade statsbidrag	31	28	27
Regeringsuppdrag till myndigheter genom särskilt beslut	91	80	69
Regeringsuppdrag till myndigheter genom regleringsbrev	*	30	46
Nya överenskommelser	5	2	3
Nationella samordnare	1	1	4
Inriktningsdokument	16	3	3
Totalt	215	190	189

Anmärkning: För 2020 har vi endast räknat med styrsignaler som inte är till följd av pandemin. En asterisk betyder att uppgifter saknas. Uppgifterna om regeringsuppdrag till myndigheter är inte jämförbara över tid. År 2018 ingick enbart uppdrag genom särskilt regeringsbeslut i kartläggningen. År 2019 och 2020 inkluderades även uppdrag i myndigheternas regleringsbrev. År 2020 har vi också varit mer strikta i vår kartläggning av uppdrag till myndigheter, och endast tagit med uppdrag som vi bedömer kan få en direkt påverkan på kommunsektorn.

Källa: Statskontoret. (2019). *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting 2018*; Statskontoret. (2020). *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2019* samt Statskontoret, utifrån flera grundkällor och egna bearbetningar. Se bilaga 2.

När vi jämför det totala antalet styrsignaler 2020 med föregående år kan vi således konstatera att coronapandemin har gjort att staten styrt kommunsektorn mer. Antalet styrsignaler är ett sätt att beskriva hur styrningen utvecklats. Samtidigt är det svårt att dra några långtgående slutsatser om styrningens utveckling genom att jämföra hur antalet styrsignaler skiljer sig mellan olika år. För det första är åren inte helt jämförbara. Exempelvis hade Sverige en övergångsregering under stora delar av 2018 vilket påverkade regeringens möjligheter att fatta beslut om olika styråtgärder. För det andra påverkar enskilda styrsignaler kommunsektorn på olika sätt och i olika utsträckning. En kvantitativ jämförelse säger exempelvis inget om vilka effekter styrningen får.

3 Regelstyrning av kommuner och regioner

I detta kapitel redogör vi för hur riksdagens och regeringens styrning av kommuner och regioner med hjälp av lagar och förordningar (regelstyrning) har utvecklats under 2020. Statskontorets fördjupade analys visar att kommun- och regionföreträdare huvudsakligen arbetar utifrån sina grunduppdrag och utifrån lagstiftningen. Det innebär att mål och uppgifter som framgår i lagstiftningen har en mycket stark styreffekt på kommunsektorns verksamheter.¹⁰

Sammanfattande iakttagelser:

- Vi har identifierat 42 nya eller väsentligt ändrade lagar och förordningar som trätt i kraft under 2020 och som vi bedömer får en betydande påverkan på kommuner och regioner. Knappt hälften av dessa är åtgärder som staten genomfört till följd av coronapandemin.
- Under 2020 har något fler nya eller ändrade lagar och förordningar som påverkar kommunsektorn trätt i kraft än under något av de tre föregående åren.
- Vår kartläggning visar att nya eller ändrade lagar och förordningar som påverkar kommunsektorn har trätt i kraft inom nästan alla politikområden. Flest ändringar har gjorts på Socialdepartementets område. De flesta av dessa är åtgärder till följd av pandemin.
- Åtgärderna till följd av coronapandemin är av olika karaktär. Framför allt handlar de om att staten försöker underlätta för kommunsektorn att hantera pandemin.
- Den nya och ändrade regelstyrningen som inte är en följd av pandemin handlar till största del om ökade krav eller skyldigheter för kommuner och regioner. Vi ser enstaka exempel på ändringar som innebär förenklingar eller utökade möjligheter.

3.1 42 nya eller ändrade regleringar under 2020

Vår kartläggning visar att 17 nya lagar eller förordningar och 25 ändringar i befintliga regleringar som började gälla 2020 får en betydande påverkan på

¹⁰ Statskontoret. (2019:2). *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting – en analys*.

kommuner och regioner.¹¹ Vi bedömer att knappt hälften av dessa är åtgärder som regeringen beslutat om till följd av coronapandemin. Tre av ändringarna är helt eller delvis en följd av EU-direktiv eller EU-förordningar. Med ”betydande påverkan” menar vi exempelvis att reglerna kan öka eller minska kostnaderna för kommunsektorn, eller att reglerna kan öka kraven på kommuner eller regioner. Det kan handla om att staten exempelvis utökar kommunernas tillsynsansvar inom ett visst område eller att staten beslutar om en ny behandling inom hälso- och sjukvården.

Under 2020 har något fler nya eller ändrade lagar och förordningar som påverkar kommunsektorn trätt i kraft än under något av de tre föregående åren. Antalet regleringar är ett sätt att beskriva hur regelstyrningen utvecklats. Samtidigt är de enskilda ändringarna av varierande karaktär och påverkar kommunsektorn på olika sätt och i olika utsträckning. Regelstyrning som får en betydande påverkan på kommunsektorn kan innebära både lättnader och större krav på kommuner eller regioner. I bilaga tre finns en sammanställning över samtliga nya eller ändrade lagar och förordningar och en kort beskrivning av hur de påverkar kommunsektorn.

3.1.1 Flest regleringar inom Socialdepartementets område

Under 2020 har nya eller ändrade lagar och förordningar som påverkar kommunsektorn trätt i kraft inom nästan alla politikområden. Staten har gjort flest ändringar på Socialdepartementets område. Det handlar om totalt 14 nya eller ändrade regleringar inom detta område. Elva av dessa är åtgärder som regeringen beslutat om till följd av coronapandemin. Flera ändringar har också skett inom Utbildningsdepartementets och Finansdepartementets områden – nio respektive sju nya eller ändrade regleringar. Vi bedömer att fyra av reglerna på utbildningsområdet och en av reglerna från finansdepartementet är åtgärder till följd av pandemin.

3.2 Flera åtgärder till följd av coronapandemin

Coronapandemin har påverkat statens regelstyrning av kommuner och regioner under 2020. Som en del i statens hantering av pandemin har riksdagen och regeringen beslutat om 18 nya eller ändrade lagar och förordningar som vi bedömer får en betydande påverkan på kommunsektorn. Det handlar både om tidsbegränsade åtgärder och ändringar som gäller tills vidare. Några av de nya förordningar som regeringen beslutat om till följd av pandemin har ändrats en eller flera gånger under året, men vi har inte räknat med dessa ytterligare ändringar i totalantalet.

Vår kartläggning visar att åtgärderna är av olika karaktär. Staten har framför allt försökt underlätta för kommunsektorn, men staten har också ställt nya eller ökade

¹¹ En ändring kan beröra flera lagar och förordningar.

krav på kommuner och regioner. Dessutom ser vi exempel på regeländringar som medför att staten får större befogenheter gentemot kommunsektorn.

3.2.1 Flest regleringar syftar till att underlätta för kommunsektorn att hantera pandemin

Regeländringarna handlar till stor del om att staten försöker underlätta för kommunsektorn att hantera coronapandemin. Regeringen har beslutat om flera förordningar om tillfälliga statsbidrag för att stödja kommuner och regioner ekonomiskt och kompensera dem för de kostnader de har för att hantera pandemin. Dessa beskriver vi mer utförligt i kapitel fyra.

Vi ser också att staten försökt underlätta på andra sätt. Det handlar framför allt om att undanröja eventuella hinder i lagstiftningen och om åtgärder för att minska belastningen på sjukvården. Exempelvis har regeringen fattat beslut om en tillfällig förordningsändring som gör det möjligt för Statens veterinärmedicinska anstalt att analysera coronaprover åt sjukvården.¹² Ett annat exempel är en lagändring som upphäver kravet att en anställd ska lämna ett läkarintyg från och med den åttonde kalenderdagen i sjuklöneperioden för att ha rätt till sjuklön.¹³

3.2.2 Staten har också infört nya skyldigheter för kommuner och regioner

Vi har också identifierat enstaka pandemiåtgärder där staten infört nya skyldigheter för kommunsektorn. Riksdagen har exempelvis beslutat om en lag som säger att den som driver ett serveringsställe ska genomföra åtgärder för att förhindra spridning av covid-19.¹⁴ Det är kommunerna som ska utöva tillsyn över att verksamheterna följer lagen. Lagen innebär också en ny uppgift för regionerna eftersom kommunerna ska kunna samråda med regionernas smittskyddsläkare när de behöver det. Riksdagen har även beslutat att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om allmänfarliga och samhällsfarliga sjukdomar ska tillämpas på covid-19. I praktiken innebär det bland annat att ytterligare en sjukdom omfattas av kraven på smittspårning.

3.2.3 Nya befogenheter för staten i pandemins spår

Vi ser också exempel på nya regleringar som ger staten nya befogenheter gentemot kommunsektorn. Under 2020 har regeringen beslutat om en ny förordning som säger att regioner och kommuner ska informera Socialstyrelsen eller länsstyrelsen om den skyddsutrustning och det material för provtagning för covid-19 som de har

¹² Förordningen (2009:1394) med instruktion för Statens veterinärmedicinska anstalt.

¹³ Lagen om sjuklön (1991:1047).

¹⁴ Lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen (2020:526).

tillgång till, om Socialstyrelsen eller länsstyrelsen begär det.¹⁵ Utifrån den informationen får Socialstyrelsen besluta att en region eller en kommun ska överlämna utrustning eller material till en annan region eller kommun.

Riksdagen har också fattat beslut om en ny lag som ger regeringen befogenhet att vid extraordinära händelser i fredstid, till exempel vid allvarlig smitta, besluta att tillfälligt stänga bland annat förskolor och skolor.¹⁶ Den nya lagen gör det också möjligt för skolhuvudmän att under vissa omständigheter besluta att tillfälligt stänga en förskola, ett fritidshem eller annan pedagogisk verksamhet. I samband med detta beslutade regeringen om en ny förordning som ger huvudmännen utökade möjligheter att anpassa undervisningen om en skola stänger.¹⁷ Skälet till detta är att säkerställa att huvudmannen kan tillgodose elevers rätt till utbildning även i sådana situationer.

Regeringen har också fattat beslut om ett besöksförbud på äldreboenden. Under pandemins första våg införde regeringen ett nationellt besöksförbud som gällde fram till den 30 september 2020.¹⁸ När smittspridningen sedan ökade igen under hösten 2020 gav regeringen Folkhälsomyndigheten möjlighet att besluta om lokala besöksförbud.¹⁹

3.3 Bortsett från åtgärderna till följd av pandemin följer styrningens utveckling tidigare mönster

Vi bedömer att den nya och ändrade regelstyrningen under 2020 är av samma karaktär som tidigare år om vi bortser från åtgärderna till följd av coronapandemin. Liksom tidigare år handlar ändringarna under 2020 framför allt om att staten ökade kraven eller skyldigheterna för kommunsektorn.

3.3.1 Ökade krav eller skyldigheter inom flera olika områden

Om vi bortser från åtgärderna till följd av pandemin bedömer vi att ungefär hälften av de nya eller ändrade reglerna innebär att staten ökade kraven eller

¹⁵ Förordningen (2020:126) om fördelning av sjukvårdsmaterial till följd av spridningen av sjukdomen covid-19.

¹⁶ Lagen (2020:148) om tillfällig stängning av verksamheter på skolområdet vid extraordinära händelser i fredstid.

¹⁷ Förordningen (2020:115) om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta. Under 2020 har regeringen också beslutat om flera ändringar av förordningen.

¹⁸ Förordningen (2020:163) om tillfälligt förbud mot besök i särskilda boendeformer för äldre för att förhindra spridningen av sjukdomen covid-19. Regeringen beslutade först att besöksförbudet skulle gälla under perioden 1 april–30 juni 2020, men förlängde sedan förbudet vid två tillfällen.

¹⁹ Förordningen (2020:979) om tillfälligt förbud mot besök i särskilda boendeformer för äldre för att förhindra spridningen av sjukdomen covid-19.

skyldigheterna för kommunerna eller regionerna.²⁰ Dessa berör olika områden. Några exempel är:

- Ändringar för att genomföra EU:s reviderade avfallsdirektiv i svensk lagstiftning. Bland annat förtydligades kommunernas ansvar för bygg- och rivningsavfall som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet. Kommuner ska även rapportera in uppgifter om kommunalt avfall från hushåll och verksamheter till Naturvårdsverket.²¹
- En ny lag som innebär att regionerna är skyldiga att erbjuda koordineringsinsatser till vissa sjukskrivna patienter som har ett särskilt behov av stöd för att kunna återgå till arbetslivet.²²
- En förordningsändring som innebär att kommunerna är skyldiga att erbjuda nyanlända samhällsorientering som omfattar minst 100 timmar. Tidigare var kommunerna skyldiga att erbjuda 60 timmar samhällsorientering.²³

I våra tidigare kartläggningar av utvecklingen 2017–2019 har vi varje år konstaterat att flera nya eller ändrade regleringar, som medför ökade krav eller skyldigheter för kommunsektorn, har trätt i kraft på utbildningsområdet. Vi ser inte detta under 2020. Flera nya eller ändrade regleringar har förvisso trätt i kraft på utbildningsområdet, men bara en medför ökade krav på kommunsektorn. Denna ändring är heller inte lika omfattande som de ändringar vi sett tidigare år.²⁴

3.3.2 Enstaka regleringar innebär förenklingar eller att kommunsektorn får utökade möjligheter

Vi ser också enstaka exempel på ändringar som innebär förenklingar eller att kommunsektorn får utökade möjligheter. Detta om vi bortser från åtgärderna till följd av pandemin. Ett fall rör förenklade villkor för statsbidraget för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling.²⁵ Ett annat exempel är en ändring i skollagen (2010:800) som ger kommuner och andra skolhuvudmän större möjligheter att använda fjärr- och distansundervisning i flera skolformer. Det blir bland annat möjligt att använda fjärrundervisning då det inte finns någon behörig lärare inom huvudmannens skolenhet eller om elevunderlaget för en viss skolenhet är väldigt litet.

²⁰ ”Skyldigheter eller krav” använder vi för att beskriva regeländringar som enligt regeringens propositioner innebär något av följande: obligatorisk uppgift, åliggande, åtagande, skyldighet eller krav. Med ökade skyldigheter eller krav menar vi en *ny* skyldighet/krav eller en *skärpt* skyldighet/krav.

²¹ Bland annat miljöbalken (1998:808) och avfallsförordningen (2020:614).

²² Lagen om koordineringsinsatser för sjukskrivna patienter (2019:1297).

²³ Förordningen (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare.

²⁴ Skollagen (2010:800). Se bilaga 3 för mer information.

²⁵ Förordningen (2018:49) om statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling.

3.4 Flera ändringar får ekonomiska konsekvenser

Flera av de nya eller ändrade lagarna och förordningarna som trätt i kraft under 2020 får olika typer av ekonomiska konsekvenser för kommuner och regioner. När staten beslutar om nya eller ändrade skyldigheter för kommunsektorn gäller den så kallade finansieringsprincipen, det vill säga att staten ska finansiera ökade kostnader som kommuner och regioner får till följd av sådana ändringar. Vi kan se att kommunsektorn blir kompenserad för tre av de nya eller ändrade lagarna som trätt i kraft under 2020 och som vi bedömer påverkar kommunsektorn på ett betydande sätt.²⁶ Det gäller följande lagar:

- en ny lag om koordineringsinsatser för sjukskrivna patienter
- en ny lag om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen
- ändringar i lagen om psykiatrisk tvångsvård (1991:1128) och lagen om rättspsykiatrisk vård (1991:1129).

Utöver dessa tre bedömer regeringen att en ny och fem ändrade lagar kan medföra ökade kostnader för kommunsektorn. I dessa fall får de ingen kompensation, bland annat eftersom regeringen bedömer att kostnaderna bara ökar marginellt eller att kommunerna har möjlighet att ta ut avgifter för att täcka kostnaderna.

Därutöver finns några ändringar som rör riktade statsbidrag. Dem beskriver vi närmare i kapitel fyra. Under 2020 har också en ändring i lagen om kommunal-ekonomisk utjämning (2004:773) börjat att gälla.

3.5 Statens regelstyrning under 2020 var framför allt riktad direkt mot de kommunala verksamheterna

Staten kan styra kommunsektorn på olika nivåer. För det första kan regelstyrningen rikta sig till kommunerna och regionerna som organisationer. För det andra kan staten styra verksamheterna som kommunerna och regionerna ansvarar för. För det tredje kan regelstyrningen rikta sig direkt till personalen som arbetar i verksamheterna.

Vi bedömer att de nya och ändrade reglerna under 2020 framför allt riktar sig till verksamheter som kommunsektorn ansvarar för. Det gäller bland annat lagändringen som ger kommuner och andra skolhuvudmän större möjligheter att använda fjärr- och distansundervisning i flera skolformer. Vi ser också några exempel på att staten styr kommuner och regioner som organisationer. Ett exempel är en ny lag på upphandlingsområdet som innebär att upphandlande myndigheter och enheter, exempelvis kommuner och regioner, ska ange fler uppgifter i upphandlingsannonser samt att de får en ökad skyldighet att efterannonsera

²⁶ Prop. 2019/20:1. *Budgetproposition 2020*, utgiftsområde 25 avsnitt 2.6.1; Prop. 2019/20:172 *En ny lag om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen*.

upphandlingar.²⁷ Däremot ser vi bara enstaka exempel på ny eller förändrad regelstyrning under 2020 som riktar sig direkt mot personalen i kommunsektorns verksamheter.

²⁷ Lagen om upphandlingsstatistik (2019:668).

4 Statsbidrag till kommuner och regioner

I detta kapitel redovisar vi hur riksdagens och regeringens styrning genom statsbidrag till kommunsektorn har utvecklats under 2020. Denna styrning har liksom regelstyrningen en stark styreffekt jämfört med andra styrmedel.

I avsnitt 4.2 redovisar vi hur mycket medel som staten har betalat ut till kommuner och regioner. I avsnitt 4.3 redovisar vi uppgifter om samtliga statsbidrag till kommunsektorn. I avsnitt 4.4 redovisar vi antalet nya statsbidrag till kommunsektorn, statsbidrag som upphört och statsbidrag som är väsentligt förändrade.

Sammanfattande iakttagelser:

- Staten har betalat ut totalt 276 miljarder kronor i bidrag till kommunsektorn under 2020. Staten har både betalat ut mer medel i form av generella bidrag och mer riktade statsbidrag än tidigare år. Ökningen beror framför allt på att staten tillfört kommunsektorn mer resurser till följd av pandemin.
- Vi har identifierat och bedömt att under 2020 fanns det 183 riktade statsbidrag och 23 kostnadsersättningar till kommunsektorn. Antalet riktade statsbidrag är fler än under 2019, men ungefär lika många som under 2018.
- Riktade statsbidrag förekommer inom nästan samtliga utgiftsområden, men de flesta är riktade till områdena vård och omsorg samt utbildning. Det fanns ungefär lika många riktade statsbidrag på utbildningsområdet under 2020 som 2019 och 2018. På vård- och omsorgsområdet ser vi att antalet riktade statsbidrag har ökat, något som är en följd av coronapandemin.
- Vi har identifierat 26 nya riktade statsbidrag under 2020. Hälften av dem är tidsbegränsade bidrag som regeringen har infört med anledning av coronapandemin. Det handlar dels om omfattande bidrag på en eller flera miljarder, dels om mindre satsningar.

4.1 Vi kartlägger tre olika typer av statsbidrag

Riksdagen och regeringen ger generella statsbidrag till kommunsektorn via det kommunalekonomiska utjämningsystemet. De tillför också riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn. Vi har använt oss av följande definitioner av de olika typerna av bidrag:

Generella statsbidrag får kommunerna och regionerna själva bestämma över när det gäller vilka insatser och verksamheter som de ska använda pengarna till. Staten har då inga krav på hur bidragen ska användas eller på någon viss prestation.

Generella statsbidrag syftar till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar mellan olika kommuner och regioner. Denna kategori utgörs framför allt av medel som betalas ut och fördelas genom det kommunalekonomiska utjämnningssystemet.

Riktade statsbidrag måste kommuner eller regioner använda till en viss insats eller ett visst ändamål. Det är frivilligt för kommuner och regioner att ansöka om eller ta emot riktade statsbidrag. De riktade statsbidragen har olika syften men generellt ska de stödja bestämda kommunala verksamheter.

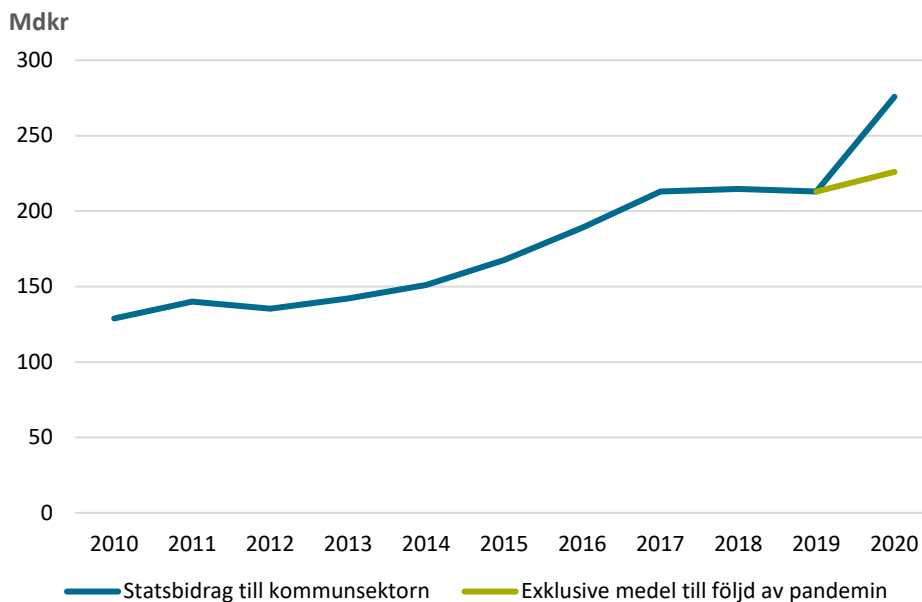
Kostnadsersättningar är ersättningar för specifika kostnader som kommuner eller regioner har på grund av att staten har beslutat att kommunerna eller regionerna är skyldiga att utföra eller tillhandahålla något, till exempel en viss tjänst. Men till skillnad från de riktade statsbidragen är kommunerna och regionerna skyldiga att utföra detta oavsett om de får någon ersättning för det eller inte.

4.2 Staten har betalat ut mer medel till kommunsektorn under 2020 än under tidigare år

Vår kartläggning visar att staten har betalat ut 276 miljarder kronor i statsbidrag till kommuner och regioner under 2020. Av dessa medel är ungefär 50 miljarder kronor medel som staten har betalat ut med anledning av coronapandemin.²⁸ Till följd av pandemin har staten betalat ut mer medel under 2020 än under något av de senaste tio åren (figur 1). Det handlar både om mer riktade och mer generella statsbidrag än under tidigare år. Men vi kan också konstatera att staten har betalat ut mer medel till kommunsektorn än tidigare, även om vi bortser från de medel som är tillskott till följd av pandemin.

²⁸ I våra uppgifter ingår endast medel som staten betalat ut under 2020. De medel som staten har avsatt för 2020 men som har betalats ut efter årsskiftet ingår inte i vårt underlag.

Figur 1. Utbetalda statsbidrag till kommunsektorn 2010–2020 (i miljarder kronor).

Anmärkning: Figuren gäller alla typer av statsbidrag till kommuner och regioner. I statsbidragen ingår inga medel som staten betalar ut direkt till fristående huvudmän och andra privata utförare. Utbetalningarna under ett visst år kan också gälla bidrag för andra år.

Källa: Uppgifter från Ekonomistyrningsverkets realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar samt egna beräkningar.

Under 2020 har staten även betalat ut knappt 2 miljarder kronor i bidrag till kommunala bolag. Staten har också delat ut knappt 2 miljarder kronor i bidrag till organisationer med en nära kommunal anknytning (till exempel SKR).

4.2.1 Mer generella bidrag till kommunsektorn under 2020

Vår kartläggning visar att staten har betalat ut mer generella bidrag till kommuner och regioner under 2020 än under tidigare år. Bland annat har staten i flera omgångar tillfört medel för att stärka välfärden – totalt 29,5 miljarder kronor under 2020, varav 22 miljarder kronor är tillskott till följd av pandemin. Av dessa medel går drygt 19 miljarder kronor till kommunerna och drygt 10 miljarder kronor till regionerna. Merparten av dessa tillskott kommer bara att betalas ut under 2020.

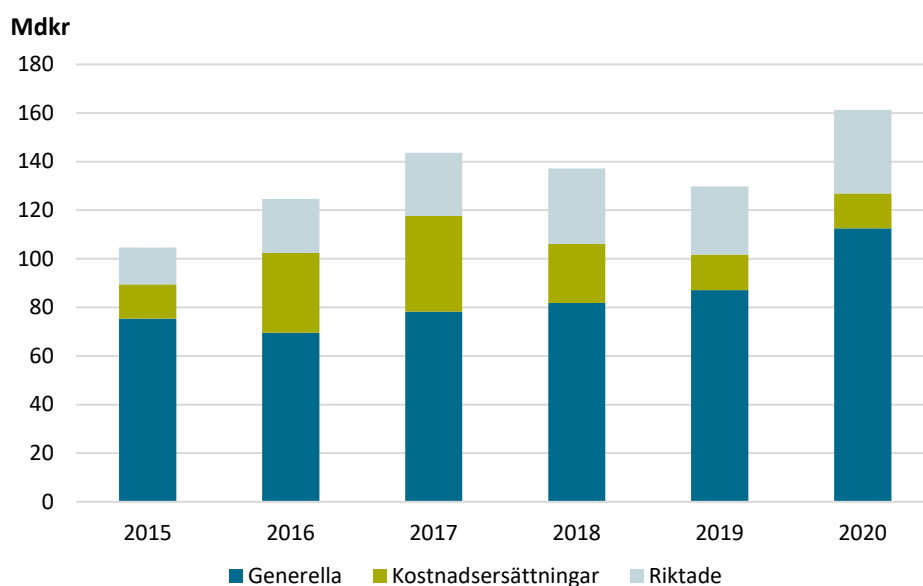
Ökningen i generella bidrag beror inte bara på tillskott till kommunsektorn utan även på att staten kompenserar kommunsektorn för ökade kostnader enligt den kommunala finansieringsprincipen samt övriga ekonomiska regleringar.

Exempelvis ersätter staten kommunsektorn för att staten har sänkt skatten för pensionärer. Denna ersättning uppgick till drygt 4 miljarder kronor under 2020.

4.2.2 Pandemin har gjort att staten har betalat ut mer riktade statsbidrag till kommuner

Merparten av de medel som staten har betalat ut till kommunerna under 2020 är generella bidrag – 113 miljarder kronor. Det är betydligt mer än under tidigare år (figur 2). Även de riktade statsbidragen har ökat, från 28 miljarder kronor 2019 till 34 miljarder kronor 2020. Ökningen av de riktade statsbidragen beror nästan uteslutande på att staten har tillfört kommunerna mer resurser till följd av pandemin.

Figur 2. Utbetalda statsbidrag till kommuner 2015–2020 per kategori av statsbidrag (i miljarder kronor).

Anmärkning: Utbetalningarna under ett visst år kan också gälla bidrag för andra år. I bilaga 2 redovisas vilka anslag och utgiftsområden i statens budget som summan av respektive kategori av statsbidrag baseras på. Bland de riktade statsbidragen ingår omkring tio bidrag som staten betalar ut till kommuner i form av arbetsgivare. Dessa skiljer sig lite från övriga riktade statsbidrag, men vi har valt att inkludera dem eftersom det handlar om medel för specifika ändamål och för att det sammantaget rör sig om stora belopp. Bland kostnadsersättningarna 2020 ingår två nya ersättningar – ersättning för höga sjuklönekostnader och subventionering av LVU-placeringar – som inte handlar om ekonomisk kompensation till följd av att staten har beslutat om en ny eller utökad skyldighet för kommunsektorn. Men vi bedömer ändå att dessa två bör placeras inom kategorin kostnadsersättningar eftersom det handlar om ersättning för specifika kostnader som kommunerna har oavsett om de får ersättning från staten eller inte.

Källa: Uppgifter från Ekonomistyrningsverkets realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar samt egna beräkningar.

Under 2020 har staten betalat ungefär lika mycket kostnadsersättningar till kommunerna som under året innan – 14 miljarder kronor. Men om vi bortser från tillskott till följd av pandemin har staten fortsatt att betala ut allt mindre kostnadsersättningar till kommunerna. Det beror på att ersättningarna för att ta emot asylsökande och vissa kostnader för nyanlända personer har minskat kontinuerligt sedan 2018.

Staten har betalat ut riktade statsbidrag till kommuner inom nästan samtliga utgiftsområden, men medlen är koncentrerade till ett fåtal områden (se bilaga 4). Cirka 85 procent av de riktade statsbidragen till kommunerna har betalats ut inom följande tre områden:

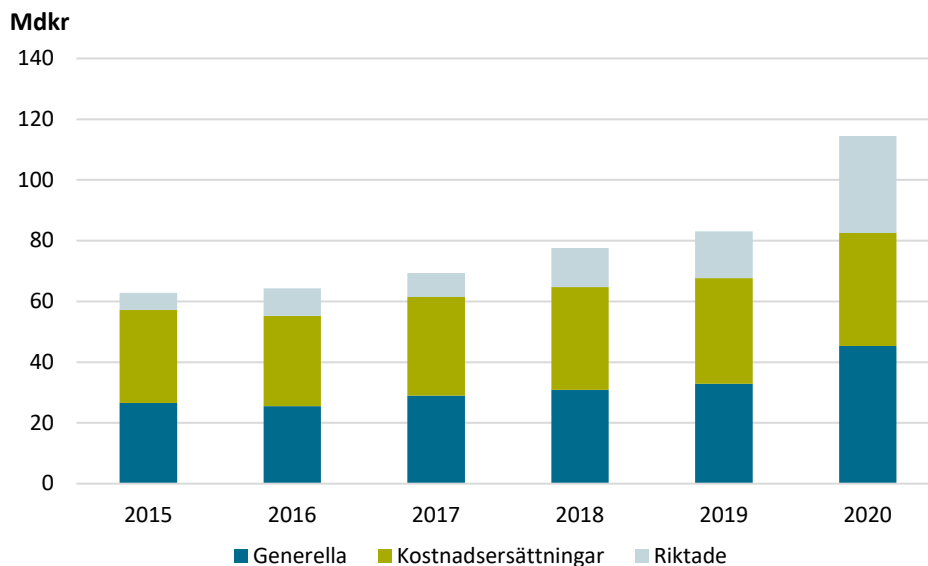
- Utbildning (54 procent)
- Hälsovård, sjukvård och social omsorg (16 procent)
- Arbetsmarknad (15 procent).

Kostnadsersättningar finns bara inom ett fåtal utgiftsområden. Merparten av medlen gäller att staten ersätter kommunerna för deras kostnader för att ta emot asylsökande samt vissa kostnader för nyanlända personer.

4.2.3 Staten har betalat ut dubbelt så mycket riktade statsbidrag till regionerna än året innan

För regionerna är de medel som staten har betalat ut 2020 relativt jämnt fördelade mellan de tre typerna av statsbidrag. Staten har betalat ut 45 miljarder kronor i generella statsbidrag, 37 miljarder kronor i kostnadsersättningar och 32 miljarder kronor i riktade statsbidrag. Staten har både betalat ut mer generella bidrag och mer riktade statsbidrag än åren innan (figur 3). Framför allt handlar det om mer medel i form av riktade statsbidrag. Staten har betalat ut dubbelt så mycket riktade statsbidrag under 2020 än under 2019. Ökningen består nästan helt av medel som har delats ut till följd av pandemin, precis som för kommunerna.

Figur 3. Utbetalda statsbidrag till regioner 2015–2020 per kategori av statsbidrag (i miljarder kronor).

Anmärkning: Utbetalningarna under ett visst år kan också gälla bidrag för andra år. I bilaga 2 redovisas vilka anslag och utgiftsområden i statens budget som summan av respektive kategori av statsbidrag baseras på. Bland

de riktade statsbidragen ingår omkring tio bidrag som staten betalar ut till regioner i form av arbetsgivare och bland kostnadsersättningarna 2020 ingår en ny ersättning som skiljer sig från de övriga (se anmärkning figur 2).

Källa: Uppgifter från Ekonomistyrningsverkets realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar samt egna beräkningar.

Staten har betalat ut riktade statsbidrag till regionerna inom nästan samtliga utgiftsområden, men cirka 90 procent av medlen finns inom följande två områden:

- Hälsovård, sjukvård och social omsorg (79 procent)
- Kommunikationer (11 procent).

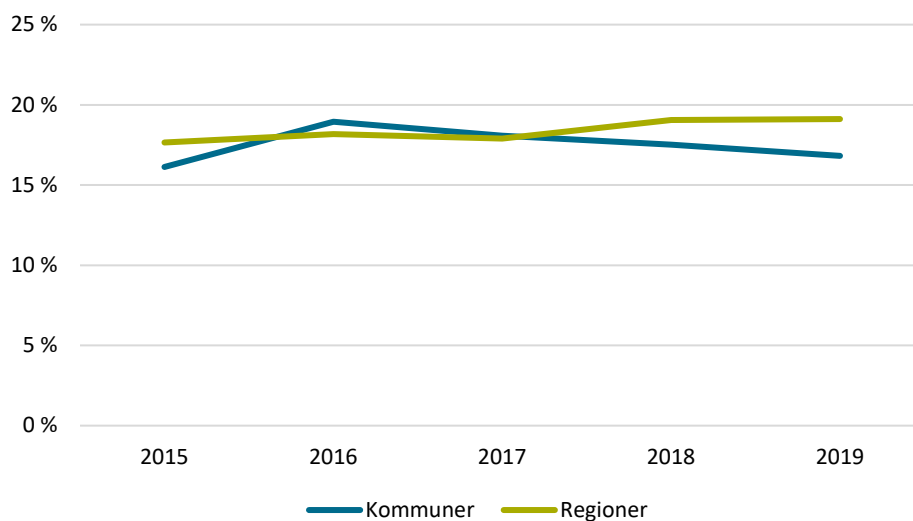
Kostnadsersättningar finns bara inom ett fåtal utgiftsområden. För regionerna har i princip hela beloppet från kostnadsersättningar betalats ut till sjukvårdsområdet, eller mer specifikt inom bidraget för läkemedelsförmånerna.

4.2.4 Statsbidragen är en viktig inkomstkälla för kommuner och regioner

Statsbidragen är en stor del av kommunsektorns intäkter. Det är den näst största inkomstkällan för kommuner och regioner. Den största inkomstkällan är kommun- respektive regionskatten, som står för omkring två tredjedelar av intäkterna.

Under perioden 2015–2019 har statsbidragen stått för en knapp femtedel av intäkterna. Hur stor andel av kommunsektorns totala intäkter som är statsbidrag förändras inte särskilt mycket mellan enskilda år. Samtidigt kan vi konstatera att utvecklingen skiljer sig åt mellan kommuner och regioner. För kommunerna ökade statsbidragens andel av intäkterna tydligt mellan 2015 och 2016, bland annat till följd av flyktingsituationen. Därefter har de stegvis återgått till ungefär samma nivå. För regioner ökade andelen i stället under 2018 och låg sedan kvar på samma nivå under 2019.

Figur 4. Andel av kommunernas och regionernas intäkter som utgörs av statsbidrag 2015–2019.

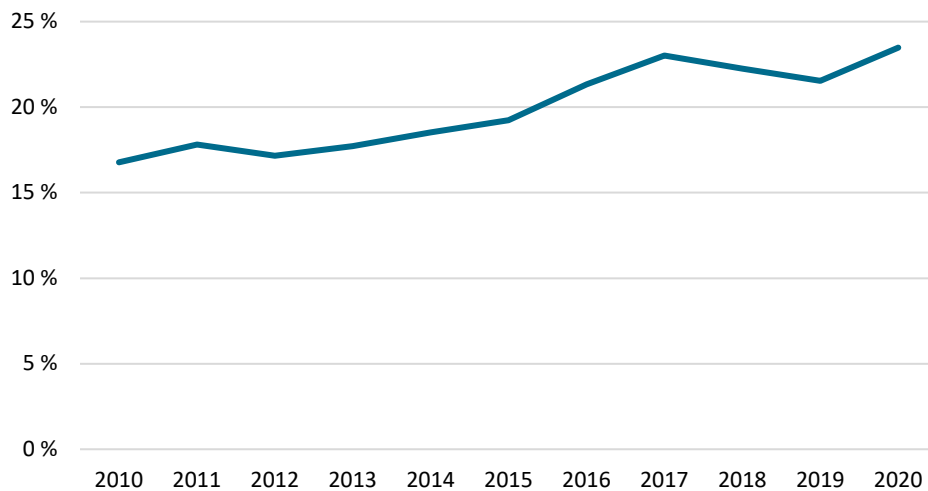
Anmärkning: I figuren ingår inte momsersättningen. Den kommunala fastighetsavgiften räknas inte som ett statsbidrag till kommunerna.

Källa: SCB Räkenskapssammandraget 2015–2019 och egna beräkningar.

4.2.5 Statsbidragen står för knappt en fjärdedel av statsbudgetens totala utgifter

Statsbidrag till kommunsektorn står för en knapp fjärdedel av statsbudgetens totala utgifter 2020. Statsbidragens andel av statens utgifter har varierat över tid (figur 5). Under perioden 2012–2017 ökade andelen statsbidrag kontinuerligt, men sedan vände trenden och andelen minskade något både under 2018 och 2019. I år ser vi däremot igen att statsbidragens andel av statens utgifter ökar.

Figur 5. Andel av statsbudgetens totala utgifter som utgjordes av statsbidrag till kommuner och regioner med flera 2010–2020.

Anmärkning: Figuren gäller alla typer av statsbidrag till kommuner och regioner. I statsbidragen ingår även utbetalda medel till kommunala bolag samt ideella föreningar och organisationer med nära kommunal anknytning, det vill säga organisationer där kommunen finansierar och fastställer verksamheten (t.ex. SKR). Däremot ingår inga medel som staten betalar ut direkt till fristående huvudmän och andra privata utförare. Med statsbudgetens totala utgifter menar vi utgifterna inom utgiftsområdena 1 till 27. Vi har inte tagit med kassamässiga korrigeringar, myndigheters in- och utlåning i Riksgäldskontoret eller utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

Källa: Uppgifter från ESV:s realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar samt uppgifter från ESV om utfallet för statens budget.

4.3 Fler riktade statsbidrag under 2020 än året innan

Vi har identifierat och bedömt att under 2020 fanns det totalt 183 riktade statsbidrag och 23 kostnadsersättningar till kommuner eller regioner. Antalet riktade statsbidrag är fler än under 2019, men ungefär samma som under 2018 (tabell 4). En del av ökningen jämfört med 2019 beror på att regeringen infört flera tillfälliga bidrag till följd av coronapandemin.

Tabell 4. Antal riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommuner och regioner 2018–2020.

	2018	2019	2020
Antal riktade statsbidrag	186	171	183
Antal kostnadsersättningar	20	23	23
Totalt antal bidrag	206	194	206

Anmärkning: När flera bidrag eller kostnadsersättningar lyder under samma förordning eller annan form av reglering räknar vi det som ett riktat statsbidrag eller som en kostnadsersättning. Under arbetet med årets kartläggning har vi gjort några justeringar som även påverkar våra uppgifter om antalet statsbidrag 2018 och 2019. Uppgifterna i denna tabell är justerade utifrån dessa ändringar och stämmer därför inte överens med tidigare publicerade rapporter. Bland de riktade statsbidragen ingår omkring tio bidrag som staten betalar ut till kommuner och regioner i form av arbetsgivare och bland kostnadsersättningarna 2020 ingår två nya ersättningar som skiljer sig från de övriga (se anmärkning figur 2).

Källa: Statskontoret utifrån flera grundkällor och egna bearbetningar. Se bilaga 2.

Enligt våra uppgifter kommer ungefär 30 av bidragen att upphöra efter 2020, och ytterligare ungefär 10 bidrag kommer upphöra efter 2021. Dessa uppgifter är preliminära eftersom regeringen kan ändra tidsramen för bidragen.

4.3.1 Det fortsätter finnas många riktade statsbidrag inom områdena utbildning, vård och omsorg

De riktade statsbidragen förekommer inom nästan samtliga utgiftsområden. Men de flesta är riktade till ett fåtal områden. Ungefär hälften av de riktade statsbidragen finns inom områdena vård och omsorg samt utbildning. Antalet riktade statsbidrag på utbildningsområdet var ungefär samma under 2020 som under de två föregående åren. På vård- och omsorgsområdet ser vi att antalet riktade statsbidrag ökar, till följd av coronapandemin. Kostnadsersättningar förekommer däremot bara inom vissa utgiftsområden, och antalet är relativt jämnt fördelat mellan dessa områden.

Totalt sett finns det nästan dubbelt så många riktade statsbidrag till kommuner som till regioner. Ungefär lika många kostnadsersättningar riktar sig till kommunerna som till regionerna. I bilaga fyra finns en tabell över antalet bidrag per utgiftsområde, både totalt och per mottagare.

4.3.2 Storleken på riktade statsbidrag och kostnadsersättningar varierar mycket

Det varierar mycket hur stora de riktade statsbidrag och de kostnadsersättningar som går till kommunsektorn är. Det har vi även noterat i tidigare kartläggningar.

Vår kartläggning visar att ungefär vart fjärde statsbidrag omfattar 30 miljoner kronor eller mindre. Av dessa är knappt hälften bidrag som bara enstaka förutbestämda kommuner eller regioner kan ta del av. Ett exempel är ett bidrag till Region Uppsala för att effektivisera regionens vård för nyanlända (ungefär fem miljoner kronor).

Bland bidragen där vi har kunnat identifiera exakt hur mycket medel bidraget omfattar finns drygt 20 riktade statsbidrag eller kostnadsersättningar som omfattar en miljard kronor eller mer. Flera av dessa bidrag kan också andra aktörer än kommuner och regioner söka, exempelvis företag och ideella organisationer. De riktade statsbidrag som ger mest medel till kommunsektorn går framför allt till utbildning, vård och omsorg. Regeringen satsar exempelvis mycket pengar på att ge kommuner och regioner stöd för att de ska kunna korta vårdköerna, höja lärarnas löner och öka likvärdigheten i skolan.²⁹ Under 2020 har regeringen också

²⁹ Överenskommelsen *Ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården 2020*; Förordningen (2016:100) om statsbidrag för höjda löner till lärare och förskollärare; Förordningen (2018:49) om statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling.

satsat mycket pengar på att ersätta kommuner och regioner för deras kostnader för att hantera coronapandemin.³⁰

4.3.3 Flest riktade statsbidrag syftar till att förstärka eller höja kvaliteten i verksamheter

De riktade statsbidragen har olika syften och är därför utformade på olika sätt. Vissa bidrag har breda användningsområden medan andra bidrag har en snävare inriktning. Det är också vanligt att bidragen har flera olika användningsområden.

Vi ser inga tydliga skillnader i bidragens användningsområden jämfört med tidigare år. Det vanligaste användningsområdet för riktade statsbidrag fortsätter vara att bidraget ska förstärka eller utveckla en viss verksamhet. Det gäller för mer än en tredjedel av bidragen (ungefär 70 bidrag). Det är även vanligt att bidragen ska gå till att investera i eller köpa in olika former av materiella resurser, till exempel lokaler, utrustning, maskiner och läromedel. Knappt 20 bidrag har det som huvudsakligt användningsområde och för ytterligare 20 bidrag kan åtminstone delar av bidraget gå till materiella resurser.

Vi kan konstatera att det är relativt få av de riktade statsbidragen som har som enda syfte att göra det möjligt för kommuner och regioner att anställa mer personal. Men det är vanligt att åtminstone en del av bidraget kan gå till att öka bemanningen. Det är även vanligt att en del av bidraget kan gå till kompetensutvecklingsinsatser.

Utöver dessa bidrag finns runt 20 bidrag som fungerar som ersättning till kommuner eller regioner för att de tillhandahåller en tjänst eller service åt en specifik målgrupp. Ett exempel är bidrag till kommunerna för att skapa sommarjobb och jobb för ungdomar. Vi har även identifierat runt 15 bidrag som är avsedda för ett visst område, men som kan användas till flera insatser. Statsbidraget för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling är ett sådant bidrag. Det finns även 15 bidrag som ska gå till forskning eller olika former av kunskapscentrum.

Resten av bidragen ska gå till lönesatsningar eller till att starta en ny verksamhet eller försöksverksamhet. För dessa användningsområden har vi identifierat färre än tio bidrag.

4.3.4 Med vart fjärde riktat statsbidrag följer krav på medfinansiering eller samverkan

För drygt en fjärdedel av de riktade statsbidragen har vi identifierat särskilda villkor som är kopplade till bidraget. Det handlar dels om krav på att den som söker bidraget ska vara med och finansiera det bidraget ska gå till (medfinansiering), dels

³⁰ Förordningen (2020:193) om statsbidrag till regioner och kommuner för att ekonomiskt stödja verksamheter inom hälso- och sjukvård respektive socialtjänst till följd av sjukdomen covid-19.

om krav på att den som får bidraget ska samverka med andra aktörer. Det är ovanligt att regeringen både ställer krav på medfinansiering och på samverkan.

Ungefär 30 bidrag innehåller krav på medfinansiering. Inom områdena utbildning och miljö finns flera bidrag som kräver medfinansiering. Några exempel är statsbidraget för att anställa lärarassistenter och bidraget till lokala naturvårdsprojekt (LONA-bidrag).³¹

Krav på att den som får bidraget ska samverka med andra aktörer förekommer framför allt inom områdena hälso- och sjukvård och utbildning. Totalt finns detta krav för ungefär 15 bidrag. Statsbidraget för lärcentrum och statsbidraget för verksamhet i regionala cancercentrum är två bidrag som innehåller krav på samverkan.³²

4.4 Fler nya statsbidrag under 2020 än bidrag som upphörde

Statsbidragsfloran ändras mellan åren. Nya bidrag tillkommer medan andra bidrag upphör och befintliga bidrag kan ändras. Vi har identifierat totalt 26 nya riktade statsbidrag och tre nya kostnadsersättningar under 2020.³³ Hälften av dessa är tillfälliga bidrag som regeringen infört till följd av coronapandemin. Vi har också identifierat att 34 bidrag har förändrats väsentligt och att 17 statsbidrag upphört.

I bilaga fyra redovisar vi vilka statsbidrag som är nya, vilka som har förändrats väsentligt och vilka som har upphört under 2020.

4.4.1 Hälften av de nya statsbidragen är tidsbegränsade bidrag till följd av coronapandemin

Pandemin medför stora kostnader för kommuner och regioner. I regeringens coronastrategi står att staten ska ta alla extraordinära kostnader som uppstår till följd av pandemin.³⁴ Vår kartläggning visar att regeringen infört 13 nya riktade statsbidrag och två nya kostnadsersättningar med anledning av pandemin. De allra

³¹ Förordningen (2019:551) om statsbidrag för anställning av lärarassistenter; Förordningen (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt.

³² Förordningen (2017:1303) om statsbidrag för lärcentrum; Förordningen (2019:7) om statsbidrag för verksamhet i regionala cancercentrum.

³³ Två av kostnadsersättningarna – ersättning för höga sjuklönekostnader och subventionering av LVU-placeringar – skiljer sig från övriga. I dessa fall handlar det inte om ekonomisk kompensation till följd av att staten har beslutat om exempelvis en ny eller utökad skyldighet för kommunsektorn. Men vi bedömer ändå att dessa två bör placeras inom kategorin kostnadsersättningar eftersom det handlar om ersättning för specifika kostnader som kommunerna eller regioner har oavsett om de får ersättning från staten eller inte.

³⁴ Regeringen (2020-04-07). *Strategi med anledning av det nya coronaviruset*. (Hämtad 2020-12-07). <https://www.regeringen.se>

flesta av bidragen hör till vård- och omsorgsområdet. Det handlar dels om omfattande bidrag på en eller flera miljarder, dels om mindre satsningar. Regeringen har bland annat avsatt:

- 19,7 miljarder kronor för att ersätta kommuner och regioner för vissa merkostnader som uppstått inom hälso- och sjukvården respektive socialtjänsten till följd av coronapandemin
- 3 miljarder kronor för att ersätta regionala kollektivtrafikmyndigheter för minskade biljettintäkter under pandemin
- 82 miljoner kronor till kommuner och regioner som ersättning för kostnader kopplade till tillsyn av tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen
- 30 miljoner kronor till kommuner för att motverka konsekvenserna av att äldre blir isolerade med anledning av pandemin.

Övriga nya bidrag är spridda mellan olika områden

Regeringen har också infört 13 nya riktade statsbidrag och en ny kostnadsersättning som vi bedömer inte har en koppling till pandemin. Bidragen är spridda mellan olika områden. Tre av dem rör äldreområdet. Ett exempel är en överenskommelse mellan regeringen och SKR som ska ge kommunerna bättre förutsättningar att utveckla äldreomsorgen genom digitalisering.³⁵

I tidigare kartläggningar har vi årligen identifierat 3–5 nya bidrag på utbildningsområdet. Under 2020 har regeringen bara infört ett nytt bidrag till skolan och det är en åtgärd till följd av pandemin.

4.4.2 Storleken på bidragen har ökat eller minskat för flera bidrag

Vi bedömer att 32 riktade statsbidrag och två kostnadsersättningar har förändrats väsentligt 2020 jämfört med 2019.³⁶ Förändringarna handlar framför allt om att storleken på bidragen har ändrats. Detta gäller för 20 bidrag. Under 2020 är det ungefär lika vanligt att storleken på bidragen har minskat som att den har ökat relativt mycket jämfört med året innan.

Regeringen har förändrat villkoren för sju bidrag

Vi ser också andra typer av förändringar. För sju bidrag har regeringen ändrat villkoren i de förordningar som styr bidragen. Det handlar om ändrade ersättningsnivåer och att bidragets användningsområde har förändrats. Ett exempel är att kommunerna även kan använda det statsbidrag som ska gå till att förbättra likvärdigheten och kunskapsutvecklingen till att genomföra insatser på fritidshem.

³⁵ *Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om äldreomsorg – teknik, kvalitet och effektivitet med den äldre i fokus.*

³⁶ Inkluderar 8 separata riktade statsbidrag som regeringen har slagit samman till 3 nya riktade statsbidrag.

Under 2020 har regeringen också tagit bort kravet att huvudmän som tog emot bidraget inte fick sänka sina egna kostnader per elev för undervisning och elevhälsa.³⁷

Regeringen har slagit samman några riktade statsbidrag

Under 2020 har regeringen också slagit samman några befintliga riktade statsbidrag. För det första har regeringen och SKR kommit överens om att slå samman några överenskommelser inom hälso- och sjukvårdsområdet. Dessutom har regeringen slagit samman tre separata statsbidrag på skolområdet till ett nytt statsbidrag till skolhuvudmän som skapar karriärsteg för lärare.³⁸

Coronapandemin har föranlett förändringar i befintliga statsbidrag

Vi bedömer att sju av de väsentliga förändringar som vi har identifierat under 2020 är åtgärder till följd av coronapandemin. Förändringarna handlar om att regeringen ökat befintliga bidrag eller förenklat bidragens villkor. Ett exempel är att regeringen och SKR har kommit överens om att regionerna inte längre behöver uppfylla flera av de prestationskrav som tidigare gällde för att få ta del av kömiljarderna 2020.³⁹

Utöver dessa väsentliga förändringar ser vi att regeringen har försökt underlätta för kommuner och regioner genom mindre justeringar i villkoren för olika bidrag. Bland annat har regeringen förenklat återrapporteringskraven för några bidrag. Det gäller exempelvis överenskommelser mellan regeringen och SKR inom hälso- och sjukvårdsområdet. Vi ser också exempel på att kommuner och regioner har fått mer tid på sig att genomföra de insatser som de fått medel för.

4.4.3 17 statsbidrag upphörde att gälla under 2020

Vi har identifierat att 14 riktade statsbidrag och 3 kostnadsersättningar upphörde att gälla under 2020. De flesta av bidragen finns inom utgiftsområdena rikets styrelse, utbildning samt vård- och omsorg. Några exempel på avslutade bidrag är lågstadiesatsningen, bidrag för utbildning av brobyggare och bidrag till kommuner för ensamkommande unga asylsökande.

När ett bidrag upphör innebär det inte alltid att medlen försvinner. Det är inte ovanligt att statsbidrag som upphör ersätts med nya liknande bidrag. Ett exempel är att regeringen under 2019 införde ett bidrag på 500 miljoner kronor till äldreomsorgen. Medlen fördelades utifrån antalet äldre i respektive kommunen och kommunerna fick använda medlen i den del av äldreomsorgen som de bedömde behövde dem mest. Under 2020 finns inte detta bidrag kvar. Däremot har

³⁷ Förordningen (2018:49) om statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling.

³⁸ I detta fall slogs bidragen samman under pågående budgetår eftersom bidragen fördelas per läsår. Kommunerna har alltså behövt söka medel från samtliga fyra bidrag under 2020.

³⁹ *Ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården 2020 – Tilläggsöverenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner.*

regeringen infört nya bidrag till äldreomsorgen, bland annat ett som kommunerna ska använda för att motverka att äldre blir ensamma och för att öka kvaliteten i vården och omsorgen för personer med en demenssjukdom.

Ibland upphör också bidrag för att de övergår till det kommunala utjämnings-systemet. Av den anledningen har kostnadsersättningen till regionerna för att de tillhandahåller avgiftsfri screening för livmoderhalscancer upphört under 2020. Från och med 2020 får regionerna ersättning för detta genom det generella statsbidraget.

5 Överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument

I detta kapitel redovisar vi hur regeringen under 2020 har styrt kommuner och regioner genom tre mjukare styrmedel: överenskommelser med SKR, nationella samordnare och nationella inriktningsdokument.

Regeringen använder sig av dessa styrmedel bland annat för att styra områden som staten har ett begränsat inflytande över och därför måste samverka kring. Denna typ av styrning är inget som kommuner och regioner måste rätta sig efter, men det är verktyg som staten kan använda för att påverka områden som kommunsektorn ansvarar för.

Sammanfattande iakttagelser:

- Totalt gällde 26 överenskommelser år 2020. Det är ungefär lika många som tidigare år. Samtidigt omfattar överenskommelserna mer medel än tidigare år.
- De flesta överenskommelserna finns inom Socialdepartementets områden.
- För 2020 har regeringen beslutat om fyra nya och nio omförhandlade överenskommelser. En av dessa har tecknats med anledning av coronapandemin.
- Regeringen har under 2020 tillsatt fem nya nationella samordnare med uppdrag som påverkar kommunsektorn. En av dessa är tillsatt med anledning av pandemin.
- Regeringen har under 2020 beslutat om fem nya inriktningsdokument som rör kommuner och regioner. Två av dessa handlar om regeringens arbete med anledning av pandemin.

5.1 Vi kartlägger tre olika typer av mjukare styrning

Regeringen använder överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument bland annat för att sätta fokus på ett visst område eller för att få olika aktörer att samverka kring en fråga. Styrformerna omfattar i många fall konkreta åtgärder, till exempel statsbidrag eller uppdrag till myndigheter.

Överenskommelser, nationella inriktningsdokument och nationella samordnare kompletterar ofta den traditionella hierarkiska styrningen. Denna typ av mjukare

styrning förekommer särskilt ofta inom hälso- och sjukvården.⁴⁰ Precis som tidigare år kommer största delen av dessa styrsignaler också 2020 från Socialdepartementet.

5.2 Ungefär lika många överenskommelser 2020 som tidigare år

En överenskommelse innebär att två eller flera parter kommer överens om att tillsammans åstadkomma något.⁴¹ Vår kartläggning visar att totalt 26 överenskommelser gällde under 2020.⁴² Det är ungefär lika många som de två senaste åren. Samtidigt omfattar överenskommelserna mer medel än tidigare år.

Precis som tidigare år finns de flesta överenskommelserna inom Socialdepartementets områden. De flesta överenskommelserna har slutits mellan regeringen och SKR. Några har också slutits mellan SKR och myndigheter som Arbetsförmedlingen, Vinnova eller Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

5.2.1 Stora skillnader mellan överenskommelserna

Det är stora skillnader när det gäller hur länge överenskommelserna gäller och hur mycket medel de omfattar. De flesta överenskommelser är tidsbegränsade och förhandlas i regel om varje år. De ettåriga överenskommelserna omfattar ofta miljardbelopp. Exempel på sådana är *Överenskommelsen mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om psykisk hälsa 2020*. Den omfattar drygt 1,7 miljarder kronor, och majoriteten ska fördelas till kommuner och regioner för utvecklingsarbete inom området psykisk hälsa. Den största överenskommelsen är *Statens bidrag till regionerna för kostnader för läkemedelsförmånerna m.m.* som omfattar nästan 32 miljarder kronor, och handlar om statens program för att subventionera receptbelagda mediciner.

Andra överenskommelser gäller flera år, i regel 3–5 år, eller tillsvidare. Dessa omfattar i regel mindre pengar, eller inga alls. Som exempel kan nämnas den treåriga överenskommelsen om *förstärkt arbete för jämställdhet och kvinnofrid* som regeringen har slutit med SKR. Regeringen har avsatt 28 miljoner kronor som kan fördelas till regioner och kommuner inom ramen för denna överenskommelse.

5.2.2 Fyra nya och nio omförhandlade överenskommelser 2020

Fyra helt nya överenskommelser har tecknats mellan regeringen och SKR år 2020. En av dessa har tillkommit med anledning av coronapandemin. Dessutom har regeringen och SKR tecknat två tilläggsöverenskommelser samt justerat i flera av

⁴⁰ Statskontoret. (2016:24). *Statens styrning av kommunerna*.

⁴¹ Statskontoret. (2014). *Överenskommelser som styrmedel*.

⁴² En förteckning över samtliga överenskommelser finns i bilaga 5.

överenskommelserna för att underlätta för kommunsektorn att hantera pandemin (se avsnitt 4.4.2). De nya överenskommelserna är:

- *Ökad nationell testning för covid-19*, som syftar till att öka testkapaciteten. Överenskommelsen omfattar 1,2 miljarder kronor i form av startbidrag och ersättning för smittspårning. Utöver det kommer staten att löpande ersätta regionerna med ett schablonbelopp per taget test.
- *Överenskommelse om äldreomsorg – teknik, kvalitet och effektivitet med den äldre i fokus*. Denna överenskommelse syftar till att ge kommunerna bättre förutsättningar att förbättra äldreomsorgen genom digitalisering. Den omfattar 200 miljoner kronor, som till största del går till kommuner.
- *Överenskommelse om samverkan för en uthållig demokrati med stärkta förutsättningar för deltagande och delaktighet*. Regeringen har inom ramen för denna överenskommelse avsatt sex miljoner kronor för insatser som syftar till att stärka demokratin. Bland annat ska SKR arrangera demokratikonferenser för beslutsfattare och tjänstepersoner i kommuner och regioner.
- *Överenskommelse om digitaliseringens möjligheter för att främja kunskapsutveckling och likvärdighet i skolväsendet*. Regeringen har avsatt 2,5 miljoner kronor 2020 som SKR kan använda för att identifiera vilka behov skolhuvudmän har när det gäller digitalisering.

Utöver dessa överenskommelser har nio överenskommelser omförhandlats under 2020. Samtliga av dessa är inom Socialdepartementets områden. I några fall har flera tidigare överenskommelser slagits samman.

5.3 Fem nya samordnare 2020

En nationell samordnare är en person som är utsedd av regeringen och som verkar utanför myndighetsstrukturerna för att genomföra regeringens politik. Regeringen använder sig av nationella samordnare när det är många aktörer som måste samlas för att lösa komplexa problem. Nationella samordnare kan också vara ett flexibelt sätt för regeringen att kraftsamla kring en akut situation.⁴³ Våra kartläggningar har visat att nationella samordnare tidigare år har varit vanliga framför allt inom Socialdepartementets och Näringsdepartementets områden.⁴⁴

Under 2020 har regeringen tillsatt fem nya nationella samordnare som har uppdrag som vi bedömer påverkar kommunsektorn:

⁴³ Statskontoret. (2014). *Nationella samordnare*.

⁴⁴ Statskontoret. (2020). *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2019*.

- Regeringen har tillsatt en vaccinsamordnare med uppgift att säkra Sveriges tillgång till vaccin mot covid-19.⁴⁵
- Regeringen har tillsatt en nationell samordnare för fysisk aktivitet. Samordnaren ska bland annat öka allmänhetens kunskap om nyttan med fysisk aktivitet.⁴⁶
- Regeringen har tillsatt en nationell samordnare för Agenda 2030. Samordnaren ska bland annat samverka med kommuner och regioner för att hjälpa regeringen att nå målen med agendan.⁴⁷
- Regeringen har tillsatt en samordnare för samhällsomställning vid större företagsetableringar och företagsexpansioner i Norrbotten och Västerbotten. Samordnaren ska bland annat främja koordineringen av insatser kopplat till kompetensförsörjning, infrastruktur och bostäder.⁴⁸
- Regeringen har tillsatt en förhandlingsperson som ska samla berörda parter och hitta en lösning framåt med anledning av att utbyggnaden av tunnelbanan i Stockholm blivit dyrare än vad som tidigare avtalats.⁴⁹

I övrigt har vi inte sett några väsentliga förändringar i uppdragen för de samordnare som tillsatts tidigare.

Antalet nya samordnare med uppdrag som påverkar kommunsektorn har minskat något under perioden 2015–2019. I år ligger antalet på ungefär samma nivå som i början av 2010-talet.

5.4 Två coronastrategier under 2020

Nationella inriktningsdokument är ett samlingsnamn för strategier, handlingsplaner och handlingsprogram. De är dokument där regeringen meddelar vad den vill uppnå inom ett visst område. Det finns inte några avgörande skillnader mellan dokument som kallas strategier och de som kallas handlingsplaner.⁵⁰

⁴⁵ Kommittédirektiv 2020:59. *Tillgång till vaccin mot covid-19.*

⁴⁶ Främjande av ökad fysisk aktivitet, dir. 2020:40. Uppdraget för den nationella samordnaren upphörde i oktober 2020 och regeringen tillsatte därefter en kommitté för att fortsätta uppdraget.

⁴⁷ En nationell samordnare för Agenda 2030, dir. 2020:17.

⁴⁸ Regeringsbeslut 2020-12-17. *Uppdrag till samordnare för frågor om samhällsomställning vid större företagsetableringar och företagsexpansioner i Norrbotten och Västerbotten.*

⁴⁹ Regeringsbeslut 2020-11-20. *Uppdrag till en förhandlingsperson att omförhandla 2013 års Stockholmsförhandling och Sverigeförhandlingens Stockholmsdel.*

⁵⁰ Statskontoret. (2018). *Strategier och handlingsplaner. Ett sätt för regeringen att styra?*

Regeringen har beslutat om fem nya nationella inriktningsdokument under 2020 som innehåller åtgärder som påverkar kommuner och regioner. Två av dokumenten har tagits fram med anledning av coronapandemin:

- Regeringens övergripande strategi med anledning av det nya coronaviruset. I regeringens coronastrategi nämns bland annat att staten tar alla extraordinära kostnader som uppstår för kommuner och regioner till följd av utbrottet, exempelvis kostnader för extra personal och skyddsutrustning.⁵¹
- En strategi för vaccin mot covid-19. Vaccinstrategin innehåller flera delar, bland annat att den nationella vaccinsamordnaren vi redovisat ovan ska tillsättas.⁵²

Regeringen har också beslutat om en handlingsplan mot segregation.⁵³ I handlingsplanen nämns flera satsningar riktade mot kommuner och regioner, bland annat statsbidrag för att minska och motverka segregation. Regeringen har även tagit fram en nationell handlingsplan mot korruption⁵⁴ och en nationell strategi för cirkulär ekonomi.⁵⁵

Sett över tid har antalet nya inriktningsdokument varierat från år till år. Samtidigt kan vi konstatera att antalet inriktningsdokument som gäller har ökat kontinuerligt.⁵⁶

⁵¹ Regeringskansliet, *Strategi med anledning av det nya coronaviruset*. 7 april 2020.

⁵² Socialdepartementet. Pressmeddelande. (2020-05-20). *Regeringens strategi för vaccin mot covid-19*. (Hämtad 2021-01-19). <http://www.regeringen.se>.

⁵³ Arbetsmarknadsdepartementet. (2020). *Ett Sverige som håller ihop. Regeringens insatser för minskad segregation och goda livschanser för alla*. (Dnr. A2020/02652).

⁵⁴ Regeringskansliet. (2020). *Ett utvecklat arbete mot korruption i den offentliga förvaltningen - handlingsplan mot korruption 2021–2023*.

⁵⁵ Miljödepartementet. (2020). *Cirkulär ekonomi – strategi för omställningen i Sverige*.

⁵⁶ Statskontoret. (2019:2). *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting – en analys*.

6 Regeringens uppdrag till myndigheter

I detta kapitel redovisar vi översiktligt de uppdrag till statliga myndigheter som regeringen har beslutat om under 2020 och som påverkar kommuner och regioner. Vi har kartlagt både uppdrag till myndigheter genom särskilda regeringsbeslut och uppdrag i myndigheternas regleringsbrev. Genom uppdrag till myndigheter kan regeringen styra kommunsektorn indirekt.

Sammanfattande iakttagelser:

- Under 2020 har regeringen gett statliga myndigheter nästan 180 uppdrag som påverkar kommuner och regioner. De flesta uppdragen handlar om att sprida kunskaper eller om att kartlägga eller analysera någon del av en kommunal verksamhet.
- Antalet myndighetsuppdrag har ökat jämfört med tidigare år. En förklaring är att regeringens hantering av coronapandemin till stor del har skett genom uppdrag till myndigheter.
- Socialstyrelsen har fått klart flest uppdrag. Men regeringen ger myndigheter uppdrag som påverkar kommunsektorn inom nästan alla politikområden. Omkring 50 olika myndigheter har fått uppdrag som påverkar kommunsektorn.
- Nästan en tredjedel av alla uppdrag 2020 som påverkar kommunsektorn är åtgärder som regeringen beslutat om med anledning av pandemin. Uppdragen handlar till stor del om att regeringen vill stödja kommuner och regioner genom att ge dem kunskap och information samt genom operativt stöd direkt till kommunsektorns verksamheter. Många uppdrag handlar också om att regeringen vill ha kunskap om situationen.

6.1 Vi kartlägger uppdrag som påverkar kommuner och regioner

Uppdrag till myndigheter har överlag en begränsad styreffekt på kommuner och regioner, och det är ovanligt med enskilda uppdrag som i sig får en stor påverkan på kommunsektorn. Däremot kan den samlade effekten av samtliga uppdrag tydligt påverka kommunsektorn. Vi har därför kartlagt uppdrag som vi bedömer på något sätt direkt påverkar kommuner eller regioner. Ett uppdrag där en myndighet exempelvis ska kartlägga en viss kommunal verksamhet kanske i sig bara innebär

att myndigheten frågar kommuner om underlag. Men många sådana uppdrag kan göra att kommunsektorn måste lämna väsentligt mycket mer uppgifter till staten.⁵⁷

Vi har kategoriserat de nya uppdragen utifrån på vilket sätt vi bedömer att de i första hand påverkar kommuner och regioner. Vi använder oss av följande kategorier:

- kartläggning eller analys av en kommunal verksamhet
- kunskapsspridning (att tillhandahålla kunskapsstöd, utbilda och samordna frågor)
- tillhandahålla operativt eller praktiskt stöd
- fördela och följa upp statsbidrag
- ta fram nya föreskrifter eller andra styrande kriterier
- en kombination av flera kategorier.

Kategorierna är breda och innehåller insatser som påverkar kommunerna och regionerna i olika grad. Det betyder också att de har olika styreffekt.

6.2 Nästan 180 uppdrag som påverkar kommunsektorn

Vi bedömer att 119 av totalt cirka 470 särskilda regeringsuppdrag till myndigheterna under 2020 påverkar kommuner och regioner. Vi har också identifierat 56 nya uppdrag i myndigheternas regleringsbrev som vi bedömer påverkar kommuner och regioner.⁵⁸ Uppdragen är av olika karaktär, men största delen är olika typer av utredande eller kunskapsspridande uppdrag.

Vår kartläggning visar att antalet uppdrag till myndigheter som påverkar kommunsektorn har ökat jämfört med tidigare år. En förklaring är att regeringens hantering av coronapandemin till stor del har skett genom uppdrag till myndigheter. Uppgifterna över tid är inte helt jämförbara eftersom metodologin skiljer sig något. I årets kartläggning har vi varit mer strikta i kartläggningen och endast tagit med uppdrag som vi bedömer kan få en direkt påverkan på kommunsektorn.

Regeringen styr kommunsektorn genom ett stort antal myndigheter och inom nästan samtliga politikområden. Totalt har vi identifierat omkring 50 olika myndigheter som fått uppdrag som påverkar kommunsektorn. Flest myndighetsuppdrag som vi bedömer påverkar kommunsektorn är inom Socialdepartementets områden.

⁵⁷ Statskontoret. (2014:26). *Informationsförsörjning om kommuner*.

⁵⁸ En lista över samtliga nya uppdrag finns i bilaga 6.

6.2.1 Uppdragen handlar framför allt om att kartlägga eller analysera kommunal verksamhet samt att sprida kunskaper

De flesta uppdrag under 2020 som påverkar kommuner och regioner handlar om att myndigheten ska kartlägga eller analysera en kommunal verksamhet. Hit hör totalt 72 uppdrag. Ungefär lika många uppdrag handlar om att sprida kunskaper (tabell 5).

Tabell 5. Antal uppdrag till myndigheter (både särskilda uppdrag och uppdrag i regleringsbrev) som påverkar kommuner och regioner 2020, efter uppdragstyp.

Typ av uppdrag	Antal uppdrag
Kartläggning eller analys av en kommunal verksamhet	72
Kunskapsspridning (tillhandahålla kunskapsstöd, utbilda, samordna m.m.)	60
Tillhandahålla operativt eller praktiskt stöd	14
Fördela och följa upp statsbidrag	12
Ta fram nya föreskrifter eller andra styrande kriterier	3
Kombination av flera	14
Summa totalt	175

Källa: Ärendeförteckningar till regeringssammanträden under 2020 på regeringens webbplats, information om uppdragen på regeringens och myndigheternas webbplatser. Myndigheternas regleringsbrev för 2020, inklusive ändringsbeslut.

De utredande uppdragen handlar om att en myndighet ska kartlägga eller analysera en kommunal verksamhet. Ofta ingår också att myndigheten ska komma med förslag på åtgärder eller författningsändringar. Ett exempel är att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har fått i uppdrag att utreda kommunernas tillsynsarbete inom ramen för lagen om brandfarliga och explosiva varor.⁵⁹

De kunskapsspridande uppdragen handlar om att regeringen ger myndigheter i uppdrag att erbjuda kunskapsstöd och informationsmaterial till kommunala verksamheter eller att utbilda personal inom kommunala verksamheter. Regeringen har exempelvis gett Forum för levande historia i uppdrag att erbjuda skolans personal fortbildning och kunskapshöjande insatser om olika former av rasism och intolerans.⁶⁰

Flera av de kunskapsspridande uppdragen innebär också att myndigheten ska samordna berörda aktörer kring en viss fråga eller att uppdraget ska genomföras i samverkan med kommuner och regioner. Ett exempel är att regeringen gett

⁵⁹ Regeringsbeslut 2020-05-07. *Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att kartlägga, analysera samt föreslå åtgärder för utveckling av kommunernas arbete med tillstånd och tillsyn enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor.*

⁶⁰ Regeringsbeslut 2020-04-03. *Uppdrag till Forum för levande historia att genomföra utbildningsinsatser inom ramen för den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott.*

Socialstyrelsen i uppdrag att förbättra samverkan mellan socialtjänsten, polisen och andra aktörer i det brottsförebyggande arbetet inom den sociala barn- och ungdomsvården⁶¹ Vi har också identifierat några uppdrag som i första hand handlar om att utreda någon fråga eller om att ge kommunsektorn operativt stöd men som också har ett särskilt fokus på samverkan.⁶² Vi har identifierat totalt 27 uppdrag där regeringen fokuserar på samordning eller samverkan.

6.2.2 Socialstyrelsen har fått klart flest uppdrag

I likhet med tidigare år är Socialstyrelsen den myndighet som har tagit emot både flest särskilda regeringsuppdrag och flest nya uppdrag i sitt regleringsbrev (totalt 50 uppdrag). Här ingår flera kunskapsspridande uppdrag, exempelvis att myndigheten ska utveckla en webbaserad utbildning i munhälsa för vård- och omsorgspersonal.⁶³ Socialstyrelsen har också fått flera utredande uppdrag. Bland annat ska myndigheten följa upp hur arbetskläder inom omsorgen tillhandahålls, hanteras och finansieras.⁶⁴

Övriga myndigheter som har fått många uppdrag, omkring femton vardera, är Folkhälsomyndigheten, länsstyrelserna och Statens skolverk (tabell 6). För Folkhälsomyndighetens del handlar det nästan bara om uppdrag som har med pandemin att göra. Statens skolverk har fått flera utredningsuppdrag där myndigheten ska kartlägga och analysera frågor inom skolan. Länsstyrelserna har i sin tur fått olika typer av uppgifter, såväl att sprida kunskaper som att kartlägga. I resterande fall handlar det om enstaka uppdrag per myndighet.

Tabell 6. Antal särskilda regeringsuppdrag och uppdrag i regleringsbrev som påverkar kommuner och regioner, uppdelat per myndighet.

Myndighet	Antal uppdrag
Socialstyrelsen	50
Folkhälsomyndigheten	17
Länsstyrelserna	16
Statens skolverk	13
Övriga (44 olika myndigheter)	79
Summa totalt	175

Källa: Ärendeförteckningar till regeringssammanträden under 2020 på regeringens webbplats, information om uppdragen på regeringens och myndigheternas webbplatser. Myndigheternas regleringsbrev för 2020, inklusive ändringsbeslut.

⁶¹ Regleringsbrev för budgetåret 2020 avseende Socialstyrelsen.

⁶² I bilaga 6 redovisar vi vår kategorisering av uppdragen. I kategoriseringen har vi även noterat vilka uppdrag som lägger särskild tonvikt vid samordning.

⁶³ Regleringsbrev för budgetåret 2020 avseende Socialstyrelsen.

⁶⁴ Ibid.

6.3 Många uppdrag med anledning av coronapandemin

Coronapandemin slår hårt på kommunsektorns verksamheter. Särskilt utsatt är hälso- och sjukvården men också övriga verksamheter är hårt belastade och påverkas av pandemin.

Regeringen är beroende av de statliga myndigheterna för att nå ut till kommunsektorns verksamheter. En stor del av regeringens hantering av coronapandemin har skett genom uppdrag till myndigheter.⁶⁵ Det syns i vår kartläggning. Vi bedömer att omkring en tredjedel av alla uppdrag 2020 som påverkar kommunsektorn är åtgärder som regeringen beslutat om med anledning av pandemin. Totalt rör det sig om 60 uppdrag.⁶⁶

Socialstyrelsen är den myndighet som fått flest uppdrag som påverkar kommunsektorn på grund av coronapandemin – 22 av de 60 uppdragen. Även Folkhälso-myndigheten och länsstyrelserna har varit viktiga i regeringens styrning av kommunsektorn under pandemin, och har fått tretton respektive nio uppdrag.

Uppdragen är av olika karaktär. De flesta handlar om att sprida kunskaper och information eller att utreda verksamheter inom kommunsektorn. Regeringen vill genom uppdragen både stötta kommunsektorn och få mer kunskap om situationen.

6.3.1 Regeringen vill stötta kommunsektorn att hantera pandemin

De uppdrag som på olika sätt ska ge kommunsektorn stöd handlar oftast om att regeringen vill att en myndighet ska sprida kunskap och information till kommunsektorns verksamheter. Exempelvis har Socialstyrelsen fått i uppdrag att informera personal inom socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården om vilka insatser de kan behöva genomföra för att skydda riskgrupper.⁶⁷

Vi ser också exempel på uppdrag där regeringen vill ge kommunsektorn ett mer operativt eller praktiskt stöd. Ett exempel är att Socialstyrelsen har fått i uppdrag att erbjuda alla kommuner handsprit för upp till totalt 15 miljoner kronor.⁶⁸ Ett annat är att MSB ska hjälpa regioner med att transportera skyddsutrustning.⁶⁹

I några fall har vi identifierat uppdrag där regeringen vill stödja kommunsektorns verksamheter genom att minska den administrativa bördan för kommunala huvudmän. Ett exempel är att Statens skolverk fått i uppdrag att lätta på kraven på

⁶⁵ Statskontoret. (2020). *Förvaltningsmodellen under coronapandemin*.

⁶⁶ I bilaga 6 har vi markerat de uppdrag som är till följd av coronapandemin.

⁶⁷ Regeringsbeslut 2020-03-12. *Uppdrag att genomföra en informationsinsats riktad till personal inom socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården*.

⁶⁸ Regleringsbrev för budgetåret 2020 avseende Socialstyrelsen.

⁶⁹ Regeringsbeslut 2020-04-30. *Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att bistå med transporter och logistik med anledning av covid-19*.

uppföljning, redovisning och rekvisition för riktade statsbidrag under 2020 och 2021.⁷⁰

Några av uppdragen handlar också om att underlätta samverkan mellan parter, eller öka den nationella samordningen när det gäller frågor som regioner och kommuner ansvarar för. Ett exempel är ett uppdrag till Läkemedelsverket där myndigheten på nationell nivå ska samordna arbetet med att göra det lättare för hälso- och sjukvården att få tag på läkemedel.⁷¹

6.3.2 Regeringen vill ha kunskap om situationen

Flera av uppdragen är av utredande karaktär. Några myndigheter har fått i uppgift att utvärdera konsekvenserna av coronapandemin inom olika kommunala verksamhetsområden. Bland annat ska Statens skolverk följa upp och utvärdera konsekvenserna av coronapandemin för utbildningen inom skolväsendet.⁷²

I vissa fall använder sig regeringen av myndigheter för att följa upp i vilken utsträckning rekommendationerna för att minska smittspridningen följs. Ett exempel är att länsstyrelserna fått i uppdrag att följa upp hur rekommendationer, riktlinjer och råd följs, till exempel inom kollektivtrafiken.⁷³

⁷⁰ Regleringsbrev för budgetåret 2020 avseende Statens skolverk.

⁷¹ Regeringsbeslut 2020-03-12. *Uppdrag om ökad samordning för att säkra tillgången till läkemedel som bedöms vara av central betydelse vid eventuella störningar till följd av spridningen av det nya coronaviruset.*

⁷² Regleringsbrev för budgetåret 2020 avseende Statens skolverk.

⁷³ Regeringsbeslut 2020-10-14. *Uppdrag att följa efterlevnaden av rekommendationer, råd och riktlinjer som utfärdats för att minska smittspridning av det virus som orsakar sjukdomen covid-19.*

7 Statliga myndigheters styrning

I detta kapitel ger vi en överblick över hur många statliga myndigheter som styr kommuner och regioner, vilka styrmedel de använder samt förändringar i deras styrning under 2020.

När staten vill styra kommunsektorn gör den ofta det genom de statliga myndigheterna. Myndigheterna kan exempelvis utfärda föreskrifter, utöva tillsyn eller ta fram stöd och vägledning som berör kommunala verksamheter. Det är regeringen som bestämmer ramarna för hur myndigheterna styr kommunsektorn och vilka uppgifter som myndigheterna har, genom bemyndiganden, instruktioner och regleringsbrev. Men myndigheterna är ofta relativt fria att själva bestämma hur de ska styra inom de givna ramarna.

Sammanfattande iakttagelser:

- Totalt 40 statliga myndigheter styr kommuner och regioner.
- Alla kommunala verksamhetsområden påverkas av styrning från flera olika myndigheter.
- Myndigheterna styr kommunsektorn med både tvingande styrmedel som föreskrifter och tillsyn och mjukare styrmedel som stöd och vägledningar.
- Det har tillkommit över 200 nya eller ändrade föreskrifter riktade mot kommunsektorn 2020. Majoriteten är föreskrifter som Statens skolverk tagit fram och som riktar sig mot gymnasieskolan. Myndigheterna har också tagit fram många nya stöd och vägledningar till kommunsektorns verksamheter.
- Vi ser inga stora skillnader jämfört med tidigare år när det gäller antalet myndigheter som styr kommunsektorn, eller när det gäller vilka roller dessa myndigheter har gentemot kommuner och regioner. Samtidigt ser vi att en stor del av de myndigheter som utövar någon form styrning har ändrat sin styrning under 2020.

7.1 40 myndigheter styr kommuner och regioner

Totalt 40 statliga myndigheter säger att de utövar någon form av styrning över verksamheter i kommuner eller regioner.⁷⁴ Det framgår av Statskontorets enkätundersökning hösten 2020. Alla dessa utövar styrning över verksamheter som

⁷⁴ Länsstyrelserna är räknade som en myndighet. Se bilaga 2 för närmare beskrivning av vår undersökning.

kommunerna ansvarar för och 23 av myndigheterna utövar dessutom styrning över verksamheter som regionerna ansvarar för.

I bilaga sju finns en förteckning över vilka myndigheter som styr med respektive styrmedel, och vilka förändringar i myndigheternas styrning som skett under 2020.

7.1.1 Alla kommunala verksamhetsområden styrs av flera myndigheter

Kommunala verksamhetsområden får ta emot styrning från flera olika myndigheter (tabell 7). Myndigheterna använder sig av olika typer av styrmedel. Det innebär att kommunsektorns verksamheter måste förhålla sig till olika typer av styrsignaler från flera olika håll.

Tabell 7. Antal nationella myndigheter som svarar att de styr med respektive styrmedel inom olika verksamhetsområden.

Verksamhets- områden	Rätt att utfärda före- skrifter	Tillsyn	Stats- bidrag	Allmänna råd	Stöd och vågled- ningar	Totalt antal myndig- heter som styr
Skola, bibliotek och samhällsorientering	5	2	6	3	8	11
Hälso- och sjukvård	6	4	4	4	6	11
Social omsorg	2	2	4	3	7	11
Plan- och byggfrågor	4	2	3	3	6	9
Hälso- och miljöskydd	8	5	4	5	7	11
Renhållning och avfallshantering	3	4	3	4	5	7
Räddningstjänst och krisberedskap	4	3	2	3	8	9
Kollektivtrafik och övrig transport- infrastruktur	3	1	3	1	4	6
Mottagning av ensamkommande barn & vissa nyanlända	3	1	2	0	5	5
Regional utveckling	2	0	3	1	3	6
Annat	12	6	10	0	15	21
Totalt	25	15	20	13	34	40

Anmärkning: I denna tabell har länsstyrelserna räknats som en myndighet. Många myndigheter utövar flera typer av styrning, ibland inom flera områden. Totalsiffrorna anger antalet unika myndigheter. Skillnaderna i antalet myndigheter som styr kommuner och regioner jämfört med tidigare års rapporteringar beror främst på skillnader i svarsfrekvens och metodologi i enkäterna 2020 och 2018.

Källa: Statskontorets enkät hösten 2020 samt kompletterande uppgifter från Statskontorets enkät våren 2018.

Inom till exempel hälso- och sjukvården finns det sex olika myndigheter som har rätt att utfärda föreskrifter: Socialstyrelsen, Försäkringskassan, Folkhälso-

myndigheten, Läkemedelsverket, Strålsäkerhetsmyndigheten och Inspektionen för vård och omsorg. De tre sistnämnda utövar också tillsyn inom hälso- och sjukvården.⁷⁵ Utöver dessa finns det ytterligare myndigheter som tar fram stöd och vägledningar eller delar ut statsbidrag inom hälso- och sjukvårdsområdet.

7.1.2 Myndigheterna styr kommunsektorn på olika sätt

Myndigheterna använder en rad olika styrmedel för att styra kommuner och regioner (se bilaga 7). Myndigheterna kan också kombinera olika styrmedel. Största delen av myndigheterna i vår undersökning har flera uppgifter gentemot kommunsektorn och kombinerar tvingande styrning med mjukare styrmedel som exempelvis stöd och vägledningar.

Tvingande styrning genom **föreskrifter** hör till myndigheternas starkaste styrmedel. I vår undersökning svarar 25 myndigheter att de har en rätt att utfärda föreskrifter som gäller kommunsektorns verksamheter. Drygt en tredjedel av dessa myndigheter svarar att de under 2020 också har tagit fram nya föreskrifter eller gjort väsentliga ändringar i befintliga föreskrifter som riktar sig till kommunsektorn.

Sammanlagt har dessa myndigheter tagit fram drygt 230 nya eller ändrade föreskrifter. Den absoluta majoriteten – åttio procent av de nya eller ändrade föreskrifterna – kommer från Statens skolverk. Det handlar exempelvis om ett stort antal föreskrifter om ämnesplaner i gymnasieskolan. Även Socialstyrelsen, Naturvårdsverket och länsstyrelserna har tagit fram flera nya eller ändrade föreskrifter. Dessutom har Folkhälsomyndigheten under 2020 tagit fram flera föreskrifter mot kommunsektorn. Största delen av dessa har tagits fram med anledning av pandemin. Men vi saknar exakta uppgifter om dessa, så dessa ingår inte i våra siffror.

Att utöva **tillsyn**, det vill säga granska hur en verksamhet följer de regleringar som finns, har också en stark styreffekt. Totalt 15 myndigheter svarar att de utövar tillsyn över kommunsektorns verksamheter. Som exempel kan nämnas länsstyrelserna som utövar tillsyn inom bland annat miljöområdet.

Myndigheterna utövar också icke-bindande styrning. Totalt 20 myndigheter säger att de fördelar **statsbidrag** till kommuner och regioner. Något färre myndigheter, 13 stycken, ger ut **allmänna råd** till kommunsektorns verksamheter. Bara ett fåtal av dessa myndigheter säger att de ändrat i sina allmänna råd under 2020.

Däremot är det många myndigheter som säger att de ger ut **stöd och vägledningar**, totalt 34 myndigheter. Denna typ av mjukare styrning kan vara exempelvis nationella riktlinjer och handböcker. Drygt hälften av myndigheterna som använder sig av denna form av styrning har tagit fram nya eller ändrat i befintliga stöd och

⁷⁵ Även en länsstyrelse svarar att de utövar tillsyn över hälso- och sjukvården.

vägledning under 2020. Myndigheterna svarar att de kontinuerligt utvecklar stödet till kommunsektorn. Det handlar exempelvis om utbildningar i form av webinarier eller konferenser, rapporter och kunskapssammanställningar, digitala stödmaterial och digitala eller fysiska kommun- och regionbesök.

7.1.3 Myndigheternas roller har inte ändrats nämnvärt jämfört med tidigare år

Jämfört med tidigare år ser vi inga väsentliga skillnader i vilka statliga myndigheter som styr kommunsektorn, eller hur många som gör det. Myndigheternas svar på vilka styrmedel de använder skiljer sig något från deras svar på vår enkät 2018. Men vi ser inte några stora skillnader i vilka roller som myndigheterna har gentemot kommunsektorn, exempelvis vilka myndigheter som utövar tillsyn och vilka myndigheter som använder mjukare styrmedel för att styra kommunsektorn. Inga nya myndigheter som utövar styrning mot kommunsektorn har inrättats under 2020.

Några myndigheter som sedan tidigare har rätt att utfärda föreskrifter för kommunsektorn svarar att regeringen har ändrat deras bemyndiganden under 2020. Statens skolverk säger att myndigheten fått flera nya bemyndiganden att utfärda föreskrifter och blivit av med några föreskriftsbemyndiganden. Naturvårdsverket svarar att ett bemyndigande upphört och ersatts med ett nytt. Boverket svarar att det skett en väsentlig förändring i ett befintligt bemyndigande. Därutöver har Statens skolinspektion fått nya bemyndiganden att utfärda föreskrifter kopplade till ansökningsförfarandet kring distans- och fjärrundervisning.

Samtidigt ser vi att de flesta myndigheter som utövar någon form av styrning av kommunsektorn har ändrat styrningen under 2020. Det har framför allt handlat om att myndigheterna har utvecklat sina stöd och vägledning, eller tagit fram nya sådana (se avsnitt 7.1.2). Vi bedömer att en del av de nya styrsignalerna från myndigheterna har tagits fram med anledning av pandemin.

7.1.4 Pandemin har fått myndigheterna att digitalisera

Totalt elva myndigheter svarar i vår enkät att de har genomfört någon form av utvecklingsarbete under 2020 som väsentligt påverkar deras styrning av kommuner och regioner.⁷⁶ Med utvecklingsarbete menar vi att myndigheten utvecklar sitt eget arbete med till exempel tillsyn, uppföljning, utbetalning av statsbidrag eller andra styrmedel. Det kan exempelvis handla om att myndigheterna har ändrat arbetssätt eller börjat använda nya digitala verktyg.

Myndigheternas utvecklingsarbete 2020 handlar nästan uteslutande om digitala verktyg och arbetssätt. En stor del av arbetet har skett med anledning av coronapandemin. Bland annat har flera tillsynsmyndigheter som exempelvis

⁷⁶ Länsstyrelserna räknas i detta sammanhang som en myndighet.

Statens skolinspektion och Lantmäteriet arbetat med att digitalisera tillsyns-
verksamheten. Flera myndigheter svarar också att de ökat den digitala tillgången
till stöd och vägledning, exempelvis i form av webinarier, kursmaterial på webben
och virtuella kommunbesök.

8 Tillsatta utredningar

I detta kapitel ger vi en överblick över de statliga utredningar regeringen tillsatt under 2020 som vi bedömt rör statens styrning av kommuner och regioner. Att tillsätta en utredning innebär inte en direkt styrning av kommuner eller regioner. Men eventuella förslag som utredningen lämnar kan resultera i en direkt styrning av kommunsektorn, om förslagen förverkligas. Dessutom kan utredningar som frågar efter underlag från kommuner och regioner ses som en del av kommunsektorns uppgiftslämnarbörda gentemot staten.

Sammanfattande iakttagelser:

- Regeringen har tillsatt 39 statliga utredningar 2020 som rör styrning av kommuner och regioner.
- Flest utredningsdirektiv kommer från Socialdepartementet.
- Utredningarna täcker in ett brett spektrum av verksamheter som kommuner och regioner ansvarar för. Några politikområden som förekommer i flera utredningar är hälso- och sjukvårdens kvalitet och hur den är organiserad, bostadspolitik och samhällsplanering samt skolpolitiken.
- Tre av de tillsatta utredningarna har en koppling till coronapandemin: en coronakommission som ska utvärdera regeringens coronahantering, en delegation som ska arbeta för att öka tillgängligheten i hälso- och sjukvården, och en utredning som ska föreslå en ny äldreomsorgslag.

8.1 Regeringen tillsatte 39 utredningar som rör kommunsektorn under 2020

Vi har identifierat totalt 39 statliga utredningar 2020 där vi bedömer att deras uppdrag rör statens styrning av kommuner och regioner.⁷⁷ Det är en knapp fjärdedel av alla utredningsdirektiv som regeringen har beslutat om under året.

Eftersom detta är första gången vi gör denna kartläggning har vi inga uppgifter från tidigare år att jämföra med.

⁷⁷ Se bilaga 8 för en lista på samtliga utredningar vars uppdrag vi bedömer rör statens styrning av kommuner och regioner. I kartläggningen 2020 ingår såväl nya utredningar (totalt 33 st) och tilläggsdirektiv i befintliga utredningsuppdrag (6 st) där vi bedömt att regeringen gett en ny styrsignal som rör styrning av kommunsektorn.

8.1.1 Flest utredningar om vård och omsorg

Största delen av utredningarna är inom Socialdepartementets områden. Regeringen har också tillsatt flera utredningar där utredningens uppdrag rör statens styrning av kommunsektorn inom Finans-, Justitie-, Miljö- och Utbildningsdepartementets områden (tabell 8).

Tabell 8. Antal tillsatta utredningar 2020 som rör styrning av kommuner och regioner per departement.

Departement	Antal utredningar
Social	17
Finans	6
Miljö	5
Justitie	4
Utbildning	4
Näring	1
Infrastruktur	1
Arbetsmarknad	1
Totalt	39

Källa: Genomgång av samtliga ärendeförteckningar för regeringssammanträden under 2020 och samtliga direktiv från 2020 som publicerats på www.sou.gov.se.

De allra flesta utredningarna som rör styrning av kommuner och regioner är organiserade som enmansutredningar, och har i regel ett år på sig att genomföra uppdraget. Undantaget utgör några parlamentariska kommittéer.⁷⁸

8.1.2 Utredningarna täcker in ett brett spektrum av kommunala verksamheter

De utredningar vi har identifierat täcker in ett brett spektrum av verksamheter som kommuner och regioner ansvarar för. De flesta av utredningarna har i uppdrag att analysera, kartlägga eller göra en översyn av en viss fråga, ett område eller ett regelverk. Syftet kan vara att stärka en verksamhet, att förenkla och effektivisera regelverk eller att göra ansvarsförhållanden mellan olika aktörer tydligare. Några utredningar har också i uppgift att utvärdera om en viss insats fått effekt.

Utredningar ska analysera hälso- och sjukvårdens kvalitet och organisering

Flera av utredningarna inom Socialdepartementets områden handlar om hälso- och sjukvårdens kvalitet och hur den är organiserad. Ett exempel är utredningen som

⁷⁸ Två parlamentariska kommittéer har tillsatts: Kommittédirektiv 2020:32. *En parlamentarisk trygghetsberedning* samt Kommittédirektiv 2020:30. *Stärkt skydd mot manipulationer av valsystemet*. Därtill har regeringen gett Miljömålsberedningen ett nytt uppdrag: Kommittédirektiv 2020:110. *Tilläggsdirektiv till Miljömålsberedningen (M 2010:04) – strategi för minskad klimatpåverkan från konsumtion*.

ska analysera privata sjukförsäkringars påverkan på den offentligt finansierade vården.⁷⁹

Utredningar om tioårig grundskola och statligt huvudmannaskap för skolan

Vi har identifierat fyra statliga utredningar inom skolområdet. Bland annat ska en särskild utredare föreslå hur en tioårig grundskola kan införas genom att förskoleklassen görs om till årskurs ett. Syftet är att förbättra elevernas kunskapsresultat.⁸⁰ Regeringen har också gett en utredare i uppgift att ta fram ett beslutsunderlag om ett statligt huvudmannaskap för skolan.⁸¹

Regelverk för bygglov ses över

Andra politikområden som förekommer i flera utredningar är bostadspolitiken och samhällsplaneringen. Regeringen har till exempel tillsatt en särskild utredare som har i uppdrag att göra en systematisk översyn av regelverket för bygglov. Syftet är att skapa ett enklare och mer effektivt regelverk.⁸²

8.2 Tre utredningar med koppling till coronapandemin

I juni 2020 tillsatte regeringen en coronakommission. Den har i uppdrag att utvärdera regeringens, förvaltningsmyndigheters, regionernas och kommunernas åtgärder för att begränsa spridningen av covid-19.⁸³

Vi har också identifierat två andra utredningar med koppling till coronapandemin. Regeringen har tillsatt en delegation som ska arbeta för att öka tillgänglighet till hälso- och sjukvården. Bakgrund till utredningen är bland annat de uppskjutna vårdinsatser som pandemin har förorsakat. I uppdraget ingår att hitta sätt att hjälpa kommuner och regioner att korta väntetiderna.⁸⁴

Regeringen har även tillsatt en utredning med uppdrag att föreslå en äldreomsorgslag. Syftet är att långsiktigt förbättra förutsättningarna för bra äldreomsorg samt göra dess uppdrag och innehåll tydligare. Enligt regeringen har coronapandemin visat att patientsäkerheten i den kommunala äldreomsorgen inte är tillräckligt bra.⁸⁵

⁷⁹ Kommittédirektiv 2020:83. *Begränsning av privata sjukvårdsförsäkringars påverkan på offentligt finansierad hälso- och sjukvård.*

⁸⁰ Kommittédirektiv 2020:24. *En tioårig grundskola.*

⁸¹ Kommittédirektiv 2020:140. *Förutsättningar för ett statligt huvudmannaskap för skolan.*

⁸² Kommittédirektiv 2020:4. *Ett förenklat och effektivt regelverk för bland annat bygglov.*

⁸³ Kommittédirektiv 2020:74. *Utvärdering av åtgärderna för att hantera utbrottet av det virus som orsakar sjukdomen covid-19.*

⁸⁴ Kommittédirektiv 2020:81. *Ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården.*

⁸⁵ Kommittédirektiv 2020:142. *En äldreomsorgslag.*

Referenser

Proposition 2017/18:1. *Budgetpropositionen 2018.*

Proposition 2019/20:1. *Budgetpropositionen 2020.*

Proposition 2020/21:1. *Budgetpropositionen 2021.*

Proposition 2019/20:172. *En ny lag om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen.*

Regeringskansliet. (2019). Viktigare lagar och förordningar inför årsskiftet 2019/2020.

Regeringskansliet. (2020). Viktigare lagar och förordningar inför halvårsskiftet 2020.

Regeringskansliet. (2020). Viktigare lagar och förordningar inför årsskiftet 2020/2021.

Statskontoret. (2014). *Nationella samordnare – statlig styrning i otraditionella former?* (Om offentlig sektor).

Statskontoret. (2014). *Överenskommelser som styrmedel.* (Om offentlig sektor)

Statskontoret. (2014:26). *Informationsförsörjning om kommuner.*

Statskontoret. (2016:24). *Statens styrning av kommunerna.*

Statskontoret. (2018). *Strategier och handlingsplaner. Ett sätt för regeringen att styra?* (Om offentlig sektor).

Statskontoret. (2019). *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting 2018.*

Statskontoret. (2019:2). *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och landsting– en analys.*

Statskontoret. (2020). *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2019.*

Statskontoret. (2020). *Förvaltningsmodellen under coronapandemin.* (Om offentlig sektor)

Bilaga 1

Regeringsuppdraget

Regeringskansliet

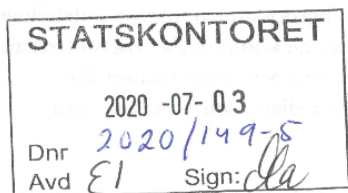
Regeringsbeslut

III 7

2020-06-25
FI2020/02999/K

Finansdepartementet

Statskontoret
Torsgatan 11
101 27 Stockholm

Uppdrag till Statskontoret att följa utvecklingen av statens styrning av kommuner och regioner

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statskontoret att 2020 – 2023 översiktligt redovisa och analysera utvecklingen av statens styrning av kommuner och regioner och deras verksamheter.

Ekonomistyrningsverket ska bistå Statskontoret med de uppgifter som behövs för uppdragets genomförande.

Statskontoret ska årligen, senast den 31 mars, till regeringen (Finansdepartementet) lämna en redovisning för det föregående året. Slutredovisningen av denna del av uppdraget, som även ska innehålla en fördjupad analys av utvecklingen, ska ske senast den 31 mars 2023. En redovisning av användningen för samtliga riktade statsbidrag ska därutöver årligen lämnas senast den 30 juni. Slutredovisningen av denna del av uppdraget ska ske senast den 30 juni 2023.

Bakgrund

Sverige är en enhetsstat, med en långtgående kommunal självstyrelse, vilket medför att statens styrning måste utformas efter en avvägning mellan behovet av nationell styrning och utrymmet för den kommunala självstyrelsen. Staten har behov av att styra kommuner och regioner för att säkerställa att nationella mål och ambitioner får genomslag i de kommunala verksamheterna. Styrningen av den kommunala sektorn sker genom lag och med tillämpning av en proportionalitetsprincip (8 kap. 2 § första stycket 3 och 14 kap. 3 § regeringsformen). Viss föreskriftsrätt kan delegeras genom bemyndiganden från riksdagen till regeringen, eller den myndighet som

Telefonväxel: 08-405 10 00
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Jakobsgränd 24
E-post: fi.registrator@regeringskansliet.se

regeringen bestämmer. Det är också vanligt förekommande med annan styrning, t.ex. överenskommelser med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), handlingsplaner, nationella inriktningsdokument, riktade statsbidrag, uppföljning, samt tillsyn och utvärdering av de kommunala verksamheterna. Dessutom förekommer rådgivning, utbildning och andra insatser för kunskapsspridning samt erfarenhetsutbyte mellan statliga aktörer samt kommuner och regioner.

Regeringen anser att det finns anledning att på ett samlat och strukturerat sätt följa utvecklingen av statens styrning av kommunsektorn. Statskontoret fick mot den bakgrunden den 13 december 2017 (Fi/2017/04702/K) i uppdrag att fr.o.m. 2018 t.o.m. 2020 översiktligt redovisa och analysera utvecklingen av statens styrning av kommuner och regioner och deras verksamheter. Uppdraget slutredovisades den 28 februari 2020.

Regeringen följer utvecklingen av statens styrning av kommuner och regioner i syfte att ge sektorn goda förutsättningar att hantera sina uppgifter, utveckla sin verksamhet och stärka sin kapacitet att möta olika utmaningar. Det är väsentligt att statens styrning ger avsedd effekt och att staten väljer effektiva sätt, för både staten och kommunsektorn, att utöva styrningen. I detta ingår att beakta styrningens samlade omfattning, både när det gäller enskilda verksamhetsområden och utifrån ett kommunalt helhetsperspektiv. Det är viktigt, eftersom kommunala verksamheter ofta påverkas av styrning från flera håll, medan statliga utvärderingar av en viss styrnings effekter främst genomförs inom respektive verksamhetsområde. Kommunerna och regionerna måste hantera styrningen samlat vid resursfördelning, kompetensförsörjning och eventuella anpassningar av organisationen. För att kunna utveckla den statliga styrningen av kommuner och regioner behöver regeringen även fortsättningsvis ett samlat kunskapsunderlag om hur styrningen utvecklas över tid.

Närmare om uppdraget

Årlig redovisning

Statskontoret ges i uppdrag att följa utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner och deras verksamheter. Uppdraget omfattar all statlig styrning, dvs. av både obligatoriska och frivilliga verksamheter, samt styrning som sker som en följd av EU-medlemskapet. Syftet är att årligen ge

regeringen ett samlat underlag om styrningens utveckling. Inom ramen för detta uppdrag ska Statskontoret särskilt redovisa:

- nya eller väsentligt förändrade lagar och förordningar, med betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter och funktionssätt, samt i vilken utsträckning grunden för regleringen härrör från EU,
- omfattningen och nivån på generella bidrag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner,
- samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar, med uppgift om bl.a. storlek, fördelning efter utgiftsområde, eventuellt slutår samt uppgifter om utfall på aggregerad nivå och för enskilda bidrag, användningsområden och eventuellt särskilt styrande bidragsvillkor (t.ex. medfinansierings- och samverkanskrav) och, i förekommande fall, typ av fördelningsnyckel,
- nya eller förändrade bemyndiganden att meddela föreskrifter riktade mot kommunsektorn,
- vilka statliga myndigheter som utövar styrning över verksamheter i kommuner och regioner och vilken roll dessa myndigheter har (t.ex. tillsynsmyndigheter eller stödjande myndigheter),
- regeringsbeslut om uppdrag till statliga myndigheter med betydande påverkan på kommuner och regioner,
- nya eller väsentligt förändrade myndighetsföreskrifter, allmänna råd och liknande styr- och stödåtgärder, samt pågående utvecklingsarbete hos myndigheterna avseende styrning av kommuner och regioner,
- ny eller väsentligt förändrad annan statlig styrning, t.ex. genom överenskommelser med SKR, handlingsplaner, nationella samordnare och nationella inriktningsdokument, samt
- tillsatta statliga offentliga utredningar som rör statens styrning av kommuner och regioner.

Redovisningen ska innehålla en kort översiktlig beskrivning av förändringarna och, i den utsträckning som det är möjligt utifrån tidigare årsredovisningar, jämförelser med tidigare år. Statskontoret ska även

genomföra en sammanfattande analys, baserad på de uppgifter som samlas in enligt ovan, t.ex. skillnader mellan olika verksamhetsområden avseende användning av styrmedel och varifrån den statliga styrningen kommer.

Särskilt om åtgärder med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19

För redovisningen avseende 2020 ska Statskontoret särskilt redovisa vilka tidsbegränsade åtgärder staten vidtagit gentemot kommuner och regioner med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19.

Fördjupad analys

Statskontoret ska göra en fördjupad analys av den samlade styrningens utveckling, bl.a. utifrån de årliga redovisningarna, lämnade utredningar, större utvärderingar och uppföljningsrapporter, principiella yttranden och uttalanden från Lagrådet och riksdagen samt relevant forskning.

Statskontoret ska analysera konsekvenserna av den samlade statliga styrningen för kommuner och regioner, t.ex. när det gäller prioriteringar och möjligheter att utveckla verksamheterna. Inom ramen för analysen ska Statskontoret inhämta synpunkter från SKR samt enskilda kommuner och regioner.

Inom ramen för denna del av uppdraget ska Statskontoret analysera i vilken utsträckning som möjligheten att ta tillvara verksamhetsnära kompetens och erfarenhet i kommuner och regioner påverkas av den statliga styrningen. Uppdraget omfattar all statlig styrning och styrning som sker från EU. I uppdraget ingår inte att värdera enskilda styrmedel eller styrningen inom enskilda verksamhetsområden.

Genomförande

Statskontoret ska särskilt beakta möjligheterna att använda befintlig information, t.ex. information inom olika verksamhetsområden eller information som SKR samlar in. Om Statskontoret konstaterar att viss information saknas som är av sådan karaktär att myndigheten bedömer den som nödvändig för att säkerställa en relevant uppföljning av styrningens utveckling ska Statskontoret, i dialog med Regeringskansliet (Finansdepartementet), lämna förslag till hur denna information kan inhämtas. Statskontoret ska vid genomförandet av uppdraget föra en dialog med SKR och berörda statliga myndigheter.

På regeringens vägnar

Lena Micko

Henrik Källsbo

Kopia till

Statsrådsberedningen/EU och SAM EU
Justitiedepartementet/L6 och SSK
Socialdepartementet/ FS, SAM, SF och SOF
Finansdepartementet/BA, BB, E2, SFÖ, OU och SPN
Utbildningsdepartementet/ GV, S och UH
Miljödepartementet/KE, KL, MK och NM
Näringsdepartementet/JL, MK och RTL
Kulturdepartementet/KL, KO och MD
Arbetsmarknadsdepartementet/A, IAS och JÄM
Infrastrukturdepartementet/D, DF, US, YM och TP,
Förvaltningsavdelningen/FCK
Ekonomistyrningsverket
Länsstyrelserna
Riksantikvarieämbetet
Statens kulturråd
Sveriges Kommuner och Regioner

Bilaga 2

Metodbeskrivning

I denna bilaga redovisar vi hur Statskontoret har genomfört uppdraget att översiktligt redovisa den statliga styrningens utveckling under 2020.

Redovisning av lagar och förordningar

Enligt uppdraget ska Statskontoret redovisa nya eller väsentligt ändrade lagar och förordningar under 2020 som har betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter och funktionssätt. Vi har genomfört redovisningen i följande steg:

1. Sammanställning av bruttolista över alla de regleringar som trädde i kraft 2020 och som nämns i regeringens publikationer med viktigare lagar och förordningar⁸⁶ samt utgiftsområde 25 i budgetpropositionen för 2020.
2. Bedömning av om lagarna eller förordningarna har en betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter eller funktionssätt. Vi har bedömt detta mot bakgrund av vilka som är kommunernas och regionernas obligatoriska och frivilliga uppgifter och om ändringarna i regleringarna kan ha stor inverkan på dessa, exempelvis genom att öka kostnaderna eller på andra sätt påverka kommunernas åtaganden (t.ex. att det tillkommer nya krav på en verksamhet eller att kommuner och regioner ska utföra nya uppgifter).

För att säkerställa att vi inte missat någon relevant ändring har vi även gått igenom alla nya och ändrade regleringar som publicerats på <https://svenskforfattningssamling.se/> under 2020.

I urvalet ingår inte nya och ändrade regleringar som endast innebär mindre ändringar och förtydliganden i sak, eller frågor av semantisk karaktär.

Kartläggningen omfattar inte heller generella lagar och förordningar som gäller för kommunsektorn på grund av att de är arbetsgivare eller uppgiftslämnare. Det gäller till exempel skatte- och redovisningsregler samt regler om arbetsmiljö som gäller alla arbetsgivare på arbetsmarknaden.

För de regleringar som vi bedömer har en betydande påverkan på kommunsektorn har vi sammanställt information om:

- regleringen är en ny eller ändrad lag eller förordning
- regleringen härrör från EU
- vilket departement och område som regleringen rör

⁸⁶ Regeringskansliet *Viktigare lagar och förordningar inför årsskiftet 2019/20, halvårsskiftet 2020 och inför årsskiftet 2020/21*.

- hur regleringen påverkar kommunerna eller regionerna.

Om regleringarna är nya eller ändrade framgick redan i samband med insamlingen. Vi har hämtat in information om regleringen kommer från EU eller inte genom en sökning i bakomliggande förarbeten, exempelvis propositionen och lagrådsremissen. Beskrivningarna av regleringarna och hur de påverkar kommuner eller regioner har vi hämtat från regeringens publikationer, propositioner och lagrådsremisser.

Redovisning av statsbidrag till kommuner och regioner

Enligt uppdraget ska Statskontoret redovisa omfattningen och nivån på generella bidrag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. Vi ska också redovisa flera uppgifter om samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommuner och regioner: storlek, fördelning efter utgiftsområde, eventuellt slutår, typ av fördelningsnyckel, utbetalda medel på aggregerad nivå och för enskilda bidrag samt användningsområden för de riktade statsbidragen och eventuella villkor kopplade till dessa bidrag. Vi har använt flera källor för att kartlägga detta.

Uppgifter från ESV över nivåerna

Vi redovisar nivån på utbetalda statsbidrag utifrån uppgifter från Ekonomi- och styrningsverket (ESV) över medel (transfereringar) från staten till kommuner och regioner för såväl konsumtion som investeringar.

Anslagen i statens budget har grupperats till olika kategorier av statsbidrag

De uppgifter som vi har fått från ESV är fördelade på olika anslag inom olika utgiftsområden i statens budget. Vi har grupperat de utbetalda medlen till tre olika kategorier av statsbidrag utifrån de olika anslagen och utgiftsområdena. Dessa tre kategorier är generella statsbidrag, kostnadsersättningar och riktade statsbidrag.

Generella statsbidrag får kommunerna och regionerna själva bestämma över vad de ska använda pengarna till. Riktade statsbidrag är i stället öronmärkta för vissa insatser eller en viss verksamhet. Det är frivilligt för kommunerna och regionerna att ansöka om eller ta del av de riktade statsbidragen. Kostnadsersättningar kan ses som riktade medel eftersom ersättningarna är för vissa insatser eller en viss verksamhet. Men till skillnad från de riktade statsbidragen är kommunerna och regionerna skyldiga att utföra eller tillhandahålla det som kostnadsersättningarna är till för, oavsett om de får någon ersättning eller inte.

Nedan redovisar vi vilka anslag som ingår i respektive kategori.

Generella statsbidrag: Alla anslag inom utgiftsområde 25 (Allmänna bidrag till kommuner). Denna kategori utgörs framför allt av medel som betalas ut och fördelas genom det kommunalekonomiska utjämningsystemet (anslag 1:1).

Kostnadsersättningar:

- anslagen *Länsstyrelserna m.m. och Åtgärder för nationella minoriteter* inom utgiftsområde 1 (Rikets styrelse)
- anslagen *Ersättning för räddningstjänst m.m. och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* inom utgiftsområde 6 (Försvar och samhällets krisberedskap)
- anslaget *Ersättningar och bostadskostnader* inom utgiftsområde 8 (Migration)
- anslagen *Tandvårdsförmåner*⁸⁷ (för statligt tandvårdsstöd, anslagspost 001), *Bidrag för läkemedelsförmåner*, *Bidrag till folkhälsa och sjukvård* (för tillsyn av tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen, del av anslagspost 001 och 015), *Sjukvård i internationella förhållanden* och *Statens institutionsstyrelse* inom utgiftsområde 9 (Hälsovård, sjukvård och social omsorg)
- anslagen *Bidrag för sjukskrivningsprocessen* (för försäkringsmedicinska utredningar, anslagspost 009) och *Ersättning för höga sjuklönekostnader* inom utgiftsområde 10 (Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning)
- anslagen *Etableringsåtgärder* (för flyktingguider och familjekontakter, anslagspost 004) och *Kommunersättningar vid flyktingmottagande* inom utgiftsområde 13 (Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering)
- anslagen *Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan*, *Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet m.m.* (för skolgång för barn som vistas i landet utan tillstånd, anslagspost 003) och *Ersättningar för klinisk utbildning och forskning* inom utgiftsområde 16 (Utbildning och universitetsforskning)
- anslaget *Ersättning avseende icke statliga flygplatser* (för beredskapsflygplatser, anslagspost 003) inom utgiftsområde 22 (Kommunikationer).⁸⁸

Riktade statsbidrag: Alla andra anslag i statens budget som vi inte har nämnt under generella statsbidrag respektive kostnadsersättningar ingår i summan av de riktade statsbidragen.

Statsbudgetens totala utgifter

I rapporten sätter vi också de utbetalda statsbidragen till kommunerna och regionerna i relation till statsbudgetens totala utgifter. Uppgifter över stats-

⁸⁷ Det statliga tandvårdsstödet kan ses som en subvention till individer (patienterna). Men vi har tagit med detta stöd eftersom det ska ersätta vårdgivare (både Folktandvården och privata tandläkare som är anslutna till Försäkringskassans elektroniska system) för utförd tandvård enligt lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd.

⁸⁸ Det finns några ytterligare kostnadsersättningar enligt vår statsbidragsförteckning, men för dessa har vi ingen uppgift om hur mycket som faktiskt har betalats ut.

budgetens totala utgifter har vi fått från ESV. Med statsbudgetens totala utgifter menar vi summan av utgiftsområdena 1–27. Vi har inte tagit med några andra utgifter eftersom vi bara har velat ta med utgifter som bygger på att regeringen har gjort en fördelning av vad statens budget ska användas till inom och mellan utgiftsområdena.

Uppgifter från SCB över nivåerna i relation till kommunsektorns intäkter

För att redovisa hur stor andel av kommunernas och regionernas intäkter som utgörs av statsbidrag har vi använt oss av uppgifter från räkenskapssammandraget vid Statistiska centralbyrån (SCB). Dessa uppgifter finns inte tillgängliga för 2020 när rapporten publiceras och därför kan vi endast redovisa uppgifter för 2019.

Uppgifterna i räkenskapssammandraget är bokföringsmässiga, vilket betyder att bidrag och ersättningar redovisas på det år som de har förbrukats. Det kan skilja sig från de uppgifter vi har hämtat från ESV som är kassamässiga, vilket betyder att utbetalningar ett visst år kan vara för bidrag och ersättningar för ett annat år.

För både kommuner och regioner utgörs de totala intäkterna i denna beräkning av verksamhetens intäkter (där även riktade statsbidrag och kostnadsersättningar ingår), skatteintäkter, finansiella intäkter, eventuella så kallade extraordinära intäkter och generella statsbidrag. De generella statsbidragen beräknas som generella bidrag från staten samt skillnaden mellan bidrag och avgifter i det kommunalekonomiska utjämningsystemet. I kategorin statsbidrag ingår inte bidrag från EU, bidrag för personlig assistans, posten ”övriga bidrag” eller momsersättningen. Vi räknar inte heller den kommunala fastighetsavgiften som statsbidrag i vår redovisning.

Uppgifter om samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar

Kartläggningen utgår från en förteckning över samtliga statsbidrag till kommunsektorn som konsulten EY tog fram på uppdrag av Statskontoret under 2018. Förteckningen bygger i sin tur på utbetalda transfereringar till kommuner och/eller regioner från olika anslagsposter i statens budget 2017. Statskontoret har sedan dess uppdaterat förteckningen med följande uppgifter: statsbidragens bidragsram, statsbidragens slutår, nya statsbidrag, väsentligt förändrade statsbidrag, upphörda statsbidrag, de riktade statsbidragens användningsområden och eventuella villkor kopplade till de riktade statsbidragen.

Uppdatering av statsbidragens bidragsramar

Vi har gått igenom regleringsbrevet för 2020 på ESV:s webbplats för berörda anslag eller anslagsposter inom de olika utgiftsområdena i statens budget för att urskilja bidragens bidragsramar.

Uppdatering av statsbidragens slutår

Uppgifterna om slutår grundar sig i första hand på vad som framgår i regeringens förteckning över riktade statsbidrag till kommunsektorn (Bilaga ”Riktade stats-

bidrag till kommunsektorn” i budgetpropositionen för 2021). I andra hand har vi utgått från dokumentet (överenskommelse, förordning eller särskilt regeringsuppdrag) som reglerar statsbidraget eller i några fall från information från myndigheters webbplatser.

Nya, upphörda och väsentligt förändrade statsbidrag 2020

Vi har gått igenom budgetpropositionen för 2020, vårändringsbudgeten 2020, höständringsbudgeten 2020 och de totalt tolv extra ändringsbudgetar som regeringen lagt fram under 2020. Vi har också använt svaren från en enkät till ett urval av myndigheter för att få uppgifter om nya och upphörda statsbidrag under 2020. Vi beskriver vår enkät närmare nedan i ett eget delavsnitt. Vi har också fått uppgifter från vår genomgång av regleringsbrev för 2020 på ESV:s webbplats och vår genomgång av samtliga ärendeförteckningar till regeringssammanträdena under 2020 på regeringens webbplats.

Utifrån uppgifterna från ESV, budgetpropositionerna och enkätsvaren har vi gått igenom rättsdokument, regleringsbrev och olika myndigheters webbplatser. Där har vi fått fram ytterligare information om de berörda nya och väsentligt förändrade statsbidragen. Med väsentlig förändring menar vi exempelvis att bidragsramen för bidraget har ökat eller minskat relativt mycket jämfört med året innan eller att en befintlig statsbidragsförordning har utvidgats med nya bidrag eller användningsområden. Som utgångspunkt för vad som är en väsentligt förändrad bidragsram har vi använt oss av tumregeln att bidragen ska ha ökat eller minskat med minst 50 miljoner kronor samt 10 procent av bidragsramen.

Uppgifter om de riktade statsbidragens användningsområden

Vi har uppdaterat förra årets kartläggning av de riktade statsbidragens användningsområden genom att kategorisera de bidrag som tillkommit under 2020 utifrån användningsområde. Uppgifter om bidragens användningsområde bygger på de dokument (förordning, överenskommelse eller regeringsbeslut) som reglerar de riktade statsbidragen.

Vi har använt samma kategorisering som vid förra årets kartläggning. Vi har således kategoriserat bidragen utifrån nio användningsområden:

1. Bidrag för att förstärka viss kommunal verksamhet eller utveckla arbetssätt i en verksamhet
2. Lönesatsningar
3. Kompetensutveckling
4. Bemanning
5. Materiella resurser
6. Bidrag specifika till ett område, men till flera insatser
7. Ersättning för tillhandahållande av tjänst/service åt en specifik målgrupp
8. Etablering av ny verksamhet och försöksverksamhet

9. Kunskapscentrum och forskning

I likhet med förra året ger vi endast en grov uppskattning av hur många riktade statsbidrag det finns inom respektive kategori. Detta beror delvis på att det är svårt att dra skarpa gränser mellan olika användningsområden, och även på att många riktade statsbidrag kan användas till flera insatser. Därmed finns det ett visst tolkningsutrymme av hur vissa bidrag ska användas och vilket syfte de har.

Uppgifter om villkor för de riktade statsbidragen

Vi har kartlagt om det finns särskilda villkor kopplade till de riktade statsbidragen. Det handlar dels om krav på medfinansiering från den som söker bidraget, dels om krav på samverkan med andra aktörer. Uppgifter om eventuella villkor bygger på de dokument (förordning, överenskommelse eller regeringsbeslut) som reglerar de riktade statsbidragen.

Redovisning av överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument

Enligt uppdraget ska Statskontoret även redovisa ny eller väsentligt förändrad styrning genom överenskommelser, nationella samordnare och nationella inriktningsdokument. Våra definitioner av dessa begrepp finns i kapitel 5. Här beskriver vi vilken eller vilka metoder vi har använt för att få fram underlag om dessa styrmedel.

Överenskommelser

Vi har gått igenom styrelsebeslut på SKR:s webbplats samt sökt på avtal och överenskommelser på regeringens webbplats för att få fram uppdaterade uppgifter om vilka överenskommelser som har slutits under 2020, för vilken period dessa överenskommelser gäller, om de omfattar medel samt vilket departement som är ansvarigt. Därutöver har vi, med utgångspunkt i förra årets förteckning, gått igenom vilka tidigare beslutade överenskommelser som gällt under 2020.

Nationella samordnare

Vi har gjort egna sökningar på regeringens webbplats och i budgetpropositionen för 2020 (sökord: samordnare, koordinator, förhandlingsperson) för att hitta nya eller förändrade uppdrag som vi bedömer påverkar kommuner och regioner.

Nationella inriktningsdokument

Vi har gjort egna sökningar på regeringens webbplats och i budgetpropositionen för 2020 (sökord: handlingsplan, handlingsprogram, strategi) för att hitta nya nationella inriktningsdokument. För att ingå i vår sammanställning ska strategin eller handlingsplanen innehålla åtgärder som direkt rör kommuner och regioner. Dokumentet ska också ha dokumenterats i en proposition, riksdagsskrivelse, departementspromemoria eller annat dokument som regeringen eller Regerings-

kansliet har offentliggjort. I urvalet ingår inte övergripande strategier som uttrycker en politisk vilja utan att nämna specifika åtgärder.

Redovisning av särskilda regeringsuppdrag och nya uppdrag i myndigheternas regleringsbrev

Regeringsuppdrag enligt särskilt beslut är uppdrag som myndigheter får utanför sitt regleringsbrev. För att identifiera regeringsuppdrag enligt särskilt beslut har vi utgått från ärendeförteckningar till regeringssammanträdena som normalt hålls veckovis, och som innehåller information om vilka ärenden som regeringen tänker behandla. Enstaka särskilda regeringsuppdrag återkommer årligen. Sådana uppdrag räknar vi inte som ny styrning och de inkluderas således inte i vår kartläggning.

Vi har även identifierat nya uppdrag i myndigheternas regleringsbrev. Vi har utgått från regleringsbreven för de myndigheter som i tidigare enkäter (våren 2016 och 2018) svarat att de utövar någon typ av styrning av den kommunala sektorn. I de fall det inte har framgått tydligt vilka uppdrag som är nya för året har vi jämfört regleringsbrevet med regleringsbrevet för året innan. Vi har endast inkluderat de uppdrag som är helt nya. Vi har inte inkluderat mål och återsrapporteringskrav från regleringsbreven.

Enkätundersökning till myndigheter om deras styrning

För att redovisa vilka myndigheter som styr kommunsektorn och hur myndigheternas styrning har förändrats under 2020 har vi genomfört en enkätundersökning. Enkäten skickades ut till ett urval myndigheter (totalt 115 myndigheter). Urvalet är dels baserat på en kvalitativ bedömning av vilka myndigheter som kan tänkas styra kommuner och regioner, dels på myndigheternas svar på tidigare enkäter. Vi har exempelvis valt att exkludera samtliga utlandsmyndigheter, domstolar och AP-fonder från urvalet.

Vår enkätundersökning genomfördes under november-december 2020. Totalt fick vi in 104 kompletta svar, vilket ger en svarsfrekvens på 90 procent. Vi har med hjälp av tillgängliga registeruppgifter jämfört de myndigheter som har svarat på enkäten med de som inte har svarat för att se om de skiljer sig åt i några väsentliga avseenden (tabell b1).

Tabell b1. Bortfallsanalys.

	Antal i urval	Svarsfrekvens (%)
Små myndigheter (<99 åa)	31	87
Medel myndigheter (100–499 åa)	24	88
Stora myndigheter (500– åa)	21	100
Universitet och högskolor	18	89
Länsstyrelser	21	90
Totalt	115	90

Skillnaderna i svarsfrekvens utifrån storleksklass och typ av myndighet är små. Vi bedömer att bortfallet inte allvarligt snedvrider resultaten. Den enda myndighet som vi sedan tidigare vet styr kommunsektorn i stor utsträckning och som saknas bland våra enkätsvar är Folkhälsomyndigheten. Därför har vi kompletterat redovisningen med uppgifter om Folkhälsomyndigheten utifrån deras svar på vår enkät 2018.

Vår enkät innehöll frågor om styrning genom föreskrifter, tillsyn, statsbidrag, allmänna råd samt stöd och vägledning. Därtill har vi frågat om myndigheterna har genomfört något utvecklingsarbete som väsentligt påverkar myndighetens styrning av kommuner eller regioner. En skillnad jämfört med tidigare års enkäter är att vi inte längre frågat om styrning genom forskningsresultat eller kunskapsunderlag.

Redovisning av tillsatta utredningar

Vi har gått igenom samtliga ärendeförteckningar till regeringssammanträdena under 2020 och samtliga direktiv från 2020 som publicerats på www.sou.gov.se för att identifiera tillsatta utredningar som rör statens styrning av kommuner och regioner. Vi har kartlagt både nya utredningar och utredningar som det skett väsentliga förändringar i genom tilläggsdirektiv.

Bilaga 3

Lagar och förordningar

I denna bilaga redogör vi för lagar och förordningar som är nya och har börjat gälla 2020 (tabell b2) och väsentligt ändrade lagar och förordningar som har börjat gälla 2020 (tabell b3).

Tabell b2. Nya lagar och förordningar med betydande påverkan på kommuner och regioner som börjat gälla under 2020.

Lag/förordning	Departement	Regleringen och hur den påverkar kommun/region	Åtgärd till följd av pandemin (regleringen upphör ¹)
Lagen om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (2018:1197)	Arbetsmarknad	Barnkonventionen blir svensk lag. Innebär ett förtydligande av att rättstillämparna ska beakta de rättigheter som följer av barnkonventionen i mål och ärenden som rör barn.	
Förordningen (2020:254) om undantag från plan- och byggregler för tillfälliga vårdbyggnader till följd av sjukdomen covid-19	Finans	Förordningen innebär att tillfälliga vårdbyggnader undantas från vissa av kraven i PBL. Detta för att säkerställa att exempelvis fältsjukhus kan uppföras om befintliga lokaler för hälso- och sjukvårdsverksamhet inte räcker till för att tillgodose behovet av vård under pandemin.	Ja (2021-06-30)
Lagen om upphandlingsstatistik (2019:668), förordningen (2020:332) om upphandlingsstatistik	Finans	Den nya lagen innebär bland annat en utökad skyldighet för upphandlande myndigheter (innefattar kommuner och regioner) att efterannonsera upphandlingar. Införandet kan också leda till en ökad administrativ börda då lagen kräver att fler uppgifter ska anges i upphandlingsannonser. Dessutom införs ett krav på att alla upphandlingar ska annonseras i registrerade annonsdatabaser.	
Lagen om skatt på avfall som förbränns (2019:1274)	Finans	Regeringen inför en skatt på avfallsförbränning. En stor del av de energiföretag som påverkas av skatten är kommunalägda. Skatten kan därför påverka kommunernas intäkter, men i vilken utsträckning beror sannolikt på lokala marknadsförhållanden.	

Lag/förordning	Departement	Regleringen och hur den påverkar kommun/region	Åtgärd till följd av pandemin (regleringen upphör ¹)
Förordningen (2020:713) om ersättning till regionala kollektivtrafikmyndigheter för minskade biljettintäkter under utbrottet av covid-19	Infrastruktur	Ett nytt riktat statsbidrag i form av ersättning till regionala kollektivtrafikmyndigheter för minskade biljettintäkter under utbrottet av covid-19.	Ja
Förordningen (2020:126) om fördelning av sjukvårdsmaterial till följd av spridningen av sjukdomen covid-19	Social	Regioner och kommuner ska på begäran av Socialstyrelsen lämna information om den skyddsutrustning och det material för provtagning för covid-19 som de har tillgång till. Socialstyrelsen får sedan besluta att en region eller kommun ska överlämna utrustning eller material till en annan region eller kommun. Efter en förordningsändring skulle regioner och kommuner även lämna information på begäran av länsstyrelsen.	Ja
Förordningen (2020:580) om statsbidrag för att säkerställa tillgång till ambulansflygtransporter under utbrott av sjukdomen covid-19	Social	Ett nytt statsbidrag som ska gå till ambulansflygföretag som har svårigheter att bedriva sin verksamhet till följd av spridningen av covid-19. Detta för att säkerställa att hälso- och sjukvården får fortsatt tillgång till ambulansflygtransporter under pandemin.	Ja (2020-11-15)
Förordningen (2020:193) om statsbidrag till regioner och kommuner för att ekonomiskt stödja verksamheter inom hälso- och sjukvård respektive socialtjänst till följd av sjukdomen covid-19	Social	Ett nytt riktat statsbidrag för att ersätta kommuner och regioner för merkostnader inom hälso- och sjukvård respektive socialtjänst till följd av coronapandemin. Förordningen har också ändrats en gång under 2020.	Ja
Förordningen (2020:163) om tillfälligt förbud mot besök i särskilda boendeformer för äldre för att förhindra	Social	Ett generellt förbud mot besök på äldreboenden införs tillfälligt. Den verksamhetsansvarige för ett boende får i det enskilda fallet medge undantag från förbudet mot besök om det finns särskilda omständigheter som motiverar ett undantag och om risken för	Ja (2020-09-30)

Lag/förordning	Departement	Regleringen och hur den påverkar kommun/region	Åtgärd till följd av pandemin (regleringen upphör ¹)
spridningen av sjukdomen covid-19		spridning av covid-19 är liten i boendet. Regeringen har därefter vid två tillfällen fattat beslut om att förlänga besöksförbudet.	
Förordningen (2020:979) om tillfälligt förbud mot besök i särskilda boendeformer för äldre för att förhindra spridningen av sjukdomen covid-19	Social	Folkhälsomyndigheten får möjlighet att vid behov besluta om lokala besöksförbud på äldreboenden.	Ja (2021-03-01)
Lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen (2020:526), förordningen (2020:527) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen	Social	Den nya lagen innebär ett utökat ansvar för kommuner. Enligt lagen ska kommunen utöva tillsyn över att den som driver ett serveringsställe har vidtagit åtgärder för att förhindra spridning av covid-19. Lagen innebär också en ny uppgift för regioner. Den kommunala nämnd som utövar tillsynen ska vid behov samråda med smittskyddsläkaren.	Ja (2021-05-31)
Lagen om koordineringsinsatser för sjukskrivna patienter (2019:1297)	Social	Regionerna får en ny skyldighet att erbjuda koordineringsinsatser till vissa patienter som har ett särskilt behov av stöd för att kunna återgå till arbetslivet.	
Förordningen (2020:592) om extra statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning för 2020	Utbildning	Ett kompletterande statsbidrag som innebär att staten finansierar alla platser inom regionalt yrkesvux under 2020, alltså även de som kommunerna tidigare åtagit sig att finansiera.	Ja (2021-01-01)
Förordningen (2020:201) om studiestöd vid spridning av viss smitta	Utbildning	Förordningen innebär att studerande har rätt till studiemedel, oavsett inkomst, förutsatt att villkoren i övrigt är uppfyllda. Ändringen sker bland annat för att säkerställa att studerande ska kunna arbeta inom samhällsberande funktioner vid sidan av sina studier eller efter att ha avbrutit dessa. Förordningen har också ändrats två gånger under 2020. Bland annat har regeringen vidgat målgruppen för studiestartsstödet.	Ja

Lag/förordning	Departement	Regleringen och hur den påverkar kommun/region	Åtgärd till följd av pandemin (regleringen upphör ¹)
Lagen om tillfällig stängning av verksamheter på skolområdet vid extraordinära händelser i fredstid (2020:148)	Utbildning	Ger regeringen befogenhet att vid extraordinära händelser i fredstid, till exempel vid allvarlig smitta, besluta att tillfälligt stänga förskolor, skolor, fritidshem eller andra verksamheter enligt skollagen. Den nya lagen möjliggör också för skolhuvudmän att under vissa omständigheter besluta att tillfälligt stänga en förskola, ett fritidshem eller annan pedagogisk verksamhet.	Ja
Förordningen (2020:115) om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta	Utbildning	Ger skolhuvudmän utökade möjligheter att anpassa undervisningen vid skolstängningar. Huvudmannen får exempelvis fördela undervisningstiden på annat sätt än vad som regleras i timplanen och större möjlighet till fjärr- och distansundervisning. Detta för att säkerställa att huvudmannen kan tillgodose elevers rätt till utbildning även i sådana situationer. Förordningen har också ändrats fem gånger under 2020.	Ja (2021-06-30)
Lagen om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning (2019:504)	Utbildning	Den nya lagen innebär att en särskild nämnd ska utreda misstankar om oredlighet i forskning. Lagen innehåller krav på att forskningshuvudmännen, exempelvis kommuner och regioner, har det övergripande ansvaret för att forskningen sker i enlighet med god forskningssed. De blir också skyldiga att lämna över misstankar om oredlighet i forskning till den särskilda nämnden för prövning.	

¹För vissa av regleringarna har riksdag och regering i efterhand förlängt giltigheten för lagen eller förordningen. Vår kartläggning omfattar beslut fram till 2020-12-31.

Anmärkning: I vår redovisning ingår endast de regleringar som vi bedömer har betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter eller funktionssätt, exempelvis genom att de kan öka kostnaderna eller på andra sätt påverkar kommunernas åtaganden. I vårt urval ingår därför inte exempelvis nya och förändrade regleringar som endast innebär mindre ändringar och förtydliganden i sak eller frågor av semantisk karaktär. Bilaga 2 beskriver närmare våra definitioner och avgränsningar.

Källa: Dokumentstudier, av bland annat Regeringskansliets publikationer *Viktigare lagar och förordningar inför årsskiftet 2019/20, halvårsskiftet 2020 och årsskiftet 2020/21*.

Tabell b3. Väsentliga förändringar i lagar och förordningar under 2020 med betydande påverkan på kommuner och regioner.

Lag/förordning	Departement	Regleringen och hur den påverkar kommun/region	Åtgärd till följd av pandemin (regleringen upphör ¹)	SFS-nummer
Förordningen (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare	Arbetsmarknad	Kommunerna är nu skyldiga att erbjuda samhällsorientering som omfattar minst 100 timmar. Det innebär en ambitionshöjning jämfört med det tidigare kravet på 60 timmar.		2019:1310
Bidragsbrottslagen (2007:612), lagen om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen (2008:206)	Finans	Kommunerna får en ny uppgift: underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Innebär att om ex. socialtjänsten får kännedom om omständigheter som gör att man har anledning att anta att ett bidrag felaktigt betalats ut av en annan myndighet ska kommunen underrätta den beslutande myndigheten.		2019:652–653
Lagen (2004:773) om kommunal-ekonomisk utjämning	Finans	Lagändringen innebär vissa förändringar och genomgående uppdateringar för att systemet i högre grad ska beakta strukturella behovs- och kostnadsskillnader. För de kommuner och regioner som påverkas negativt av förslaget finns ett införandebidrag som gör att förändringarna fasas in över flera år.		2019:796
Plan- och bygglagen (2010:900)	Finans	Den tillåtna byggnadsarean för ett komplementbostadshus som får uppföras utan krav på bygglov utökas från 25 till 30 kvadratmeter. Lagändringen kan leda till fler ärenden för byggnadsnämnderna, åtminstone initialt.		2020:13
Plan- och bygglagen (2010:900)	Finans	Ändringen innebär att kommuner varje mandatperiod ska ta fram en planeringsstrategi (ersätter det tidigare kravet på aktualitetsprövning av översiktsplanen). I strategin ska kommunen bedöma om översiktsplanen är aktuell och ta ställning till hur arbetet med		2020:76

Lag/förordning	Departement	Regleringen och hur den påverkar kommun/region	Åtgärd till följd av pandemin (regleringen upphör ¹)	SFS-nummer
		planen ska bedrivas framöver. Om kommunen inte antagit en planeringsstrategi senast 24 månader efter ordinarie val upphör översiktsplanen att vara aktuell. Det påverkar i sin tur förutsättningarna för andra beslut (kommunen måste handlägga detaljplaner med utökat förfarande).		
Lagen (2006:985) om energi-deklaration för byggnader, plan- och bygglagen (2010:900) med flera förordningar	Infrastruktur	Kommunernas byggnadsnämnder får ytterligare ett tekniskt egenskapskrav att bedöma innan startbesked kan lämnas vid ny- och ombyggnad. Byggnadsnämnderna kommer även från och med den 1 januari 2025 att behöva utföra tillsyn över ytterligare krav inom ramen för deras tillsyn enligt plan- och bygglagen. Ändringarna är en följd av ändrade EU-direktiv.		2020:238–239, 2020:273–274
Brottsbalken (1962:700), socialtjänstlagen (2001:453) med flera lagar	Justitie	Lagändringarna innebär bland annat att det införs ett nytt brott, barnnäktenskapsbrott. Det införs också en möjlighet att besluta om utreseförbud för att skydda barn som riskerar att föras utomlands i syfte att utsättas för barn-äktenskap eller att könsstympas. Lagändringen innebär nya arbetsuppgifter för kommuner (socialtjänsten) som ska handlägga utredningar och ansökningar om utreseförbud.		2020:349–353
Lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (1994:137), förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl.	Justitie	Begränsar rätten till dagersättning för asylsökande som väljer att bo i områden med socioekonomiska utmaningar. Regeringen bedömer att ändringen kan bidra till att minska koncentrationen av asylsökande i bostadsområden med socioekonomiska utmaningar. Utvalda kommuner får möjlighet att anmäla vilka		2019:1204–1205, 2020:734

Lag/förordning	Departement	Regleringen och hur den påverkar kommun/region	Åtgärd till följd av pandemin (regleringen upphör ¹)	SFS-nummer
		områden som de bedömer ska omfattas av begränsningen. Ytterligare en förordningsändring gjorde det möjligt för länsstyrelsen att förhindra att kommunen anmäler områden som länsstyrelsen bedömer inte har tillräckliga sociala och ekonomiska utmaningar.		
Socialtjänstlagen (2001:453), offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	Justitie	Ändringarna innebär att Polismyndigheten får förenklade och utökade möjligheter att lämna ut uppgifter till den kommunala socialtjänsten i syfte att förebygga terroristbrottslighet. De innebär också att myndigheter inom socialtjänsten får utökade möjligheter att dela med sig av uppgifter till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen.		2020:574–575
Förordningen (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk	Kultur	Umeå kommun ansluts till förvaltningsområdet för meänkieli. Ändringen innebär bland annat att enskilda inom Umeå kommun har rätt att använda meänkieli vid sina muntliga och skriftliga kontakter med förvaltningsmyndigheter. Umeå kommun ska också erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller en väsentlig del av sin äldreomsorg utförd av personal som behärskar meänkieli. Kommunen ska även erbjuda barn, vars vårdnadshavare begär det, plats i förskola där hela eller en väsentlig del av verksamheten bedrivs på meänkieli.		2019:657
Förordningen (2008:245) om kemiska produkter och biotekniska organismer med flera förordningar	Miljö	Kemikalieinspektionen får möjlighet att besluta om tidsbegränsade undantag från kraven att märkning av biocid-produkter, kemiska produkter och annan produktinformation ska vara skriven på svenska. Detta för att underlätta att det	Ja	2020:211–213

Lag/förordning	Departement	Regleringen och hur den påverkar kommun/region	Åtgärd till följd av pandemin (regleringen upphör ¹)	SFS-nummer
		desinfektionsmedel som importeras till Sverige när sjukvården snabbt. Regeringen inför även vissa undantag från språkrav kopplade till personlig skyddsutrustning.		
Förordningen (2018:1462) om producentansvar för förpackningar med flera förordningar	Miljö	Bestämmelserna om tillståndspliktiga insamlingssystem för förpackningsavfall och separat insamling av matavfall skjuts fram. Regeringen bedömer att det finns samordningsvinster för kommunerna att kraven på separat insamling av matavfall och EU:s nya krav på separat insamling av allt biologiskt avfall genomförs vid samma tidpunkt.		2020:815–820
Miljöbalken (1998:808)	Miljö	Ändringarna handlar delvis om att anpassa svensk lagstiftning till EU-förordningar. Ändringarna innebär bland annat att länsstyrelserna får förelägga kommuner som inte fullgör sitt tillsynsuppdrag att åtgärda brister i uppdraget. Tidigare kunde länsstyrelserna endast påtala brister.		2020:627
Miljöbalken (1998:808) med flera lagar, Avfallsförordningen (2020:614)	Miljö	Blad annat förtydligas kommunernas ansvar för bygg- och rivningsavfall som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet. Vidare ska kommuner rapportera in uppgifter om kommunalt avfall från hushåll och verksamheter till Naturvårdsverket. Ändringarna är en följd av EU:s reviderade avfallsdirektiv. Genom ändringar i den nya avfallsförordningen infördes sedan vissa lättnader för kommunerna i samband med insamling och transport av avfall från hushåll.		2020:601–604, 2020:614, 2020:937
Förordningen (2009:1394) med instruktion för Statens	Social	Myndigheten får utföra diagnostik och andra uppgifter som rör diagnostik av covid-19 hos	Ja (2021-12-31)	2020:226, 2020:814

Lag/förordning	Departement	Regleringen och hur den påverkar kommun/region	Åtgärd till följd av pandemin (regleringen upphör ¹)	SFS-nummer
veterinär-medicinska anstalt		människa. Syftet med ändringen är att underlätta för regioner.		
Lagen om nationell läkemedelslista (2018:1212) med fler lagar	Social	Införandet av nationell läkemedelslista och reformen bastjänstgöring för läkare senareläggs med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19. Ändringen innebär bland annat att personal hos regionerna frigörs till hantering av coronapandemin.	Ja	2020:304–312
Lagen om sjuklön (1991:1047)	Social	Lagändringen upphäver kravet att en anställd ska lämna ett läkarintyg från och med den åttonde kalenderdagen i sjuklöneperioden för att ha rätt till sjuklön. Detta för att minska belastningen på hälso- och sjukvården.	Ja (2020-12-31)	2020:190
Smittskyddslagen (2004:168), förordningen (2020:20) om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om allmänfarliga och samhällsfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med 2019-nCov	Social	Regeringen införde för en ny förordning som innebar att ytterligare en sjukdom (2019-nCov) skulle omfattas av krav på smittspårning. Riksdagen fattade sedan beslut om en tillhörande ändring av smittskyddslagen (2019-nCov inkluderas i bilagorna som listar allmänfarliga och samhällsfarliga sjukdomar). I och med det upphörde förordningen att gälla.	Ja	2020:20, 2020:430
Social-försäkringsbalken (2010:110)	Social	Regeringen inför ett tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget. Tilläggsbidraget lämnas under perioden juli–december 2020. För hushåll som samtidigt får ekonomiskt bistånd från sin kommun kommer ett höjt bostadsbidrag leda till att det ekonomiska biståndet sänks i motsvarande grad. Lagändringen	Ja (2020-12-31)	2020:431–432

Lag/förordning	Departement	Regleringen och hur den påverkar kommun/region	Åtgärd till följd av pandemin (regleringen upphör ¹)	SFS-nummer
		medför därför minskade kostnader för kommuner.		
Lagen om psykiatrisk tvångsvård (1991:1128) och lagen om rättspsykiatrisk vård (1991:1129)	Social	Lagändringarna innebär bland annat en ny bestämmelse om att patienter som är under 18 år ska ha rätt till dagliga aktiviteter på vårdinrättningen och att vistas utomhus under minst en timme varje dag, om inte medicinska skäl talar mot det. Vidare införs en ny bestämmelse om att regionerna/personalen ska underrätta till Inspektionen för vård och omsorg om en patient under 18 år varit föremål för tvångsåtgärder vid fler än tre tillfällen under vårdperioden. Sammantaget kan ändringarna innebära merarbete och kostnadsökningar för regionerna.		2020:354–355
Social-försäkringsbalken (2010:110) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387)	Social	Samtliga hjälpmoment ska vara assistansgrundande när det gäller andning och måltider i form av sondmatning. Det innebär ett nytt åliggande för kommuner.		2020:440–441
Förordningen (2011:689) om vissa behörighetsgivande examina för legitimation som lärare och förskollärare och om högskoleutbildningar för vidareutbildning av lärare och	Utbildning	Förändringar för att fler obehöriga lärare och de som har medverkat i undervisningen i förskolan och förskoleklassen ska kunna nå en behörighetsgivande examen via VAL. På kort sikt kan förändringarna leda till ett ökat behov av vikarier inom skolan, förskolan och den kommunala vuxenutbildningen, men i längden bör tillgången på behöriga och legitimerade lärare och förskollärare öka.		2020:724

Lag/förordning	Departement	Regleringen och hur den påverkar kommun/region	Åtgärd till följd av pandemin (regleringen upphör ¹)	SFS-nummer
förskollärare som saknar lärar- eller förskolläraryxamen				
Förordningen (2018:49) om statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling	Utbildning	Regeringen har tagit bort det kostnadsvillkor som tidigare gällde för bidraget. Innan fick huvudmän som tog del av likvärdighetsmiljarderna inte sänka sina egna kostnader per elev för undervisning och elevhälsa, men det villkoret finns alltså inte längre.		2019:1286
Skollagen (2010:800)	Utbildning	Särskild utbildning för vuxna (särsvux) upphör att vara en egen skolform och blir i stället en del av den kommunala vuxenutbildningen (komvux). Kommunerna blir också skyldiga att erbjuda möjligheten att genomgå provning för betyg inom komvux som särskild utbildning.		2020:446
Skollagen (2010:800) med flera förordningar	Utbildning	Ändringen innebär att kommuner (skolhuvudmän) får utökade möjligheter att använda fjärrundervisning och distansundervisning i flera skolformer. Det blir bland annat möjligt att använda fjärrundervisning då det inte finns någon behörig lärare inom huvudmannens skolenhet eller om elevunderlaget för en viss skolenhet är mycket begränsat.		2020:605, 2020:779– 781

¹ För vissa av regleringarna har riksdag och regering i efterhand förlängt giltigheten för lagen eller förordningen. Vår kartläggning omfattar beslut fram till 2020-12-31.

Anmärkning: I vår redovisning ingår bara de regleringar som vi bedömer har betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter eller funktionssätt, exempelvis genom att de kan öka kostnaderna eller på andra sätt påverka kommunernas åtaganden. I vårt urval ingår därför inte exempelvis nya och förändrade regleringar som endast innebär mindre ändringar och förtydliganden i sak eller frågor av semantisk karaktär. Bilaga 2 beskriver närmare våra definitioner och avgränsningar.

Källa: Dokumentstudier, av bland annat Regeringskansliets publikationer *Viktigare lagar och förordningar inför årsskiftet 2019/20, halvårsskiftet 2020 och årsskiftet 2020/21*.

Bilaga 4

Statsbidrag

I denna bilaga redogör vi för:

- utbetalda kostnadsersättningar och riktade statsbidrag per utgiftsområde under 2020 (tabell b4 och b5).
- antalet kostnadsersättningar och riktade statsbidrag per utgiftsområde (tabell b6).
- vilka statsbidrag som är nya (tabell b7), upphörda (tabell b8) och väsentligt förändrade (tabell b9) under 2020.

Tabell b4. Utbetalda kostnadsersättningar till kommuner respektive regioner inom olika utgiftsområden 2020 samt procentuell förändring 2019–2020.

Utgiftsområde	Kommuner		Regioner	
	Miljoner kronor 2020	Procentuell förändring 2019–2020	Miljoner kronor 2020	Procentuell förändring 2019–2020
1. Rikets styrelse	84	-73	74	-2
6. Försvar och samhällets krisberedskap	14	-90		
8. Migration	1 467	-38	848	-6
9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	286	Inga medel 2019	31 776	4
10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	5 428	Inga medel 2019	1 666	968
13. Jämställdhet och nyanlända invandras etablering	6 707	-42	270	-13
16. Utbildning och universitetsforskning	281	0	2 598	-1
22. Kommunikationer	2	-3		
Totalsumma	14 268	-3	37 233	7

Anmärkning: Utbetalningarna ett visst år kan också gälla ersättningar och bidrag för andra år. Inom vissa utgiftsområden har det inte betalats ut några kostnadsersättningar till regioner. Siffrorna i tabellen är avrundade. I utbetalda medel inom utgiftsområde 9 och 10 ingår två nya ersättningar (ersättning för höga sjuklönekostnader och subventionering av LVU-placeringar) som inte handlar om ekonomisk kompensation till följd av att staten har beslutat om en ny eller utökad skyldighet för kommunsektorn. Men vi bedömer ändå att dessa två bör placeras inom kategorin kostnadsersättningar eftersom det handlar om ersättning för specifika kostnader som kommunerna/regionerna har oavsett om de får ersättning från staten eller inte.

Källa: Uppgifter från Ekonomistyrningsverkets realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar till kommuner och regioner samt egna beräkningar.

Tabell b5. Utbetalda riktade statsbidrag till kommuner respektive regioner inom olika utgiftsområden 2020 samt procentuell förändring 2019–2020.

Utgiftsområde	Kommuner		Regioner	
	Miljoner kronor 2020	Procentuell förändring 2019–2020	Miljoner kronor 2020	Procentuell förändring 2019–2020
1. Rikets styrelse	1	-85	0	-98
4. Rättsväsendet	11	138	0,4	300
5. Internationell samverkan	1	1	0	-100
6. Försvar och samhällets krisberedskap	533	-10	63	4
7. Internationellt bistånd	1	18	0,1	-87
8. Migration	22	-90	0	-100
9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	5 636	318	25 147	132
10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	25	12	801	-26
13. Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	558	32	19	273
14. Arbetsmarknad och arbetsliv	5 086	17	373	-24
16. Utbildning och universitetsforskning	18 658	5	150	23
17. Kultur, medier, trossamfund och fritid	582	19	1 427	9
18. Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande m.m.	26	32		
19. Regional tillväxt	301	-16	349	-2
20. Allmän miljö och naturvård	828	4	0	-100
21. Energi	147	12	23	-14
22. Kommunikationer	1 695	30	3 464	241
23. Areella näringar, landsbygd och livsmedel	163	-30	3	23
24. Näringsliv	95	10	101	-1
Totalsumma	34 368	22	31 922	107

Anmärkning: Utbetalningarna ett visst år kan också gälla ersättningar och bidrag för andra år. Inom vissa utgiftsområden har det inte betalats ut några medel till regioner. Siffrorna i tabellen är avrundade. I beloppen ingår inte medel till andra aktörer som fristående skolhuvudmän, privata vårdgivare, SKR eller kommunala bolag eller organisationer såsom allmännyttiga bostadsföretag. I utbetalda medel inom utgiftsområde 10 och 14 ingår ersättningar som staten betalar ut till kommuner och regioner i form av arbetsgivare. Dessa skiljer sig lite från övriga riktade statsbidrag, men vi har valt att inkludera dem eftersom det handlar om medel för specifika ändamål och för att det sammantaget rör sig om stora belopp.

Källa: Uppgifter från Ekonomistyrningsverkets realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar till kommuner och regioner samt egna beräkningar.

Tabell b6. Antal kostnadsersättningar och riktade statsbidrag till kommuner respektive regioner efter utgiftsområde 2020.

Utgiftsområde	Totalt	Kommuner		Regioner	
	Antal unika statsbidrag	Kostnads-ersättningar	Riktade statsbidrag	Kostnads-ersättningar	Riktade statsbidrag
1. Rikets styrelse	2	1	-	2	-
4. Rättsväsendet	2	-	2	-	1
6. Försvar och samhällets krisberedskap	7	2	4	-	2
8. Migration	3	1	1	2	1
9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	52	2	20	4	33
10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	4	1	1	2	2
13. Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	9	1	7	1	5
14. Arbetsmarknad och arbetsliv	11	-	11	-	8
16. Utbildning och universitetsforskning	51	5	43	3	2
17. Kultur, medier, tros-samfund och fritid	16	-	11	-	11
18. Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	3	-	3	-	-
19. Regional tillväxt	3	-	3	-	2
20. Allmän miljö och naturvård	17	-	17	-	4
21. Energi	7	-	7	-	5
22. Kommunikationer	12	2	9	-	7
23. Areella näringar, landsbygd och livs-medel	3	-	3	-	-
24. Näringsliv	3	-	3	-	3
Övrigt	1		1		
Totalt	206	15	146	14	86

Anmärkning: Kolumnen antal unika statsbidrag gäller antalet statsbidrag oavsett kategori av statsbidrag och oavsett om målgruppen är kommuner eller regioner. En del kostnadsersättningar och riktade statsbidrag kan rikta sig både till kommuner och regioner. Då redovisar vi statsbidragen både i siffran för kommunerna och siffran för regionerna. Därför är det totala antalet unika statsbidrag lägre än summan av resterande kolumner. I sammanställningen ingår inga statsbidrag som bara har betalats ut till SKR.

Källa: Statskontoret utifrån flera grundkällor och egna bearbetningar. Se bilaga 2.

Tabell b7. Nya riktade statsbidrag och kostnadsersättningar 2020.

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Målgrupp	Medel 2020 (mnkr)	Åtgärd till följd av pandemin
Statsbidrag för förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism (förordning 2019:1282)	4	Riktat statsbidrag	Ideella föreningar, stiftelser, kommuner och regioner	10	
Medel för att utveckla och stärka kontaktmöjligheterna till följd av spridningen av covid-19 till verksamheter som möter personer med psykisk ohälsa	9	Riktat statsbidrag	Regioner	24	Ja
Medel till kommunerna för en särskild satsning på krisstöd, samtalsstöd, traumastöd m.m. till personal inom vård och omsorg om äldre med anledning av spridningen av covid-19	9	Riktat statsbidrag	Kommuner	150	Ja
Medel till kommuner och regioner för tillsyn av tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen	9	Kostnadsersättning	Kommuner, Regioner, länsstyrelsen i Stockholm	82	Ja
Medel till kommunerna för kompetensutvecklingsinsatser inom den kommunalt finansierade hälso- och sjukvården	9	Riktat statsbidrag	Kommuner	30	Ja
Medel till kommunerna för att bidra till att motverka konsekvenserna av isolering för äldre med anledning av spridningen av covid-19	9	Riktat statsbidrag	Kommuner	30	Ja

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Målgrupp	Medel 2020 (mnkr)	Åtgärd till följd av pandemin
Medel till regionerna för en särskild satsning på krisstöd, samtalsstöd, traumastöd m.m. till hälso- och sjukvårds-personal med anledning av spridningen av covid-19	9	Riktat statsbidrag	Regioner	350	Ja
Statsbidrag till regioner och kommuner för att ekonomiskt stödja verksamheter inom hälso- och sjukvård respektive socialtjänst till följd av sjukdomen covid-19 (förordning 2020:193)	9	Riktat statsbidrag	Regioner och kommuner	19 700	Ja
Statsbidrag till regionerna för förberedelser till genomförande av vaccination mot covid-19	9	Riktat statsbidrag	Regioner	300	Ja
Äldreomsorgslyftet (medel för att öka kompetensen bland äldreomsorgens personal)	9	Riktat statsbidrag	Kommuner	462	Ja
Ökad nationell testning för covid-19, 2020 (överenskommelse) ¹	9	Riktat statsbidrag	Regioner	9 800*	Ja
Medel för att motverka ensamhet bland äldre och för ökad kvalitet i vården och omsorgen om personer med demenssjukdom	9	Riktat statsbidrag	Kommuner	610	
Medel till kommuner för att införa insatsförlopp vid demenssjukdom	9	Riktat statsbidrag	Umeå kommun, Ekerö kommun, Falu kommun, Mörbylånga kommun och Göteborgs kommun	2	

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Målgrupp	Medel 2020 (mnkr)	Åtgärd till följd av pandemin
Medel till regioner för att omförhandla avtal med privata utförare som fått ökade bemannings-kostnader	9	Riktat statsbidrag	Regioner	210	
Subventionering av LVU-placeringar	9	Kostnads-ersättning ²	Kommuner	242	
Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om äldreomsorg – teknik, kvalitet och effektivitet med den äldre i fokus	9	Riktat statsbidrag	Kommuner	200	
Ersättning för höga sjuklönekostnader	10	Kostnads-ersättning ²	Arbetsgivare, både offentliga och privata	21 000	Ja
Bidrag till kommuner med högt flyktingmottagande	13	Riktat statsbidrag	44 kommuner som under de senaste åren har haft ett högt mottagande av nyanlända i relation till den egna befolkningen	80	
Statsbidrag till kommuner och regioner för att minska och motverka segregation (förordning 2018:118)	13	Riktat statsbidrag	Kommuner och regioner	85*	
Bidrag till kommunerna för att skapa sommarjobb och jobb för ungdomar	14	Riktat statsbidrag	Kommuner	280	Ja
Statsbidrag till kommuner för främjande av lokala överenskommelser om viss samverkan om unga och nyanlända (förordning 2015:502)	14	Riktat statsbidrag	Kommuner	52	

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Målgrupp	Medel 2020 (mnkr)	Åtgärd till följd av pandemin
Extra statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning (förordning 2020:592)	16	Riktat statsbidrag	Kommuner	675	Ja
Bidrag till dagvatten-utredningar	20	Riktat statsbidrag	Bland annat kommuner, va-huvudmän, universitet, högskolor, offentliga organisationer eller ideella föreningar	15	
Statligt stöd till vissa miljöfordon (förordning 2020:750)	20	Riktat statsbidrag	Företag, kommuner och regioner	120*	
Stöd för utbyggnad av publika laddstationer för snabbladdning av elfordon (förordning (2020:577)	21	Riktat statsbidrag	Exempelvis näringsidkare, kommuner, kommunala bolag	49	
Stöd till kommuner, regioner, m.fl. för samordnings- och informationsinsatser om förnybar elproduktion	21	Riktat statsbidrag	Kommuner, regioner m.fl.	25*	
Ersättning till regionala kollektivtrafikmyndigheter för minskade biljettintäkter under utbrottet av covid-19 (förordning 2020:713)	22	Riktat statsbidrag	Regionala kollektivtrafikmyndigheter	3 000	Ja
Statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur (förordning 2020:266)	22	Riktat statsbidrag	Kommuner, företag, m.fl.	150	
Statligt stöd när vissa lokalhyresgäster fått rabatt på hyran (förordning 2020:237)	24	Riktat statsbidrag	Hyresvärdar	4 920	Ja

¹ Under perioden 1 april-31 maj betalade Folkhälsomyndigheten ut ersättning för testning för covid-19. Efter att SKR och regeringen tecknat överenskommelsen om ökad nationell testning för covid-19 var det i stället Kammarkollegiet som betalade ut ersättningen (1 juni-31 dec).

² Ersättningen skiljer sig lite från övriga kostnadsersättningar eftersom det inte handlar om ekonomisk kompensation till följd av att staten har beslutat om en ny eller utökad skyldighet för kommunsektorn. Men vi bedömer ändå att den bör placeras inom kategorin kostnadsersättningar eftersom det handlar om ersättning för specifika kostnader som kommunerna/regioner har oavsett om de får ersättning från staten eller inte.

Anmärkning: Uppgifterna om medel gäller avsatta medel (budgeterade) i miljoner kronor. En asterisk (*) betyder att bidragsramen gäller mer än enbart det aktuella bidraget. Bidragsramen omfattar alltså andra bidrag och/eller ska användas för flera ändamål.

Källa: Budgetpropositionen för 2020, vårandringsbudgeten 2020, höständringsbudgeten 2020, de totalt tolv extra ändringsbudgetar som regeringen lagt fram under 2020, rättsdokument, regleringsbrev samt information från myndigheters webbplatser.

Tabell b8. Riktade statsbidrag och kostnadsersättningar som har upphört 2020.

Namn	Utgiftsområde	Kategori av statsbidrag	Målgrupp
Bidrag för utbildning av brobyggare	1	Riktat statsbidrag	Vissa kommuner
Bidrag till utvecklingskommuner för romsk inkludering	1	Riktat statsbidrag	Vissa kommuner
Statsbidrag för förtidsröstning (förordning 2018:2069)	1	Kostnads-ersättning	Kommuner
Statsbidrag för förstärkt skydd för valhemligheten (förordning 2018:2081)	1	Kostnads-ersättning	Kommuner
Statsbidrag för verksamhet som värnar demokratin (förordning 2011:1508)	1	Riktat statsbidrag	Kommuner, stiftelser och ideella föreningar
Statsbidrag till kommuner för ensamkommande unga asylsökande m.fl.	8	Riktat statsbidrag	Kommuner
Avgiftsfri screening för livmoderhalscancer	9	Kostnads-ersättning	Regioner
Förstärkning av äldreomsorgen	9	Riktat statsbidrag	Kommuner
Stöd till sommarlovsaktiviteter	9	Riktat statsbidrag	Kommuner
Vidareutveckling av en digital plattform med information om hälsa och jämställdhet	13	Riktat statsbidrag	Region Stockholm
Statsbidrag för att etablera fjärrundervisning (förordning 2019:518)	16	Riktat statsbidrag	Skolhuvudmän för grund- eller gymnasieskola
Statsbidrag för kompetensutveckling av lärare i yrkesämnen (förordning 2012:144)	16	Riktat statsbidrag	Huvudmän inom gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunala vuxenutbildningen och den

			särskilda utbildningen för vuxna.
Statsbidrag för lågstadiet i grundskolan och motsvarande skolformer samt viss annan utbildning (förordning 2015:215) ¹	16	Riktat statsbidrag	Huvudmän för förskoleklass, lågstadiet, grundskolan, särskolan, särskolan, sameskolan samt fritidshemmet
Statsbidrag för personalförstärkning i skolbibliotek (förordning 2016:370)	16	Riktat statsbidrag	Skolhuvudmän för grundskola, grundsärskola, sameskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola
Bidrag till planeringsinsatser för vindkraft (förordning 2007:160)	21	Riktat statsbidrag	Kommuner, länsstyrelser, samverkansorgan
Stöd till åtgärder för produktion, distribution och användning av biogas och andra förnybara gaser (förordning 2009:938)	21	Riktat statsbidrag	Producenter, distributörer och användare av biogas och andra förnybara gaser, exempelvis kommuner
Statsbidrag för näringslivsutveckling	24	Riktat statsbidrag	Kommuner, regioner och företag

¹ Bidraget fanns under första halvan av 2020.

Källa: Budgetpropositionen för 2020, rättsdokument, regleringsbrev samt information från myndigheters webbplatser.

Tabell b9. Väsentliga förändringar av riktade statsbidrag och kostnadsersättningar 2020.

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Beskrivning av förändringen	Åtgärd till följd av pandemin
Ersättning för räddningstjänst och vid utflöde av olja och andra skadliga ämnen	6	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har minskat.	
Statsbidrag till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor	6	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har minskat.	
Stöd för habiliteringsersättning (daglig verksamhet)	9	Riktat statsbidrag	Till följd av coronapandemin har villkoren för bidraget ändrats. Bidraget får användas till att betala ut dagpenning även om kommunerna inte har kunnat erbjuda någon verksamhet eller att de som annars skulle delta i daglig verksamhet enligt LSS inte kan närvara på grund av smittorisk.	Ja

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Beskrivning av förändringen	Åtgärd till följd av pandemin
Ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården 2020 (överenskommelse)	9	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat. Till följd av coronapandemin har överenskommelsen ändrats så att regionerna inte längre behöver uppfylla flera av de prestationskrav som tidigare gällde för att få ta del av medlen. I stället kommer de prestationsbaserade medlen för mars till och med november fördelas mellan regionerna utifrån befolkningsstorlek.	Delvis
God och nära vård 2020 - En omställning av hälso- och sjukvården med fokus på primärvården (överenskommelse)	9	Riktat statsbidrag	Överenskommelserna <i>God och nära vård – en omställning av hälso- och sjukvården med fokus på primärvården, Insatser för ökad tillgänglighet i barnhälsovården m.m.</i> och <i>En investering för utvecklade förutsättningar för vårdens medarbetare</i> har slagits samman.	
Patientsäkerhet, nationella kvalitetsregister m.m. 2020 (överenskommelse)	9	Riktat statsbidrag	Överenskommelserna <i>Standardiserade vårdförlopp – Jämlik och effektiv vård med god kvalitet</i> och <i>Stöd till nationella kvalitetsregister under 2019</i> har slagits samman.	
Statligt stöd för att anordna och tillhandahålla bostäder för äldre personer (förordning 2016:848)	9	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har minskat.	
Stärkt bemanning inom den sociala barn- och ungdomsvården	9	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har minskat.	
Ökad tillgänglighet och jämlikhet i mödrahälso- och förlossningsvården samt förstärkta insatser för kvinnors hälsa (överenskommelse)	9	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har minskat.	

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Beskrivning av förändringen	Åtgärd till följd av pandemin
En kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess (överens-kommelse)	10	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har minskat.	
Statlig ersättning för insatser för vissa utlännningar (förordning 2010:1122)	13	Kostnads-ersättning	Regeringen har tagit bort grundersättningen till kommuner för mottagande av nyanlända. Regeringen höjer samtidigt schablon-ersättningen till kommunerna för mottagandet av nyanlända. Detta för att kompensera för att kommunen ska erbjuda nyanlända minst 100 timmar samhällsorientering i stället för minst 60 timmar.	
Statsbidrag till verksamheter för asylsökande m.fl. (förordning 2016:1364)	13	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har minskat.	
Medel för att bedriva utbildning inom yrkeshögskolan	16	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat.	Ja
Statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxen-utbildning (förordning 2016:937)	16	Riktat statsbidrag	Regeringen har ändrat förordningen så att huvudmän, under vissa omständigheter, kan slippa återkrav trots att de inte kunnat tillhandahålla arbetsplatsförlagt lärande.	Ja
Statsbidrag för undervisning under skollov (förordning 2014:47)	16	Riktat statsbidrag	Regeringen har ökat bidragsramen och infört tillfälliga bestämmelser med anledning av pandemin. Bland annat har regeringen tagit bort begränsningen på vilken ersättning huvudmannen kan få per elevdag (Statens skolverk ska i stället ersätta faktiska mer-kostnader) och gjort det möjligt för huvudmän att få statsbidrag för lovskola även	Ja

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Beskrivning av förändringen	Åtgärd till följd av pandemin
			om andra personer än lärare undervisar.	
Statsbidrag för fortbildning i specialpedagogik (förordning 2015:938)	16	Riktat statsbidrag	Innan kunde huvudmän både ansöka om ersättning för lönekostnader för de lärare som handleder och medel för andra kostnader kopplade till fortbildningen (exempelvis vikarier för lärare som deltar i fortbildning, litteratur och digitala verktyg). Sedan 1 januari 2020 utgår endast ersättning för handledarens lönekostnader.	
Statsbidrag för gymnasial lärlings- utbildning och lärlingsliknande utbildning inom introduktionsprogram (förordning 2011:947)	16	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat.	
Statsbidrag för handledare i språk-, läs- och skrivutveckling (förordning 2015:42)	16	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har minskat. Från och med läsåret 2020/21 finns endast medel till förskolan. Innan kunde även huvudmän för grundskolor och gymnasieskolor ta del av bidraget.	
Statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling (förordning 2018:49)	16	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat. Skolhuvudmännen kan även använda bidraget till insatser i fritidshemmet. Regeringen har också tagit bort kostnadsvillkoret (innan fick huvudmän som tog del av likvärdighetsmiljarderna inte sänka sina egna kostnader per elev för undervisning och elevhälsa).	
Statsbidrag för utbildning som kombineras med traineejobb och bidrag till utbildning för personer med tidsbegränsad anställning inom äldreomsorg eller	16	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har minskat.	

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Beskrivning av förändringen	Åtgärd till följd av pandemin
hälso- och sjukvård (förordning 2015:504)				
Statsbidrag för vidare- utbildning i form av ett fjärde tekniskt år (förordning 2014:854)	16	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har minskat.	
Statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare (förordning 2019:1288)	16	Riktat statsbidrag	Regeringen har slagit samman tre separata stats- bidrag på skolområdet till ett. Det gäller <i>Statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare (2013:70), Statsbidrag till skolhuvudmän för insatser inom ramen för samverkan för bästa skola och för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända (2016:329) och Extra statsbidrag till skol- huvudmän som inrättar karriärsteg för lärare i förskoleklasser och grundskolor i utanförskaps- områden (2014:145).</i>	
Statsbidrag till regional kulturverksamhet (1996:1598)	17	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat.	Ja
Vissa statsbidrag till regional kultur- verksamhet (2010:2012)	17	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat.	Ja
Statsbidrag till kommuner som bedriver kulturskole- verksamhet (2019:470)	17	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat.	
Statsbidrag till kommuner med svag bostadsmarknad (2018:111)	18	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har minskat.	
Bidrag för skredsäkring vid Göta älv (förordning 2018:123)	20	Riktat statsbidrag	Regeringen har ändrat ersättningsnivån, numera kan kommunerna få ersättning för upp till 100 % av kostnaderna för åtgärder för att förebygga risken för ras och skred (tidigare 70 %).	

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Beskrivning av förändringen	Åtgärd till följd av pandemin
Elbusspremie (förordning 2016:836)	20	Riktat statsbidrag	Regeringen har ändrat ersättningsnivå. Numera ersätter elbusspremien 10 % av nypris i stället för 20 % av nypris.	
Statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA-bidrag, förordning 2009:381)	20	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat.	

Anmärkning: Med väsentlig förändring menar vi exempelvis att bidragsramen för bidraget har ökat relativt mycket eller att en befintlig statsbidragsförordning har utvidgats med nya bidrag eller användningsområden. Som utgångspunkt för vad som är en väsentligt förändrad bidragsram har vi använt oss av tumregeln att bidragen ska ha ökat eller minskat med minst 50 miljoner kronor samt 10 procent av bidragsramen.

Källa: Budgetpropositionen för 2020, vårandringsbudgeten 2020, höständringsbudgeten 2020, de totalt tolv extra ändringsbudgetar som regeringen lagt fram under 2020, rättsdokument, regleringsbrev samt information från myndigheters webbplatser.

Bilaga 5

Överenskommelser

I denna bilaga redogör vi för de överenskommelser mellan SKR och regeringen eller statliga myndigheter som gällt under 2020.

Tabell b10. Giltiga överenskommelser 2020 per utgiftsområde och departement.

Utgifts- område	Överenskommelse	Slutår	Ny/om- förhandlad	Ingår medel?
1. Rikets styrelse (Kultur)				
	Stärka arbetet med mänskliga rättigheter	2021		Ja (endast SKR)
	Överenskommelse mellan regeringen och SKR om samverkan för en uthållig demokrati med stärkta förutsättningar för deltagande och delaktighet	2022	Ny	Ja (endast SKR)
6. Försvar och samhällets krisberedskap (Justitie)				
	Regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar (<i>överenskommelse mellan SKR och MSB om landstingens arbete med krisberedskap och civilt försvar</i>)	2020		Ja
	Kommunernas arbete med civilt försvar (<i>överenskommelse mellan SKR och MSB</i>)	2020		Ja
	Kommunernas krisberedskap (<i>överenskommelse mellan SKR och MSB</i>)	2022		Ja
9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg (Social)				
	En god och nära vård 2020. En omställning av hälso- och sjukvården med fokus på primärvården ¹	2020	Omför- handlad	Ja
	En strategi för genomförande av Vision e-hälsa 2025 - Nästa steg på vägen	2022	Omför- handlad	
	Insatser inom området psykisk hälsa 2020	2020	Omför- handlad	Ja
	Jämlik och effektiv cancervård med kortare väntetider 2020	2020	Omför- handlad	Ja
	Patientsäkerhet, nationella kvalitetsregister m.m. 2020 ²	2020	Omför- handlad	Ja
	Statens bidrag till regionerna för kostnader för läkemedelsförmåner m.m.	2020	Omför- handlad	Ja
	Vision e-hälsa 2025	2025		
	Ökad nationell testning för covid-19, 2020	2020	Ny	Ja
	Ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården 2020 ³	2020	Omför- handlad	Ja
	Ökad tillgänglighet och jämlikhet i mödrahälso- och förlossningsvården samt förstärkta insatser för kvinnors hälsa	2022	Omför- handlad	Ja

Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om äldreomsorg – teknik, kvalitet och effektivitet med den äldre i fokus	2022	Ny	Ja
10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning (Social)			
En kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess ³	2020	Omför-handlad	Ja
13. Jämställdhet och nyanländas etablering			
Nyanlända invandras etablering på arbetsmarknaden (<i>tre överenskommelser mellan SKR, arbetsmarknadens parter och Arbetsförmedlingen om snabbspår för lärare och förskollärare, reglerade hälso- och sjukvårdsyrken samt inom socialt arbete</i>) (Arbetsmarknad)	Tills-vidare		
Stärka jämställdhetsarbetet på lokal och regional nivå (Social)	2020		Ja
14. Arbetsmarknad och arbetsliv (Arbetsmarknad)			
Nationell överenskommelse om samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Sveriges Kommuner och Landsting	Tills-vidare		
16. Utbildning och universitetsforskning (Utbildning)			
Digitaliseringens möjligheter för att främja kunskapsutveckling och likvärdighet i skolväsendet	2022	Ny	Ja (endast SKR)
Öppen förskola och stöd i språkinläring och etablering i arbets- och samhällslivet	2020		Ja (endast SKR)
24. Näringsliv (Näring)			
Stärkt innovationsförmåga i offentlig verksamhet (<i>överenskommelse mellan SKR och Vinnova</i>)	Tills-vidare		
Övrigt			
Kompetenslyft för ökad digital kompetens hos ledning i kommuner och landsting under perioden 2018–2020 (Näring)	2020		Ja (endast SKR)

¹ Överenskommelsen är en sammanslagning av de tidigare överenskommelserna *God och nära vård – en omställning av hälso- och sjukvården med fokus på primärvården*, *Insatser för ökad tillgänglighet i barnhälsovården m.m.* och *En investering för utvecklade förutsättningar för vårdens medarbetare*.

² Överenskommelsen är en sammanslagning av de tidigare överenskommelserna *Standardiserade vårdförflopp – Jämlig och effektiv vård med god kvalitet* och *Stöd till nationella kvalitetsregister*.

³ Under 2020 har parterna även slutit en tilläggsöverenskommelse.

Anmärkning: Överenskommelser är de som slutits mellan regeringen eller statliga myndigheter och SKR samt i vissa fall någon eller några ytterligare parter. Sammanställningen omfattar överenskommelser som gällt under 2020. Under Övrigt finns överenskommelser som inte går att koppla direkt till ett enskilt utgiftsområde. Vissa överenskommelser omförhandlas årligen. Slutåret kan därmed komma att skjutas fram.

Källa: SKR:s webbplats (egen sökning) och regeringens webbplats (egen sökning).

Bilaga 6

Regeringsuppdrag till myndigheter

I denna bilaga redovisar vi en förteckning över de särskilda regeringsuppdrag som vi har identifierat och bedömer påverkar kommuner eller regioner (tabell b11). Vi redovisar även en förteckning över de nya uppdrag som myndigheterna fått i sina regleringsbrev som påverkar kommuner och regioner (tabell b12).

Tabell b11. Regeringsuppdrag till statliga myndigheter enligt särskilt beslut under 2020 som vi bedömt påverkar kommuner och regioner.

Rubrik på uppdraget	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Uppdrag till Arbetsförmedlingen att införa ett intensivår	Arbetsförmedlingen	Kunskapsspridning (samordning)	
Uppdrag till Arbetsmiljöverket om särskilda informationsinsatser om arbetsmiljö med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19	Arbetsmiljöverket	Kunskapsspridning	Ja
Uppdrag till Barnombudsmannen att stärka och utveckla demokratiperspektivet på webbplatsen Mina rättigheter	Barnombudsmannen	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Boverket om ett verktyg för minskad klimatpåverkan vid planläggning	Boverket	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Brottsförebyggande rådet att kartlägga brottslighet och ordningsstörningar på simhallar och bibliotek	Brottsförebyggande rådet	Kartläggning/analys	
Uppdrag att samordna, stärka och utveckla kommunikationsinsatserna riktade till allmänheten med anledning av coronapandemin	Flera myndigheter	Kombination (samordning)	Ja
Uppdrag till Folkhälso-myndigheten, Läkemedelsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Socialstyrelsen att genomföra nationella informationsinsatser om vaccination mot covid-19	Flera myndigheter	Kunskapsspridning	Ja

Uppdrag att bistå regionerna i att genomföra vaccination mot covid-19	Flera myndigheter	Operativt stöd	Ja
Uppdrag till Boverket, Naturvårdsverket, Riksanstikvarieämbetet, Statens energimyndighet, Tillväxtverket och Trafikverket att se över kriterierna för och anspråken på områden av riksintresse	Flera myndigheter	Kartläggning/analys	
Uppdrag till skolmyndigheterna om kvalitet och likvärdighet	Flera myndigheter	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten att inkomma med underlag inför en kommande nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention	Flera myndigheter	Kartläggning/analys	
Uppdrag att ta fram ett nationellt avhopparprogram	Flera myndigheter	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Naturvårdsverket m.fl. att främja en mer effektiv och enhetlig tillsyn enligt miljöbalken	Flera myndigheter	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten att följa, utvärdera och stödja genomförandet av statens insatser inom området psykisk hälsa	Flera myndigheter	Kombination (samordning)	
Uppdrag till Statens skolverk och Specialpedagogiska skolmyndigheten att svara för genomförandet av fortbildning i specialpedagogik	Flera myndigheter	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Upphandlingsmyndigheten och Boverket att främja minskad klimatpåverkan vid offentlig upphandling av bygg-, anläggnings- och fastighets-entreprenader	Flera myndigheter	Kunskapsspridning	
Uppdrag om fördjupad samverkan inom cybersäkerhetsområdet genom ett nationellt cybersäkerhetscenter	Flera myndigheter	Kunskapsspridning (samordning)	
Uppdrag till Folkhälsomyndigheten, Livsmedelsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Socialstyrelsen, Statens Jordbruksverk samt Strålsäkerhetsmyndigheten att samordna genomförandet av en svensk Joint External Evaluation	Flera myndigheter	Kunskapsspridning (samordning)	

Uppdrag till Folkhälsomyndigheten att löpande uppdatera scenarier för hur smittspridningen av det virus som orsakar sjukdomen covid-19 kan komma att utvecklas framöver	Folkhälsomyndigheten	Kartläggning/analys	Ja
Uppdrag till Folkhälso-myndigheten att analysera behovet av en nationell stödlinje som riktar sig till personer med psykisk ohälsa och suicidalitet samt anhöriga och närstående	Folkhälsomyndigheten	Kartläggning/analys	Ja
Uppdrag att ta fram en nationell plan för vaccination mot covid-19	Folkhälsomyndigheten	Kombination (samordning)	Ja
Uppdrag om att skyndsamt utöka antalet tester för covid-19	Folkhälsomyndigheten	Kombination (samordning)	Ja
Uppdrag till Folkhälso-myndigheten att vidareutveckla befintliga och kommande samordnings- och informations-insatser m.m. med anledning av utbrottet av covid-19	Folkhälsomyndigheten	Kunskapsspridning	Ja
Uppdrag till Folkhälsomyndigheten att ta fram och sprida ett informationsmaterial gällande insatser till infektionskänsliga barn och unga	Folkhälsomyndigheten	Kunskapsspridning	Ja
Uppdrag till Folkhälso-myndigheten om att skapa tekniska möjligheter att registrera vaccinationer mot covid-19 i det nationella vaccinationsregistret	Folkhälsomyndigheten	Operativt stöd	Ja
Uppdrag att på nationell nivå säkerställa flöden för storskalig testning för covid-19	Folkhälsomyndigheten	Operativt stöd (samordning)	Ja
Uppdrag till Folkhälsomyndigheten om uppföljning och rapportering till följd av överens-kommelsen om utökad nationell testning av covid-19 för år 2020	Folkhälsomyndigheten	Statsbidrag	Ja
Uppdrag till Folkhälsomyndigheten om åtgärder inom vissa av socialtjänstens verksamheter vid smittspridning av covid-19	Folkhälsomyndigheten	Styrande kriterier	Ja
Uppdrag till Folkhälsomyndigheten att kartlägga processer och arbetsmoment i smittskydds-arbetet	Folkhälsomyndigheten	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Forum för levande historia att genomföra utbildnings-	Forum för levande historia	Kunskapsspridning	

insatser inom ramen för den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott			
Uppdrag till Forum för levande historia att sprida pedagogiskt material som främjar elevers demokratiska förmågor och kunskaper om demokratin	Forum för levande historia	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Forum för levande historia om nationell satsning med anledning av Malmöforumet 2020	Forum för levande historia	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Inspektionen för vård och omsorg att följa upp tillämpningen av Socialstyrelsens föreskrifter om besök i särskilda boendeformer för äldre under covid-19-pandemin	Inspektionen för vård och omsorg	Kartläggning/analys	Ja
Uppdrag till Inspektionen för vård och omsorg att bidra till lärande under utbrottet av covid-19 och inför framtida sjukdomsutbrott	Inspektionen för vård och omsorg	Kunskapsspridning	Ja
Uppdrag till Inspektionen för vård och omsorg om förstärkt tillsyn av socialtjänstens handläggning av ärenden som rör barn och unga	Inspektionen för vård och omsorg	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Jämställdhetsmyndigheten att identifiera och utveckla arbetssätt för att kommuner ska kunna sprida information om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck med anledning av utbrottet av covid-19	Jämställdhetsmyndigheten	Kunskapsspridning	Ja
Uppdrag till Jämställdhetsmyndigheten att genomföra en förstudie om delaktighet och deltagande i den lokala demokratin	Jämställdhetsmyndigheten	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Konsumentverket att främja och utveckla ett behovs-anpassat konsumentstöd	Konsumentverket	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Kungl. biblioteket om nationella minoritetens bibliotek	Kungl. Biblioteket	Kombination	
Uppdrag till Lantmäteriet att etablera en digital infrastruktur för tillgängliggörande av standardiserade dataset i samhällsbyggnadsprocessen	Lantmäteriet	Kunskapsspridning (samordning)	

Uppdrag till Linköpings universitet att digitalisera ett program för kompetensutveckling inom psykiatrisk traumavård för anställda i barn- och ungdoms-psykiatri m.fl.	Linköpings universitet	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Livsmedelsverket att utreda nationell laboratorie-förmåga för dricksvattenanalyser vid kris och höjd beredskap	Livsmedelsverket	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Livsmedelsverket att genomföra åtgärder i vildsvins-paketet inom ramen för livsmedelsstrategin	Livsmedelsverket	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Läkemedelsverket om ökad samordning för att säkra tillgången till läkemedel som bedöms vara av central betydelse vid eventuella störningar till följd av spridningen av det nya coronaviruset	Läkemedelsverket	Kombination	Ja
Uppdrag till Läkemedelsverket om fördjupad säkerhetsuppföljning av vacciner mot sjukdomen covid-19	Läkemedelsverket	Kunskapsspridning	Ja
Uppdrag till länsstyrelserna att ta fram förslag på insatser vid olika smittspridningsscenarier av det virus som orsakar sjukdomen covid-19	Länsstyrelserna	Kartläggning/analys	Ja
Uppdrag till länsstyrelserna att följa efterlevnaden av rekommendationer, riktlinjer och råd för inrikesresor och sommaraktiviteter	Länsstyrelserna	Kartläggning/analys	Ja
Uppdrag att följa efterlevnaden av rekommendationer, råd och riktlinjer som utfärdats för att minska smittspridning av det virus som orsakar sjukdomen covid-19	Länsstyrelserna	Kartläggning/analys (samordning)	Ja
Uppdrag till länsstyrelserna om lägesbilder och åtgärder i kommunerna för att förebygga social problematik och utsatthet	Länsstyrelserna	Kartläggning/analys	Ja
Uppdrag att bistå Socialstyrelsen i arbetet med att samordna tillgången till skyddsutrustning och annat sjukvårdsmaterial till följd av spridningen av covid-19	Länsstyrelserna	Kartläggning/analys (samordning)	Ja
Uppdrag att sprida information och goda exempel på åtgärder vid	Länsstyrelserna	Kunskapsspridning (samordning)	Ja

en identifierad bristfällig
 efterlevnad av
 rekommendationer, riktlinjer och
 råd vid inrikesresor och
 sommaraktiviteter

Uppdrag att bistå regionerna i att säkerställa flöden för storskalig testning för covid-19	Länsstyrelserna	Operativt stöd (samordning)	Ja
Uppdrag till Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Stockholms län och Länsstyrelsen i Uppsala län att följa upp efterlevnaden av överenskommer om större samlade exploateringar	Länsstyrelserna	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Länsstyrelsen i Skåne län att sprida de delar som rör psykisk hälsa i utbildningsplattformen MILSA	Länsstyrelserna	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Myndigheten för delaktighet för främjande av aktiv fritid för personer med funktionsnedsättning	Myndigheten för delaktighet	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Myndigheten för digital förvaltning att genomföra en analys om förutsättningar för kommuners och regioners deltagande i den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen	Myndigheten för digital förvaltning	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd att ta fram en handlingsplan för brottsförebyggande föräldraskapsstöd	Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att bistå med transporter och logistik avseende skyddsutrustning och annat material till följd av covid-19	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Operativt stöd	Ja
Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att analysera och lämna förslag på hur det samlade behovet av ett utvecklat och säkert kommunikationssystem för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar bäst kan tillgodoses	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Kartläggning/analys	

Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att kartlägga, analysera samt föreslå åtgärder för utveckling av kommunernas arbete med tillstånd och tillsyn enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att anskaffa och tillhandahålla tjänster för mobil data-kommunikation till användare av Rakelsystemet	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Kombination	
Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att inrätta och ansvara för ett nationellt forum för sprängämnes-säkerhet	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor att främja ungas förutsättningar att delta i demokratin	Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Myndigheten för vård- och omsorgsanalys att analysera konsekvenser av covid-19 för socialtjänstens individ- och familjeomsorg	Myndigheten för vård- och omsorgsanalys	Kartläggning/analys	Ja
Uppdrag om tillgänglighet till primärvård i Sveriges landsbygder	Myndigheten för vård- och omsorgsanalys	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Myndigheten för vård- och omsorgsanalys att följa upp patientlagens genomslag	Myndigheten för vård- och omsorgsanalys	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Myndigheten för vård- och omsorgsanalys att utvärdera överenskommelsen om digitalisering inom äldreomsorgen	Myndigheten för vård- och omsorgsanalys	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Naturvårdsverket att föreslå hur artikel 22 om bioavfall i EU:s avfallsdirektiv bör genomföras i svensk lagstiftning	Naturvårdsverket	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Post- och telestyrelsen att bidra till tillgänglighet och användning av it och elektroniska kommunikations-tjänster för äldre med anledning av utbrottet av covid-19	Post- och telestyrelsen	Operativt stöd	Ja
Uppdrag till Post- och telestyrelsen att lämna stöd till de regionala bredbands-koordinatorerna	Post- och telestyrelsen	Kunskapsspridning (samordning)	

Uppdrag till Skatteverket att motarbeta felaktig folkbokföring	Skatteverket	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Socialstyrelsen om kartläggning av konsekvenser för daglig verksamhet med anledning av sjukdomen covid -19	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	Ja
Uppdrag till Socialstyrelsen att kartlägga hur utbrottet av covid-19 påverkat enskildas möjlighet till stöd och hjälp under semester-vistelse	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	Ja
Uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram förslag på insatser vid olika smittspridningsscenarier av det virus som orsakar sjukdomen covid-19	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	Ja
Uppdrag att på nationell nivå säkra tillgången till medicinteknisk utrustning m.m. som behövs i vården till följd av spridningen av covid-19	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	Ja
Uppdrag till Socialstyrelsen att beskriva och analysera vissa hälsodata för jämförelser kopplade till utbrottet av covid-19	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	Ja
Uppdrag till Socialstyrelsen att stödja regionernas hantering av uppdämda vårdbehov samt följa och analysera väntetider i hälso- och sjukvården	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys (samordning)	Ja
Uppdrag om att på nationell nivå säkra tillgången på skydds-utrustning och fördela skydds-utrustning och annat material till följd av spridningen av covid-19	Socialstyrelsen	Kombination (samordning)	Ja
Uppdrag gällande besöksförbudet i särskilda boendeformer för äldre	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	Ja
Uppdrag till Socialstyrelsen att genomföra en informationsinsats riktad till personal inom social-tjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	Ja
Uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram en processmodell för rehabiliteringsinsatser för patienter med långvariga komplikationer efter covid-19	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	Ja
Uppdrag att stödja regionernas samordning av hälso- och	Socialstyrelsen	Operativt stöd (samordning)	Ja

sjukvårdsresurser under sommaren			
Uppdrag till Socialstyrelsen att inrätta en samordningsfunktion för intensivvårdsplatser	Socialstyrelsen	Operativt stöd (samordning)	Ja
Uppdrag till Socialstyrelsen för att stärka beredskapsarbetet med anledning av utbrottet av covid-19	Socialstyrelsen	Operativt stöd (samordning)	Ja
Uppdrag att betala ut statsbidrag till kommuner för kostnader till följd av satsningen Äldreomsorgslyftet	Socialstyrelsen	Statsbidrag	Ja
Uppdrag till Socialstyrelsen att förtydliga villkoren för statsbidrag för habiliteringsersättning	Socialstyrelsen	Styrande kriterier	Ja
Uppdrag till Socialstyrelsen om åtgärder inom vissa av socialtjänstens verksamheter vid smittspridning av covid-19	Socialstyrelsen	Styrande kriterier	Ja
Uppdrag till Socialstyrelsen att kartlägga och analysera hinder i hälso- och sjukvården för en ändamålsenlig verksamhet vad gäller organdonationer	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram analys och förslag på åtgärder för att motverka och förebygga hemlöshet	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Socialstyrelsen om små utförarens möjlighet att verka i primärvården	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Socialstyrelsen att stödja regionernas arbete med att låna in hälso- och sjukvårdspersonal	Socialstyrelsen	Kombination (samordning)	
Uppdrag till Socialstyrelsen med flera myndigheter att fördela utvecklingsmedel och ge kompetensstöd för arbete mot våld i nära relationer	Socialstyrelsen	Kombination	
Uppdrag till Socialstyrelsen om utveckling av den statligt nationella samordningen och uppföljningen av cancervården	Socialstyrelsen	Kombination (samordning)	
Uppdrag till Socialstyrelsen att genomföra insatser för att främja omställningen i hälso- och sjukvården till en god och nära vård	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	

Uppdrag till Socialstyrelsen att genomföra utvecklingsinsatser för att stärka förutsättningarna för att placerade barn och unga får tillgång till en god hälso- och sjukvård, tandvård och en obruten skolgång	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram stöd för god munhälsa för kvinnor och män med demenssjukdom	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Socialstyrelsen om kunskapshöjande insatser om nationella adoptioner m.m. inom familjehemsvården	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Socialstyrelsen om vård och behandling vid klimakteriebesvär i primärvården samt i den gynekologiska specialistvården	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Statens beredning för medicinsk och social utvärdering att utvärdera insatser för att främja psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa och suicid bland barn och unga	Statens beredning för medicinsk och social utvärdering	Kartläggning/analys (samordning)	
Uppdrag till Statens skolverk att genomföra stödjande insatser med anledning av covid-19	Statens skolverk	Kunskapsspridning	Ja
Uppdrag till Statens skolverk om en bred översyn av svenskämnena	Statens skolverk	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Statskontoret att analysera vissa erbjudanden till regionerna och Gotlands kommun samt länsstyrelsernas roll när det gäller länens utveckling	Statskontoret	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Statskontoret att följa upp arbetet kring Vision e-hälsa 2025	Statskontoret	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Statskontoret att kartlägga aktiv medverkan till bosättning i annan kommun	Statskontoret	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Statskontoret att kartlägga kommunernas mottagandeverksamhet	Statskontoret	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Statskontoret att se över organiseringen av den internationella adoptionsverksamheten	Statskontoret	Kartläggning/analys	

Uppdrag till Statskontoret att utreda klagomålshanteringen i skolväsendet	Statskontoret	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket att analysera konsekvenser och utformning av en särskild prisrangordning för utbyte vid maskinell dosdispensering	Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Tillväxtverket att bistå med insatser med anledning av coronavirusets effekter på regioner och näringsliv	Tillväxtverket	Kunskapsspridning (samordning)	Ja
Uppdrag till Tillväxtverket att förbereda och vidta åtgärder inom regionalfondsprogrammen för att möta effekterna av covid-19-utbrottet	Tillväxtverket	Kartläggning/analys (samordning)	Ja
Uppdrag till Tillväxtverket m.fl. att ta fram förslag till nationellt regionalfondsprogram för Europeiska regionala utvecklingsfonden, programperioden 2021–2027	Tillväxtverket	Kartläggning/analys	
Uppdrag att förhandla och ingå överenskommelser om temporära beredskapsflygplatser	Trafikverket	Statsbidrag	Ja
Uppdrag angående nya stambanor för höghastighetståg	Trafikverket	Kartläggning/analys	
Uppdrag att analysera behovet av laddinfrastruktur för snabb-laddning av tunga fordon längs större vägar	Trafikverket	Kartläggning/analys	
Uppdrag att ta fram inriktningsunderlag inför transportinfrastrukturplanering för en ny planperiod	Trafikverket	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Trafikverket att ta fram ett kunskapsunderlag inför översynen av EU:s godskorridorer på järnväg	Trafikverket	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Upphandlingsmyndigheten om utvecklat stöd för hur kvalitetsfrågor som avser arkitektur och gestaltad livsmiljö kan tas tillvara vid offentlig upphandling	Upphandlingsmyndigheten	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Upphandlingsmyndigheten att stimulera	Upphandlingsmyndigheten	Kunskapsspridning	

etableringen av ändamålsenliga inköpsorganisationer			
Uppdrag att tillfälligt stärka verksamheten inom Kliniska studier Sverige	Vetenskapsrådet	Kartläggning/analys	Ja

Anmärkning: I kolumnen *Typ av uppdrag* har vi angett på vilket sätt uppdraget i första hand rör styrning av kommuner och regioner. I de fall regeringen i uppdragsbeskrivningen lägger tydligt fokus på att myndigheten ska samordna berörda aktörer kring en viss fråga eller att uppdraget ska genomföras i samverkan med bland annat kommuner och regioner, har vi markerat det inom parentes.

Källa: Information om regeringsuppdrag på regeringens webbplats utifrån ärendeförteckningarna från regeringens sammanträden.

Tabell b12. Uppdrag i myndigheternas regleringsbrev 2020 som vi bedömt påverkar kommuner och regioner.

Uppdraget i korthet	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Förberedelser för att via kommunerna skapa sommarjobb för skolungdomar och vissa andra grupper	Arbetsförmedlingen	Statsbidrag	
Förberedelser för att via kommunerna skapa jobb för vissa unga	Arbetsförmedlingen	Statsbidrag	
Stöd och informationsmaterial gällande hur man kan förebygga och motverka alla former av våld mot barn	Barnombudsmannen	Kunskapsspridning	Ja
Stöd till myndigheter, kommuner och regioner i deras arbete med att sprida information och kunskap till barn utifrån barnets rättigheter	Barnombudsmannen	Kunskapsspridning	
Utveckling av vägledning om planläggning	Boverket	Kunskapsspridning	
Utveckling av vägledning till kommuner och länsstyrelser rörande tillämpningen av plan- och bygglagen för att trygga dricksvattenförsörjningen	Boverket	Kunskapsspridning	
Överföring respektive inordnande av uppgiften att handlägga och fatta beslut om statsbidrag för förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism i Brå	Brottsförebyggande rådet	Statsbidrag	

Fortbildning och kunskapshöjande insatser om olika former av rasism och intolerans i historien och idag till skolans personal och andra relevanta yrkesgrupper	Forum för levande historia	Kunskapsspridning	
Kartläggning av vilka social-försäkringsförmåner som är av betydelse i samband med att barn är placerade i HVB-hem m.m.	Inspektionen för socialförsäkringen	Kartläggning/analys	
Analys av möjligheten att förenkla ägar- och ledningsprövningar samt minska den administrativa bördan på regional och kommunal nivå genom att tillhandahålla information om godkända företag i de prövningar som görs av myndigheten i ett omsorgsregister	Inspektionen för vård och omsorg	Kartläggning/analys	
Ökad kännedom bland kommuner, regioner och myndigheter om Europarådets rekommendationer avseende Sveriges efterlevnad av Istanbulkonventionen 2019	Jämställdhetsmyndigheten	Kunskapsspridning	
Översyn av hur regionerna arbetar med frågan om konstnärernas villkor och de konstnärspolitiska perspektiven	Kulturrådet	Kartläggning/analys	
Läkemedelverket ska med anledning av covid-19 stärka arbetet med att säkra tillgången till läkemedel och medicintekniska produkter. Myndigheten ska även utöka sina informationsinsatser samt sin samverkan med berörda aktörer	Läkemedelsverket	Kombination	Ja
Deltagande i genomförandet av Migrationsverkets uppdrag om anvisningsmodell för ensamkommande barn samt anvisning av nyanlända till kommuner	Länsstyrelserna	Kartläggning/analys	
Redovisning om kommunerna i länet samverkar genom gemensamma kontrollorganisationer eller genom avtal i fråga om kontroll enligt livsmedelslagen (2006:804) respektive tillsyn enligt miljöbalken	Länsstyrelserna	Kartläggning/analys	
Regionala kompetensutvecklingsinsatser i frågor som rör utsatta EU/EES-medborgare, riktade mot myndigheter, kommuner och de av	Länsstyrelserna	Kunskapsspridning	

det civila samhällets organisationer som möter målgruppen			
Utveckling av delar av det utbildningsmaterial som används inom samhällsorienteringen	Länsstyrelserna	Kunskapsspridning	
Stöd till kommunerna i deras arbete med att motverka vräkningar av barnfamiljer	Länsstyrelserna	Operativt stöd	
Stöd till kommunerna med bl.a. kunskap om hur välfärdstekniska lösningar kan bidra till ökad självständighet och delaktighet	Myndigheten för delaktighet	Kunskapsspridning	
Uppföljning av vissa insatser inom överenskommelsen mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) om patient-säkerhet, nationella kvalitetsregister m.m.	Myndigheten för vård och omsorgsanalys	Statsbidrag	
Uppföljning av konsekvenser av coronapandemin för de utbildningsformer som myndigheten ansvarar för	Myndigheten för yrkeshögskolan	Kartläggning/analys	Ja
Planering och genomförande av en försöksverksamhet med en snabbare och mer flexibel väg till en yrkeshögskoleexamen för den som redan har yrkeskunskaper som motsvarar en betydande del av en yrkeshögskoleutbildning	Myndigheten för yrkeshögskolan	Kombination	
Utökat stöd till utbildningsanordnare inom de utbildningsformer som myndigheten ansvarar för i frågor som rör distansundervisning	Myndigheten för yrkeshögskolan	Operativt stöd	
Ansvar för en nationell platsamordning	Naturvårdsverket	Kunskapsspridning	
Samordning av det svenska arbete med att förstärka förutsättningar för vilda pollinatörer	Naturvårdsverket	Kunskapsspridning (samordning)	
Genomlysning av förutsättningarna för de regionala museernas verksamhet	Riksantikvarieämbetet	Kartläggning/analys	
Socialstyrelsen ska inom ramen för sitt pågående uppdrag att göra djupgående dataanalyser av cancer även analysera hur cancerpatienter påverkas av covid-19, exempelvis analysera om	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	Ja

patientdemografin och sjukdomsförloppet ser likadant ut för cancerpatienter som för andra grupper.

Socialstyrelsen ska med anledning av spridningen av covid-19 bl.a. erbjuda alla kommuner handsprit för ett värde upp till totalt 15 000 000 kronor avseende kommunalt finansierad vård och omsorg	Socialstyrelsen	Kombination	Ja
Sammanställning och spridning av exempel på arbetssätt på särskilda boenden för äldre med ingen eller begränsad smitta av covid-19.	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	Ja
Framtagande av exempel på lämpliga arbetssätt som kommuner och privata anordnare kan använda för att undvika smitta av covid-19 på särskilda boenden för äldre	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	Ja
Socialstyrelsen ska i enlighet med vissa uppdrag köpa in 21 kryofrysar för att säkerställa den nationella tillgången till kryofrysar inför vaccination mot det virus som orsakar sjukdomen covid-19	Socialstyrelsen	Operativt stöd	Ja
Utredning av förutsättningarna för erbjudande av cancerrehabilitering samt framtagande av förslag till åtgärder för att stärka cancerrehabiliteringens utveckling	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Utvärdering av universitets-sjukvården vid de regioner som omfattas av avtalet om samarbete om utbildning av läkare, klinisk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården, det s.k. ALF-avtalet	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Uppföljning av hur arbetskläder inom omsorgen tillhandahålls, hanteras och finansieras	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Kompetenskartläggning hos personal som arbetar i LSS-boenden m.m.	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Kartläggning av organisation och bemanning av första linjens chefer, exempelvis enhetschefer inom äldreomsorgen med fokus på hemtjänst	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	

Stöd till SKR i deras arbete med att utveckla personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning
I samverkan med SKR och Inera AB ska myndigheten skapa en permanent förvaltning av informationsspecifikationen för uppmärksamhetsinformation genom ett antal insatser	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning
Framtagande av ett nationellt kunskapsstöd till professionen avseende intrauterin fosterdöd	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning
Utveckling av en webbaserad utbildning i munhälsa för vård- och omsorgspersonal	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning
Framtagande och spridning av exempel på arbetssätt och insatser som erbjuds av vissa kommuner och som riktas till föräldralediga kvinnor och män som tar emot försörjningsstöd i syfte att förbereda dem för att kunna stå till arbetsmarknadens förfogande efter föräldraledigheten	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning
Ansvar för samordning av insatser för genomförandet av den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet 2020–2024	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning (samordning)
Stöd till huvudmän samt yrkesverksamma inom den sociala barn- och ungdomsvården genom insatser för att främja kompetens och stabilitet samt kvalitetsutveckling inom området	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning (samordning)
Arbete med förberedelser, fördelning och uppföljning av statsbidrag till registercentrum-organisationer	Socialstyrelsen	Statsbidrag
Arbete med att säkerställa en god vård och omsorg av personer med demenssjukdom samt för att motverka ensamhet bland äldre	Socialstyrelsen	Statsbidrag
Uppföljning och utvärdering av konsekvenserna av covid-19-pandemin för utbildningen inom skolväsendet	Statens skolverk	Kartläggning/analys Ja

Där det bedöms vara möjligt ska myndigheten göra lättnader i de krav på uppföljning, redovisning och rekvisition som följer av att huvudmän beviljats och använt riktade statsbidrag inom skolväsendet under 2020 och 2021	Statens skolverk	Statsbidrag	Ja
Utredning av konsekvenserna av att 48 timmar i språkval är förlagt till mellanstadiet i den stadieindelade timplanen	Statens skolverk	Kartläggning/analys	
Utredning av förutsättningar för och konsekvenser av en digitalisering av nationella prov inom kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare m.m.	Statens skolverk	Kartläggning/analys	
Översyn av timplanen för grundskolan	Statens skolverk	Kartläggning/analys	
Översyn och utveckling av befintliga digitala verktyg för studie- och yrkesvägledning	Statens skolverk	Operativt stöd	
Stöd till kommunerna i deras skyldighet att erbjuda kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning m.m.	Statens skolverk	Operativt stöd	
Analys av utvecklingen av gymnasial lärlingsutbildning och användningen av statsbidrag kopplad därtill	Statens skolverk	Statsbidrag	
Uppföljning av att statsbidraget används till insatser som stärker likvärdighet och kunskapsutveckling i förskoleklassen eller grundskolan	Statens skolverk	Statsbidrag	
Sammanställa och sprida lärdomar om alternativa finansiella instrument i välfärdssektorn	Upphandlingsmyndigheten	Kunskapsspridning	
Öka kännedomen om hur offentlig upphandling kan användas som ett viktigt verktyg för att bidra till en cirkulär ekonomi samt uppnå de nationella miljömålen och de globala hållbarhetsmål som är kopplade till Agenda 2030	Upphandlingsmyndigheten	Kunskapsspridning	

Anmärkning: I kolumnen *Typ av uppdrag* har vi angett på vilket sätt uppdraget i första hand rör styrning av kommuner och regioner. I de fall regeringen i uppdragsbeskrivningen lägger tydligt fokus på att myndigheten ska samordna berörda aktörer kring en viss fråga eller att uppdraget ska genomföras i samverkan med bland annat kommuner och regioner, har vi markerat det inom parentes.

Källa: Myndigheternas regleringsbrev för 2020.

Bilaga 7

Myndigheternas styrmedel

I denna bilaga redovisar vi vilka myndigheter som styr över verksamheter i kommuner och regioner, vilka styrmedel som myndigheterna använder och vilka förändringar som skett under 2020.

Tabell b13. Myndigheter som anger att de styr över verksamheter i kommuner och regioner, samt förändringar i deras styrning under 2020.

Myndighet	Före- skrifter	Till- syn	Stats- bidrag	All- männa råd	Stöd och vägled- ningar
Boverket	x (N) (F)	x	x	x (N)	x (N) (F)
Brottsförebyggande rådet			x (N)		x (N)
Delegationen mot segregation			x		
Folkhälsomyndigheten ¹	x	x	x	x	x
Försvarshögskolan					x
Försäkringskassan	x				x
Havs- och vattenmyndigheten	x	x	x	x	x
Inspektionen för vård och omsorg	x	x			
Kommerskollegium					x
Konsumentverket					x
Kungl. Biblioteket			x		x (N)
Lantmäteriet	x	x			x
Livsmedelsverket	x	x			x
Läkemedelsverket	x (N) (U) (F)	x		x	x (N) (F)
Länsstyrelsen i Blekinge län	x (N) (U)	x	x		
Länsstyrelsen i Dalarnas län	x	x	x		x
Länsstyrelsen i Gotlands län	x	x	x		
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	x (N)	x	x	x	x (N)
Länsstyrelsen i Hallands län		x	x		x
Länsstyrelsen i Jämtlands län	x (N)	x	x (N)		
Länsstyrelsen i Kalmar län		x	x		
Länsstyrelsen i Kronobergs län		x	x		x
Länsstyrelsen i Norrbottens län	x	x	x		x
Länsstyrelsen i Skåne län		x	x (N) (U)		x (N)
Länsstyrelsen i Stockholms län	x (N)	x	x		x (N)
Länsstyrelsen i Södermanlands län	x (N)	x	x		x
Länsstyrelsen i Uppsala län	x	x	x (N)		x (N)
Länsstyrelsen i Värmlands län		x	x		

Länsstyrelsen i Västernorrlands län	x	x	x		
Länsstyrelsen i Västmanlands län	x (N)	x	X (N)	x (N)	x (N)
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	x	x	x (N)		x (N)
Länsstyrelsen i Örebro län		x	x		
Migrationsverket	x (N) (U)		x (U)		x (F)
Myndigheten för delaktighet					x (N)
Myndigheten för digital förvaltning	x	x			x (N)
Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd				x	x
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	x (N) (U)	x	x	x (N)	x (N)
Myndigheten för stöd till trossamfund					x
Naturvårdsverket	x (N) (F)	x	x	x (F)	x (N)
Riksantikvarieämbetet	x				
Riksarkivet	x				x
Skogsstyrelsen			x		x
Socialstyrelsen	x (N) (U) (F)		x (N) (U)	x (N) (F)	x (N) (F)
Specialpedagogiska skolmyndigheten	x		x		x (N)
Statens energimyndighet	x		x (N)		x (N)
Statens geotekniska institut			x (N)		
Statens jordbruksverk	x	x			x
Statens kulturråd	x		x		
Statens skolinspektion	x (N)	x		x	
Statens skolverk	x (N) (U) (F)		x (N) (U)	x (F)	x (N) (F)
Strålsäkerhetsmyndigheten	x	x		x	x
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut					x
Tillväxtverket			x		x
Trafikverket	x		x		x (N)
Transportstyrelsen	x	x		x	x
Upphandlingsmyndigheten					x (N)
Valmyndigheten			x		x (N)

¹ Uppgifter från 2018. Myndigheten svarade inte på vår enkät 2020 och därför finns inte uppgifter om vilka ändringar i myndighetens styrning som skett 2020.

Anmärkning: F= förändring under 2020, N= ny under 2020, U= upphävt under 2020. Kolumnen "Föreskrifter" gäller de myndigheter som anger att de har bemyndiganden att utfärda föreskrifter. Men de förändringar som har markerats med F, N och U i kolumnen anger om myndigheten har gjort förändringar i befintliga föreskrifter, utfärdat nya föreskrifter respektive upphört med någon föreskrift under 2020.

Källa: Statskontorets enkät hösten 2020 samt kompletterande uppgifter från Statskontorets enkät hösten 2018.

Bilaga 8

Tillsatta utredningar

I denna bilaga redovisar vi en förteckning över de statliga offentliga utredningar som regeringen tillsatt under 2020 och som vi bedömer rör statens styrning av kommuner och regioner.

Tabell b14. Tillsatta utredningar 2020 vars uppdrag vi bedömt rör statens styrning av kommuner och regioner.

Departement	Utredning
Arbetsmarknad	En kommission för jämställda livsinkomster
Finans	En effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner
	En socialt hållbar bostadsförsörjning
	En väl fungerande ordning för val och beslutsfattande i kommuner och regioner
	Ett förenklat och effektivt regelverk för bland annat bygglov
	Mervärdesskatt vid inhyrd personal för vård och social omsorg
	Tilläggsdirektiv till utredningen Samordning för bostadsbyggande
Infrastruktur	Ökad och standardiserad användning av betrodda tjänster i den offentliga förvaltningen
Justitie	En parlamentarisk trygghetsberedning
	Fri hyressättning vid nyproduktion
	Läge och kvalitet i hyressättningen
	Stärkt skydd mot manipulationer av valsystemet
Miljö	En modern och effektiv miljöprovning
	Pantsystem för småelektronik
	Tilläggsdirektiv till Miljömålsberedningen (M 2010:04) – strategi för minskad klimatpåverkan från konsumtion
	Verksamhetens kommunala avfall
Näring	Genomförande av det nya EU-direktivet om kvaliteten på dricksvatten och om bättre tillgång till dricksvatten för alla i unionen
Social	Begränsning av privata sjukvårdsförsäkringars påverkan på offentligt finansierad hälso- och sjukvård
	En äldreomsorgslag
	Ett mer ändamålsenligt regelverk i sjuk- och aktivitetsersättningen och för förmåner vid rehabilitering
	Ett modernare och enklare regelverk för tillfällig föräldrapenning med minskad risk för felaktiga utbetalningar
	Förstärkt tolktjänst för jämlikhet och delaktighet
	Gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker
	Kommittén för främjandet av ökad fysisk aktivitet
	Samordnade insatser vid samsjuklighet i form av missbruk och beroende och annan psykiatrisk diagnos eller närliggande tillstånd

	Stärkt rätt till personlig assistans för stöd vid egenvård, vid tillsyn samt för barn
	Tilläggsdirektiv till Utredningen om jämlik tandhälsa (två tilläggsdirektiv)
	Tilläggsdirektiv till Utredningen om ökade förutsättningar för hållbara investeringsprojekt i framtidens hälso- och sjukvård (S 2019:03)
	Utvärdering av åtgärderna för att hantera utbrottet av det virus som orsakar sjukdomen covid-19
	Vissa frågor om förskrivning och expediering av elektroniska recept inom EES
	Ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården
	Översyn av LSS-regler när det gäller bostad med särskild service
	Översyn av vissa frågor på tobaksområdet
Utbildning	En tioårig grundskola
	Fler elever ska bli behöriga till gymnasieskolan
	Förutsättningar för ett statligt huvudmannaskap för skolan
	Tilläggsdirektiv till Utredningen om elevers möjligheter att nå kunskapskraven

Källa: Regeringens ärendeförteckningar för 2020 och www.sou.gov.se

Bilaga 9

Statsbidragsförteckning

I denna bilaga redovisar vi Statskontorets förteckning över samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn 2020. Vi redogör också för hur vi har gått till väga för att ta fram förteckningen.

Metodbeskrivning

Årets kartläggning utgår från en förteckning över samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn som konsulten EY tog fram på uppdrag av Statskontoret under 2018.⁸⁹ Den bygger på uppgifter från Ekonomistyrningsverkets (ESV) realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar. Mer specifikt handlar det om ESV:s uppgifter om utbetalda transfereringar till kommuner och/eller regioner från olika anslagsposter i statens budget 2017.

Statskontoret har för åren 2018–2020 lagt till de nya statsbidrag som vi identifierat och tagit bort upphörda statsbidrag. Enligt uppdraget ska vi redovisa flera uppgifter om samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn: fördelning efter utgiftsområde, storlek, utbetalda medel per bidrag, eventuellt slutår samt typ av fördelningsnyckel. Vi har använt flera källor för att kartlägga detta.

Statsbidragens bidragsramar

Vi har gått igenom regleringsbrevens för 2020 för berörda anslag i statens budget för att urskilja hur mycket medel som avsatts för respektive bidrag (bidragets bidragsram). För en del bidrag är det inte möjligt att urskilja en exakt bidragsram eftersom de medel som regeringen har avsatt i regleringsbrevet även får användas till andra bidrag och/eller ska användas för flera ändamål. Det gäller drygt en fjärdedel av bidragen och i förteckningen har vi markerat vilka dessa bidrag är.

Utbetalda medel per bidrag

För att kartlägga hur mycket medel som staten betalat ut till kommunsektorn inom ramen för respektive bidrag har vi använt flera olika källor. I första hand har vi utgått från uppgifter från ESV över medel (transfereringar) från staten till kommuner och regioner för konsumtion och investeringar. De uppgifter som vi har fått från ESV visar utbetalda medel från olika anslag i statens budget samt utbetalda medel per anslagspost. Mer specifikt handlar det om utbetalda medel under 2020 från respektive anslagspost minus eventuella återbetalningar från kommunsektorn. I våra uppgifter ingår alltså endast medel som staten betalat ut under 2020. De medel som staten har avsatt för 2020 men som har betalats ut efter

⁸⁹ Statskontoret. (2019). *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting 2018*.

årsskiftet ingår inte i vårt underlag. Utbetalningarna under 2020 kan också gälla ersättningar och bidrag för andra år.

Det förekommer att det ligger flera statsbidrag till kommunsektorn under en och samma anslagspost. I dessa fall har vi inte kunnat använda uppgifterna från ESV för att identifiera hur mycket medel som staten har betalat ut per bidrag. Då har vi i stället via mejl inhämtat uppgifterna från den myndighet som administrerar bidraget, eller i vissa fall utgått från publicerade uppgifter på myndighetens webbplats.

I utbetalda medel till kommunsektorn har vi valt att inkludera medel till kommuner, regioner, kommunägda bolag, regionägda bolag, kommunalförbund samt vissa andra samarbetsorganisationer som hör till kommuner eller regioner (exempelvis Regionala cancercentrum). Vi har däremot inte inkluderat medel till SKR eller medel till stiftelser som grundats av kommuner eller regioner.

Statsbidragens slutår

Uppgifterna om slutår grundar till stor del på vad som framgår i regeringens förteckning över riktade statsbidrag till kommunsektorn (Bilaga ”Riktade statsbidrag till kommunsektorn” i budgetpropositionen för 2021). Vi har också utgått från dokument som reglerar respektive statsbidrag (exempelvis överenskommelse, förordning eller särskilt regeringsuppdrag) eller i några fall från information från myndigheters webbplatser.

Övriga uppgifter

Uppgifter om vilken myndighet som administrerar bidraget bygger på vår genomgång av berörda regleringsbrev samt de dokument som reglerar respektive statsbidrag. Uppgifter om statsbidragets målgrupp och fördelningsnyckel bygger också på de dokument som reglerar respektive statsbidrag samt eventuell kompletterande information på webbplatsen för den myndighet som administrerar bidraget.

Medskick till läsaren

Vi vill uppmärksamma läsaren på att underlaget har vissa begränsningar. För vissa av bidragen finns det stora skillnader mellan avsatta och utbetalda medel (se kolumnerna ”bidragsram” och ”utbetalt kommunsektorn”). Det behöver inte betyda att medlen inte gått åt, utan kan bero på att det saknas uppgifter om en exakt bidragsram för bidraget. Det här är fallet för drygt en fjärdedel av bidragen. Därför gör vi inte en aggregerad jämförelse mellan avsatta medel för samtliga statsbidrag och hur mycket medel som har betalats ut. Däremot kan en sådan jämförelse vara meningsfull för enskilda bidrag eller utgiftsområden där vi har mer exakta uppgifter om avsatta medel. Inom exempelvis utgiftsområde 9 och 16 har vi exakta bidragsramar för nästan alla bidrag.

Vi vill också uppmärksamma läsaren på att vissa av bidragen har fler mottagare än kommuner och/eller regioner (se kolumnen "målgrupp(er)"). För dessa bidrag visar en jämförelse mellan bidragsramen och hur mycket medel som betalats ut till kommunsektorn inte i vilken utsträckning bidraget har utnyttjats totalt sett.

Statskontoret kommer även att publicera denna förteckning i Excel-format på www.statskontoret.se.

Tabell b15. Samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn 2020.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
1	2:2	Resebidrag för studiebesök hos Sveriges riksdag för studerande på gymnasienivå	861*	1	Riktat statsbidrag	Riksdagsförvaltningen	Gymnasieskolor, gymnasiesärskolor och anordnare av gymnasial vuxenutbildning samt särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå		Investerings-/projektbidrag m.m.
1	5:1	Finansiering av regionernas förvaltningskostnader	97	97	Kostnadsersättning	Länsstyrelserna	Regioner		Förutbestämt belopp per region
1	7:1	Statsbidrag till nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:1299)	89*	85	Kostnadsersättning	Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget	Kommuner och regioner i förvaltningsområden		Grundbelopp och till kommuner även utifrån antal invånare
4	1:1	Medel avseende avhopparverksamhet	10	5	Riktat statsbidrag	Polismyndigheten	Organisationer och kommuner		Investerings-/projektbidrag m.m.
4	1:15	Statsbidrag för förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism (2019:1282)	10	6	Riktat statsbidrag	Brottsförebyggande rådet	Ideella föreningar, stiftelser (inte statliga och kommunala), kommuner och regioner		Investerings-/projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
6	2:2	Statsbidrag till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor	75*	71	Riktat statsbidrag	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Kommuner		Investerings-/projektbidrag m.m.
6	2:3	Ersättning för räddningstjänst och vid utflöde av olja och andra skadliga ämnen	68*	8	Kostnads-ersättning	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Kommuner		Kommuner som haft kostnader som överstiger ett av regeringen fastställt belopp eller självrisken
6	2:4	Stöd till åtgärder som stärker ledningsförmågan i kommuner och regioner	1 287*	47	Riktat statsbidrag	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap/ länsstyrelserna	Kommuner och regioner		Investerings-/projektbidrag m.m.
6	2:4	Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2018–2020	100	100	Riktat statsbidrag	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Kommuner		Bl.a. ersättning per invånarantal och baserat på kommunernas militärstrategiska läge

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
6	2:4	Överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019–2022	327	323 ²	Riktat statsbidrag	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Kommuner		Olika, bl.a. grundbelopp med förutbestämd summa per kommun och ersättning för investeringar utifrån invånarantal
6	2:4	Överenskommelse om regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar 2018–2020	62	61	Riktat statsbidrag	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Regioner		Grundbelopp och ersättning per invånare samt ersättning beroende på regionernas militärstrategiska läge
6	2:6	Ersättning till kommunerna för kostnader relaterade till grundutbildning för deltidsanställd räddningstjänstpersonal	35	5	Kostnads- ersättning	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Kommuner		Ersättning per deltagare

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
8	1:2	Statlig ersättning för asylsökande m.fl. (2017:193)	4 000*	1 467	Kostnads- ersättning	Migrations- verket	Kommuner och regioner ³		Olika, bl.a. schablon- ersättningar per elev eller barn
8	1:2	Statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande (1996:1357)	4 000*	830	Kostnads- ersättning	Migrations- verket	Regioner och apotek		Oftast schablon- ersättning per person eller insats
8	1:8	Europeiska asyl-, migrations- och integrationsfonden 2014–2020 (2014:1538)	155	22	Riktat statsbidrag	Migrations- verket	Myndigheter, kommuner, regioner, frivilligorganisationer, företag m.fl.	Tidsbegränsat (2020)	Investerings-/projektbidrag m.m.
9	1:4	Kompetenscentrum på tandvårdsområdet	8	8	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kompetenscentrum på tandvårdsområdet (regioner)		Investerings-/projektbidrag m.m.
9	1:4	Statligt tandvårdsstöd (2008:145)	7 061	1 551	Kostnads- ersättning	Försäkringskassan	Regioner och privata vårdgivare		Per patient och år upp till ett visst belopp
9	1:5	Bidrag för läkemedelsförmånerna (överenskommelse)	30 039	30 031	Kostnads- ersättning	Kammar-kollegiet	Regioner och SKR		Utifrån en kombination av ålder, kön och socioekonomiska förhållanden

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	1:6	Bidrag för verksamhet vid Rett Center	9	8	Riktat statsbidrag	Kammar-kollegiet	Region Jämtland Härjedalen/Rett center		Investerings-/projektbidrag m.m.
9	1:6	God och nära vård 2020 - En omställning av hälso- och sjukvården med fokus på primärvården (överenskommelse)	6 251	6 196	Riktat statsbidrag	Kammar-kollegiet	Regioner, kommuner via regionala samverkans- och stöd-strukturerna, SKR		Olika, främst utifrån befolkningsandel.
9	1:6	Jämlik och effektiv cancervård med kortare väntetider 2020 (överenskommelse)	447	422	Riktat statsbidrag	Kammar-kollegiet	Regioner, SKR, Regionala cancer-centrum och Regionala cancercentrum i samverkan		Främst utifrån befolkningsandel
9	1:6	Medel till kommuner och regioner för tillsyn av tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen	82	80	Kostnads-ersättning	Kammar-kollegiet	Kommuner, regioner och länsstyrelser	Tidsbe-gränsat (2021)	Förutbestämt belopp per kommun och region utifrån antalet serveringsställen med minst en anställd
9	1:6	Medel till kommunerna för kompetensutvecklingsinsatser inom den kommunalt finansierade hälso- och sjukvården	30	19	Riktat statsbidrag	Kammar-kollegiet	Kommuner	Tidsbe-gränsat (2020)	Förutbestämt belopp per kommun utifrån bl.a. befolkningsandel

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	1:6	Medel till norra sjukvårds- regionen för insatser rörande samordnad utveckling för god och nära vård i glesbygds- perspektiv	12	12	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Norra sjukvårds- regionförbundet (Region Norrbotten, Region Väster- botten, Region Jämtland Härje- dalen och Region Västernorrland)	Tidsbe- gränsat (2021)	Investerings- /projektbidrag m.m.
9	1:6	Medel till regioner för att omförhandla avtal med privata utförare som fått ökade bemanningskostnader	210	210	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Regioner	Tidsbe- gränsat (2022)	Förutbestämt belopp per region utifrån befolk- ningsmängd
9	1:6	Medel till regionerna för en särskild satsning på krisstöd, samtalsstöd, traumastöd m.m. till hälso- och sjukvårdspersonal med anledning av spridningen av covid-19	350	350	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Regioner	Tidsbe- gränsat (2020)	Förutbestämt belopp per region utifrån befolknings- mängd
9	1:6	Statsbidrag för verksamhet i regionala cancercentrum (2019:7)	48	48	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regionala cancercentrum (de regioner som avser att samverka inom respektive regionalt cancercentrum)		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	1:6	Statsbidrag till regioner och kommuner för att ekonomiskt stödja verksamheter inom hälso- och sjukvård respektive socialtjänst till följd av sjukdomen covid-19 (2020:193)	19 700	10 000 ⁴	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner och kommuner	Tidsbe- gränsat (2020)	Ersättning för merkostnader efter ansökan
9	1:6	Statsbidrag till regionerna för förberedelser till genomförande av vaccination mot covid-19	300	300	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner	Tidsbe- gränsat (2020)	Förutbestämt belopp per region
9	1:6	Ökad nationell testning för covid-19, 2020 (överenskommelse)	9 800*	5 417	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Regioner (och kommuner via regioner)	Tidsbe- gränsat (2021)	Utifrån befolknings- mängd och antal utförda test
9	1:6	Ökad tillgänglighet och jämlikhet i mödrahälso- och förlossningsvården samt förstärkta insatser för kvinnors hälsa (överenskommelse)	970	937	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Regioner och SKR	Tidsbe- gränsat (2022)	Förutbestämt belopp per region utifrån befolk- ningsmängd
9	1:6 1:8	Bidrag för att etablera ett kunskapsnätverk för samers hälsa	1	1	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Region Västerbotten	Tidsbe- gränsat (2020)	Investerings- /projektbidrag m.m.
9	1:6 1:8	Patientsäkerhet, nationella kvalitetsregister m.m. 2020 (överenskommelse)	434	378	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Regioner och SKR		Olika, bl.a. utifrån befolkningsandel

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	1:7	Ersättning för sjukvård i internationella förhållanden (2013:513)	548	189	Kostnads- ersättning	Försäkrings- kassan	Regioner		För utförd vård utomlands
9	1:8	Insatser inom området psykisk hälsa (överenskommelse)	1 716	1 684	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Regioner, kommuner och SKR		Främst utifrån befolkningsandel
9	1:8	Medel för att bedriva ett projekt som syftar till att öka dokumentation, identifiering och kunskap om tortyr och därmed utveckla vården till tortyroffer inom hälso- och sjukvården i Region Skåne	1	1	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Region Skåne	Tidsbe- gränsat (2022)	Investerings- /projektbidrag m.m.
9	1:8	Medel för att effektivisera vården i Region Uppsala för nyanlända	6	5	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Region Uppsala	Tidsbe- gränsat (2021)	Investerings- /projektbidrag m.m.
9	1:8	Medel för att utveckla och stärka kontaktmöjligheterna till följd av spridningen av covid-19 till verksamheter som möter personer med psykisk ohälsa	24	24	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Regioner	Tidsbe- gränsat (2020)	Förutbestämt belopp per region

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	1:8	Medel till kommunerna för att bidra till att motverka konsekvenserna av isolering för äldre med anledning av spridningen av covid-19	30	25	Riktat statsbidrag	Kammar-kollegiet	Kommuner	Tidsbe-gränsat (2020)	Förutbestämt belopp per kommun
9	1:8	Medel till Region Stockholm för ett system för internetförmiddad kognitiv beteendeterapi (KBT)	5	5	Riktat statsbidrag	Kammar-kollegiet	Region Stockholm	Tidsbe-gränsat (2021)	Investerings-/projektbidrag m.m.
9	1:8	Statsbidrag för att vid psykisk ohälsa förebygga och behandla ohälsosamma levnadsvanor	15	14	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner	Tidsbe-gränsat (2020)	Investerings-/projektbidrag m.m.
9	1:8 6:1	Statsbidrag till telefon- och webbaserade stödinsatser inom områdena alkohol, tobak och spel (2017:811)	15	15	Riktat statsbidrag	Folkhälso-myndigheten	Region Stockholm (Stockholms läns sjukvårdsområde)		Investerings-/projektbidrag m.m.
9	1:11	Ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården 2020 (överenskommelse)	2 896	2 886	Riktat statsbidrag	Kammar-kollegiet	Regioner och SKR		Bl.a. befolkningsstorlek
9	4:2	Medel till regionerna för rådgivning och annat stöd inom LSS-området	95	94	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner		Befolkningsandel

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	4:2	Statsbidrag för ökade möjligheter till tolktjänst i arbetslivet	15	9	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner	Tidsbe- gränsat (2020)	Förutbestämt belopp per region
9	4:2	Statsbidrag till kommuner som bedriver verksamhet med personligt ombud för vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar (2013:522)	130	128	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner		Utifrån antalet årsanställningar som personligt ombud
9	4:2	Statsbidrag till samordning av regionernas arbete med utrustning för elektronisk kommunikation (2014:299)	1	1	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner		Investerings- /projektbidrag m.m.
9	4:2	Statsbidrag till tolktjänst	74	73	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner		Utifrån tolkcentralernas redovisade totalkostnader
9	4:2	Statsbidrag till utrustning för elektronisk kommunikation (2014:298)	20	19	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner		Bl.a. befolknings- andel
9	4:2	Stöd för habiliteringsersättning (daglig verksamhet)	350	303	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner		Förutbestämt belopp per

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
									kommun utifrån antalet deltagare
9	4:5	Arbetet med Swedish National Study on Ageing and Care (SNAC)	17	7	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Förutbestämda verksamheter, bl.a. Region Skåne		Investerings- /projektbidrag m.m.
9	4:5	Forskning inom äldreområdet	36	36	Riktat statsbidrag	Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte)	Regioner		Investerings- /projektbidrag m.m.
9	4:5	Medel för att motverka ensamhet bland äldre och för ökad kvalitet i vården och omsorgen om personer med demenssjukdom	610	607	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner	Tidsbe- gränsat (2021)	Förutbestämt belopp per kommun
9	4:5	Medel för att utveckla Svenska Demensregistret	3	2	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Karolinska Universitets- sjukhuset	Tidsbe- gränsat (2021)	Förutbestämt belopp
9	4:5	Medel för utbildningsinsatser avseende BPSD-registret under 2020	3	2	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Skåne universitetssjukhus	Tidsbe- gränsat (2021)	Förutbestämt belopp

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	4:5	Medel till kommuner för att införa insatsförlopp vid demenssjukdom	2	2	Riktat statsbidrag	Kammar-kollegiet	Umeå kommun, Ekerö kommun, Falu kommun, Mörbylånga kommun och Göteborgs kommun	Tidsbe-gränsat (2020)	Förutbestämt belopp till utvalda kommuner
9	4:5	Medel till kommunerna för en särskild satsning på krisstöd, samtalsstöd, traumastöd m.m. till personal inom vård och omsorg om äldre med anledning av spridningen av covid-19	150	150	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner	Tidsbe-gränsat (2020)	Förutbestämt belopp per kommun
9	4:5	Stöd för att anordna och tillhandahålla bostäder för äldre personer (2016:848)	495	494	Riktat statsbidrag	Boverket/läns-styrelserna	Kommuner, allmännyttigt bostadsföretag, privat fastighets-ägare, byggföretag eller kooperativ bostadsförening		Investerings-/projektbidrag m.m.
9	4:5	Äldreomsorgslyftet (medel för att öka kompetensen bland äldre-omsorgens personal)	462	399	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner	Tidsbe-gränsat (2023)	Förutbestämt belopp per kommun

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	4:5	Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om äldreomsorg – teknik, kvalitet och effektivitet med den äldre i fokus	200	178	Riktat statsbidrag	Kammar-kollegiet	Kommuner och SKR	Tidsbe-gränsat (2022)	Olika, främst förutbestämt belopp per kommun utifrån antalet invånare som är 80 år eller äldre
9	4:6	Subventionering av LVU-placeringar	242	211	Kostnads-ersättning	Statens institutions-styrelse	Kommuner	Tidsbe-gränsat (2020)	Subvention av vårdavgift som kommuner erlägger
9	4:7	Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (FEAD) 2014–2020 (2014:1374)	13	2	Riktat statsbidrag	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (ESF-rådet)	Offentliga aktörer, ideella organisationer	Tidsbe-gränsat (2020)	Investerings-/projektbidrag m.m.
9	4:7	Statsbidrag för att stärka insatserna för barn och unga med psykisk ohälsa	100	92	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner	Tidsbe-gränsat (2020)	Antal och andel ärenden samt andel av befolkningen som saknar treårig gymnasie-utbildning

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	4:7	Statsbidrag till kommunerna för deras arbete med akut hemlöshet	25	25	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	10 kommuner som har flest antal akut hemlösa	Tidsbe- gränsat (2021)	Förutbestämt belopp baserat på antal hemlösa
9	4:7	Stärkt bemanning inom den sociala barn- och ungdomsvården	150	147	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner	Tidsbe- gränsat (2020)	Antal och andel ärenden samt andel av befolkningen som saknar treårig gymnasie- utbildning
9	UO 9 4:7 UO 13 3:1	Utvecklingsmedel för arbete mot våld i nära relationer m.m.	115	92	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner, regioner, ideella föreningar och stiftelser	Tidsbe- gränsat (2022)	Grundbelopp och antalet invånare
9	6:1	Medel till utvecklingsprojekt inom alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksområdet	15	3	Riktat statsbidrag	Folkhälso- myndigheten	Ideella organisa- tioner, kommuner, regioner, läns- styrelser, universi- tet, högskolor och FoU-enheter		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
10	1:6	Bidrag till arbetsgivare för köp av arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd för återgång i arbete (2014:67)	175	26	Riktat statsbidrag	Försäkringskassan	Arbetsgivare, både offentliga och privata		Bidrag för hälften av kostnaderna upp till ett visst maxbelopp per år
10	1:6	En kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess (överenskommelse)	944	799	Riktat statsbidrag	Försäkringskassan	Regioner, SKR och myndigheter		Utifrån antalet invånare
10	1:6	Försäkringsmedicinska utredningar (2018:1633)	250	189	Kostnadsersättning	Försäkringskassan	Regioner		Ersättning för kostnader för försäkringsmedicinska utredningar som Försäkringskassan begärt
10	1:7	Ersättning för höga sjuklönekostnader (2020:195)	21 040	6 904	Kostnadsersättning	Försäkringskassan	Arbetsgivare, både offentliga och privata	Tidsbegränsat (2021)	Ersättning för sjuklönekostnader enligt olika procentsatser beroende på hur höga kostnader arbetsgivaren haft

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
13	1:1	Statsbidrag till verksamheter för asylsökande m.fl. (2016:1364)	67	5	Riktat statsbidrag	Länsstyrelserna	Organisationer (ideella föreningar), kommuner och kommunalförbund		Investerings- /projektbidrag m.m.
13	1:1 1:2	Statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar (2010:1122)	8 414	6 977	Kostnads- ersättning	Migrations- verket/ läns- styrelserna	Kommuner, regioner och kommunalförbund ⁵		Ersättningar för olika ändamål
13	1:2	Bidrag till kommuner med högt flyktmottagande	80	80	Riktat statsbidrag	Migrations- verket	44 kommuner som under de senaste åren har haft ett högt mottagande av nyanlända i relation till den egna befolkningen	Tidsbe- gränsat (2021)	Förutbestämt belopp per kommun
13	2:2	Statsbidrag till kommuner och regioner för att öka kunskapen om homosexuellas, bisexuellas och transpersoners situation (2014:1542)	3	3	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner och regioner		Investerings- /projektbidrag m.m.
13	3:1	Medel för att fortsätta driva stopptelevanten PrevenTell	5	5	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Karolinska Universitets- sjukhuset		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
13	3:1	Utvecklingsmedel förebyggande insatser mäns våld mot kvinnor	110	24	Riktat statsbidrag	Länsstyrelserna	Bl.a. kommuner, myndigheter och ideella organisationer		Investerings-/projektbidrag m.m.
13	3:1	Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner för att stärka jämställdhetsarbetet på lokal och regional nivå 2018–2020	28	9	Riktat statsbidrag	Kammar-kollegiet	SKR samt regionala stöd och samverkans-strukturer	Tidsbe-gränsat (2020)	Investerings-/projektbidrag m.m.
13	4:1	Statsbidrag till kommuner med socioekonomiskt eftersatta områden (2018:151)	415	410	Riktat statsbidrag	Tillväxtverket	32 kommuner med socioekonomiska utmaningar, anges i bilaga till förordning		Investerings-/projektbidrag m.m.
13	4:1	Statsbidrag till kommuner och regioner för att minska och motverka segregation (2018:118)	85*	43	Riktat statsbidrag	Delegationen mot segregation (Delmos)	Kommuner och regioner	Tidsbe-gränsat (2023)	Investerings-/projektbidrag m.m.
14	1:3	Arbetsmarknadspolitiska program (2000:634)	9 949*	5	Riktat statsbidrag	Arbets-förmedlingen	Bl.a. offentliga och privata arbetsgivare		Olika, bl.a. investerings-/projektbidrag m.m.
14	1:3	Bidrag till kommunerna för att skapa sommarjobb och jobb för ungdomar	280	197	Riktat statsbidrag	Arbets-förmedlingen	Kommuner	Tidsbe-gränsat (2021)	Förutbestämt belopp baserat på antalet

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
									ungdomar i kommunen
14	1:3	Ersättning enligt jobb- och utvecklingsgarantin (2007:414)	9 949*	57	Riktat statsbidrag	Arbetsförmedlingen	Offentliga eller privata aktörer som anordnar arbets- träning		Per anvisningsdag och deltagare eller per närvarodag
14	1:3	Ersättning enligt jobbgaranti för ungdomar (2007:813)	9 949*	7	Riktat statsbidrag	Arbetsförmedlingen	Offentliga eller privata aktörer som anordnar arbets- träning samt kommuner (för t.ex. studie- och yrkes- vägledning)		Bl.a. per anvisningsdag och person
14	1:3	Etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (2017:820)	9 949*	8	Riktat statsbidrag	Arbetsförmedlingen	Offentliga eller privata aktörer som anordnar arbets- träning		Per anvisningsdag och deltagare eller per närvarodag
14	1:3	Statsbidrag till kommuner för främjande av lokala överens- kommelser om viss samverkan om unga och nyanlända (2015:502)	52	48	Riktat statsbidrag	Delegationen för unga och nyanlända till arbete (DUA)	Kommuner	Tidsbe- gränsat (2021)	Investerings- /projektbidrag m.m.
14	1:3	Särskilt anställningsstöd (2018:42)	9 949*	1 936	Riktat statsbidrag	Arbetsförmedlingen	Arbetsgivare som uppfyller vissa krav		Olika, bl.a. ersättning för

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
									vissa löne- kostnader
14	1:3 1:12	Stöd för yrkesintroduktions- anställningar (2013:1157)	9 984*	2	Riktat statsbidrag	Arbets- förmedlingen	Arbetsgivare, både offentliga och privata		Olika, bl.a. ersättning för arbetsgivaravgift
14	1:4	Särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga (2017:462)	14 155*	2 532	Riktat statsbidrag	Arbets- förmedlingen	Arbetsgivare, både offentliga och privata		Olika, bl.a. ersättning för vissa löne- kostnader
14	1:6	Nationellt socialfondsprogram för investeringar för tillväxt och sysselsättning 2014–2020	1 452	485	Riktat statsbidrag	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (ESF- rådet)	Offentliga förvalt- ningar, arbetstagar- eller arbetsgivar- organisationer, ideella organisa- tioner, företag	Tidsbe- gränsat (2020)	Investerings- /projektbidrag m.m.
14	1:12	Stöd för nystartsjobb (2018:43)	5 194	810	Riktat statsbidrag	Arbets- förmedlingen	Arbetsgivare, både offentliga och privata		Olika, bl.a. ersättning för vissa löne- kostnader
16	1:4	Bidrag för samisk integrering i grundskolan	52*	2	Riktat statsbidrag	Sameskol- styrelsen	Huvudmän för grundskola eller utbildning som motsvarar grund-		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
							skolan och som har samiska elever		
16	1:5	Extra statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare i förskole- klasser och grundskolor i utanförskapsområden (2014:145) ⁶	26	19	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän för förskoleklasser och grundskolor i de områden som anges i bilagan till förordningen	Tidsbe- gränsat (2020)	Investerings- /projektbidrag m.m.
16	1:5	Försöksverksamhet med datorbaserade nationella prov, extern bedömning och medbedömning (2017:1106)	14	10	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	100 utvalda skolor	Tidsbe- gränsat (2021)	Fast belopp per deltagande skolenhet
16	1:5	Insatser för att stärka utbildningens kvalitet för barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska samt samverkan för bästa skola	284	160	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän inom skolväsendet som ingått överens- kommelse med Skolverket	Tidsbe- gränsat (2025)	Projektbidrag till skolenheter med låga kunskaps- resultat eller hög andel elever som inte fullföljer sina studier
16	1:5	Statligt stöd för säkerhetshöjande åtgärder i skolor (2018:527)	4	2	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Skolhuvudmän med skolor där det finns påtaglig risk för brott	Tidsbe- gränsat (2020)	Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	1:5	Statsbidrag för anställning av lärarassistenter (2019:551)	465	350	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän för förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan eller gymnasie- särskolan		Elevantal
16	1:5	Statsbidrag för bättre språkutveckling i förskolan (2019:558)	125	123	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Kommuner		Minimibelopp och bl.a. utifrån antalet barn mellan tre och fem år som är folkbokförda i kommunen
16	1:5	Statsbidrag för fortbildning i specialpedagogik (2015:938)	82	39	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän för grundskola, same- skola samt huvud- man för utbildning som motsvarar grundskoleutbild- ning vid särskilt ungdomshem	Tidsbe- gränsat (2023)	Schablonbelopp per lärare som deltar

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	1:5	Statsbidrag för försöksverksamhet med branschskola (2017:623)	17	7	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Skolhuvudmän som har överlämnat undervisning på entreprenad till en branschskola	Tidsbe- gränsat (2023)	Per elev
16	1:5	Statsbidrag för gymnasial lärlingsutbildning och lärlingsliknande utbildning inom introduktionsprogram (2011:947)	482	245	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän inom skolväsendet och arbetsgivare		Per elev och termin
16	1:5	Statsbidrag för gymnasieskolans introduktionsprogram (2017:622)	300	252	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän som har minst 15 elever på ett introduktionsprogram i gymnasieskolan		Elevantal
16	1:5	Statsbidrag för handledare i språk-, läs- och skrivutveckling (2015:42)	75*	40	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän inom förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan	Tidsbe- gränsat (2021)	Schablonbelopp per handledare

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	1:5	Statsbidrag för hjälp med läxor eller annat skolarbete utanför ordinarie undervisningstid (2014:144)	389	353	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Skolhuvudmän och ideella föreningar/organisationer		Maxbelopp per elev
16	1:5	Statsbidrag för personalförstärkning inom elevhälsan, specialpedagogiska insatser och för fortbildning (2016:400)	526	378	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän för förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan		Investerings-/projektbidrag m.m.
16	1:5	Statsbidrag för undervisning under skollov (2014:47)	263	72	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän för en grundskola, sameskola, specialskola eller gymnasieskola		Ersättning för merkostnader efter ansökan
16	1:5	Statsbidrag för vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år (2014:854)	69	39	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän inom gymnasieskolan		Utifrån antalet elevplatser och redovisad kostnadsprognos
16	1:5	Statsbidrag till skolhuvudmän för insatser inom ramen för samverkan för bästa skola och för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända (2016:329) ⁶	17	11	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Skolhuvudmän som har ingått samverkansavtal eller som har särskilt svåra förutsättningar	Tidsbegränsat (2020)	Investerings-/projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	1:5	Statsbidrag till teknik- och naturvetenskapscentrum (1997:153)	26	0	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Teknik- och naturvetenskapscentrum /Science center		Investerings-/projektbidrag m.m.
16	UO 16 1:5 UO 24 1:5	Statsbidrag för entreprenörskap i skolan och för upphandling av tjänster för att stödja entreprenörskap inom skolväsendet (2011:192)	30	7	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän inom skolväsendet och organisationer		Investerings-/projektbidrag m.m.
16	1:6	Statsbidrag för omvårdnad i särskilt boende för rörelsehindrade	71	58	Kostnads- ersättning	Specialpedago- giska skolmyndig- heten	Huvudmän för de fyra riksgymnasierna i Umeå, Kristianstad, Stockholm och Göteborg		Investerings-/projektbidrag m.m.
16	1:6	Särskilda bidrag för riksrekryterande gymnasial utbildning för elever med funktionshinder	244	182	Kostnads- ersättning	Statens skolverk	Vissa kommuner och regioner (Göteborgs, Kristianstads, Stockholms, Umeås och Örebros kommuner samt Region Södermanland)		Investerings-/projektbidrag m.m.
16	1:7	Statsbidrag för kvalitetssäkrande åtgärder inom förskolan,	496	496	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Kommuner		Utifrån den s.k. standard-

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
		fritidshemmet och annan pedagogisk verksamhet till kommuner som tillämpar maxtaxa (2001:161)							kostnaden för förskola m.m. i det kommunala utjämnings-systemet
16	1:7	Statsbidrag för mindre barngrupper i förskolan (2015:404)	1 228	1 039	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän i förskolan		Belopp per plats som barngruppen minskar med
16	1:7	Statsbidrag för omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds (2012:994)	79	72	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Kommuner		Investerings-/projektbidrag m.m.
16	1:7	Statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet (2001:160)	2 100	2 100	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Kommuner		Utifrån den s.k. standard-kostnaden för förskola m.m. i det kommunala utjämnings-systemet
16	1:8	Statsbidrag för internationell gymnasial utbildning (IB-utbildning)	127*	6	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Stockholms kommun, Göteborgs kommun och Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket		Belopp per årselevplats till enskilda på förhand bestämda huvudmän

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	1:8	Statsbidrag för utbildning för barn som vistas i landet utan tillstånd (2013:361)	50	50	Kostnads- ersättning	Statens skolverk	Kommuner		Utifrån ett medelvärde av antalet asyl-sökande barn
16	1:8	Statsbidrag för vissa barn och ungdomar som inte är folkbokförda i Sverige (2011:538)	127*	64	Kostnads- ersättning	Statens skolverk	Kommuner		Per elev utifrån bl.a. riksprislistan
16	1:8	Statsbidrag till avgifter till International Baccalaureate Office (1993:795)	127*	2	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Kommunala och fristående huvudmän för gymnasieskola som anordnar IB-program		Bl.a. för kostnader för avgiften för examen per elev
16	1:8	Statsbidrag till kommun, region eller enskild huvudman för elever från nordiska länder	127*	41	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Kommunala och fristående huvudmän för gymnasieskolan och vuxenutbildning på gymnasial nivå		Per elev utifrån bl.a. kurs och riksprislistan
16	1:8	Statsbidrag till kostnader för utbildning i Sverige för utlandssvenska elever (2015:736)	127*	1	Kostnads- ersättning	Statens skolverk	Skolhuvudmän för elever i årskurs 7–9 i grundskolan och grundsärskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan,		Per elev utifrån bl.a. riksprislistan

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
							IB-utbildning på gymnasieskolan		
16	1:8	Särskilt verksamhetsstöd till vissa utbildningar (t.ex. dansar-utbildningar)	29	29	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Utvalda kommuner/enskilda huvudmän		Investerings-/projektbidrag m.m.
16	1:9	Statsbidrag för distansundervisning	108*	11	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Stockholms stad (Sofia distans)		Per elev
16	1:10	Statsbidrag för behörighetsgivande utbildning för lärare i yrkesämnena (2013:60)	60	50	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän inom gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, den kommunala vuxenutbildningen och den särskilda utbildningen för vuxna	Tidsbegränsat (2023)	Investerings-/projektbidrag m.m.
16	1:10	Statsbidrag för fortbildning av lärare när det gäller svenska som andraspråk och kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (2016:709)	195	15	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän inom skolväsendet m.fl.		Utifrån en årslön
16	1:10	Statsbidrag för fortbildning av lärare (2007:222)	103	5	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän inom skolväsendet (förutom förskola och fritidshem),	Tidsbegränsat (2023)	Belopp per högskolepoäng

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
							svensk utlandsskola och särskilt ungdomshem		
16	1:11	Statsbidrag för lågstadiet i grundskolan och motsvarande skolformer samt viss annan utbildning (2015:215) ⁷	986	894	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän för förskoleklass, lägstadiet, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan	Tidsbe- gränsat (2020)	Elevantal
16	1:14	Statsbidrag för höjda löner till lärare och förskollärare (2016:100)	3 000	2 269	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän för förskoleklass, grundskola, grund- särskola, special- skola, sameskola, gymnasieskola, och gymnasiesärskola		Bidragsram utifrån antal elever
16	1:14	Statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare (2019:1288)	926	616	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän för för- skoleklass, grund- skola, grundsär- skola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola		Bidragsram utifrån antal elever

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
							och kommunal vuxenutbildning		
16	1:14	Statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare (2013:70) ⁶	721	533	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän för förskoleklass, grundskola, grund- särskola, special- skola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och kommunal vuxenutbildning	Tidsbe- gränsat (2020)	Per förstelärare/ lektor
16	1:15	Statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet (1991:931)	163	156	Riktat statsbidrag	Special- pedagogiska skolmyndig- heten	Huvudmän inom skolväsendet		Investerings- /projektbidrag m.m.
16	1:16	Statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling (2018:49)	4 886	4 374	Riktat statsbidrag	Skolverket	Huvudmän för förskoleklass och grundskola		Utifrån socio- ekonomiskt index och elevantal
16	1:18	Extra statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning för 2020 (2020:592)	675	675	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Samverkande kommunala huvudmän för kommunal vuxenutbildning	Tidsbe- gränsat (2020)	Baserat på fördelningen av bidraget för regionalt yrkes- inriktad vuxen- utbildning

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	1:18	Statsbidrag för lärcentrum (2017:1303)	50	50	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Samverkande kommunala huvudmän och kommunalförbund för kommunal vuxenutbildning		Investerings- /projektbidrag m.m.
16	1:18	Statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning (2016:937)	2 326	2 326	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Samverkande kommunala huvudmän för kommunal vuxenutbildning		Olika belopp för olika kurser, belopp per årsstudieplats
16	1:18	Statsbidrag för utbildning som kombineras med traineejobb eller annat arbete (2015:504)	50	50	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Kommunala huvudmän för vuxenutbildning på gymnasial nivå	Tidsbe- gränsat (2020)	Per årsstudieplats
16	1:20	Medel för att bedriva utbildning inom yrkeshögskolan	3 067	758	Riktat statsbidrag	Myndigheten för yrkeshög- skolan	Kommuner, regioner eller enskilda fysiska eller juridiska personer		Schablonbelopp utifrån antalet studerande
16	2:66	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning, för den verksam- hetsförlagda utbildningen av läkare (ALF-avtal)	2 517	2 517	Kostnads- ersättning	Uppsala universitet, Lunds universitet,	Region Uppsala, Region Skåne, Västra Götalands- regionen, Region		Olika, bl.a. ersättning per helårsstudent

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
						Göteborgs universitet, Umeå univer- sitet, Linköpings universitet, Karolinska institutet och Örebro universitet	Västerbotten, Region Öster- götland, Region Stockholm och Region Örebro län		
16	2:66	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning, för den verksam- hetsförlagda utbildningen av tandläkare (TUA-avtal)	159	73	Kostnads- ersättning	Göteborgs universitet och Umeå universitet	Västra Götalands- regionen och Region Västerbotten		Olika, bl.a. ersättning per helårsstudent
16	3:1	Medel för nationell samordning av kliniska studier	50	38	Riktat statsbidrag	Vetenskaps- rådet/Kommit- tén för kliniska studier	Regionala noder i varje sjukvårds- region (totalt 6 stycken)		Investerings- /projektbidrag m.m.
16	4:1	Statsbidrag för att främja internationella kontakter inom skolans område (2000:523)	21*	3	Riktat statsbidrag	Universitets- och högskole- rådet	Huvudmän inom skolväsendet		Investerings- /projektbidrag m.m.
17	1:2	Statsbidrag till kommuner som bedriver kulturskoleverksamhet (2019:470)	100	96	Riktat statsbidrag	Statens kulturråd	Kommuner	Tidsbe- gränsat (2022)	Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
17	1:2 1:3 2:2 4:4	Statsbidrag till kulturella ändamål (2012:517)	1 392*	1	Riktat statsbidrag	Statens kulturråd	Kulturverksamhet som bedrivs i Sverige		Investerings- /projektbidrag m.m.
17	1:2 3:1	Statsbidrag till folkbibliotek (2018:66)	406*	242	Riktat statsbidrag	Statens kulturråd	Kommuner		Investerings- /projektbidrag m.m.
17	1:3	Statsbidrag till kulturell verksamhet i skolan (2007:1436)	176*	156	Riktat statsbidrag	Statens kulturråd	Huvudmän inom skolväsendet		Investerings- /projektbidrag m.m.
17	1:5	Stöd till vissa icke-statliga kulturlokaler (1990:573)	10	1	Riktat statsbidrag	Boverket	Kulturlokaler som ägs och drivs av någon annan än staten		Investerings- /projektbidrag m.m.
17	1:6	Statsbidrag för konsulent- verksamhet i hemslöjd	1	1	Riktat statsbidrag	Nämnden för hemslöjdsfrågor	Region Stockholm		Investerings- /projektbidrag m.m.
17	1:6	Statsbidrag till de regionala biblioteksverksamheterna som kompetensnoder	25	20	Riktat statsbidrag	Kungliga biblioteket	Regioner och Malmö kommun	Tidsbe- gränsat (2020)	Investerings- /projektbidrag m.m.
17	1:6	Statsbidrag till regional kulturverksamhet (1996:1598)	1 614*	1	Riktat statsbidrag	Statens kulturråd	Förutbestämda regionala och lokala kulturinstitutioner		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
17	1:6	Vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet (2010:2012)	1 614*	1 608	Riktat statsbidrag	Statens kulturråd	Regioner		Investerings-/projektbidrag m.m.
17	3:1	Statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande insatser (2010:1058)	181*	13	Riktat statsbidrag	Statens kulturråd	Kommuner, bibliotek, skolor, ideella föreningar m.fl.		Investerings-/projektbidrag m.m.
17	4:3	Statsbidrag för främjande av hemslöjd	9	<1	Riktat statsbidrag	Nämnden för hemslöjdsfrågor	Bl.a. regioner, enskilda näringsidkare, organisationer och institutioner		Investerings-/projektbidrag m.m.
17	7:1	Bidrag till lönekostnader inom verksamheten Kulturarvs-IT (2003:248)	11	4	Riktat statsbidrag	Riksantikvarie-ämbetet	Lokal eller regional institution inom musei- eller arkiv-sektorn		Investerings-/projektbidrag m.m.
17	7:2	Bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer (2010:1121)	262*	39	Riktat statsbidrag	Riksantikvarie-ämbetet	Kommuner, stiftelser, bolag och enskilda personer		Investerings-/projektbidrag m.m.
17	8:3	Statsbidrag till Malmö kommun avseende rörelsernas museum	5	5	Riktat statsbidrag		Malmö kommun		Investerings-/projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
17	14:2	Statsbidrag för viss utbildning som rör tolkning och teckenspråk (2012:140)	59	13	Riktat statsbidrag	Myndigheten för yrkeshög- skolan	Folkhögskolor och studieförbund		Utifrån schablon- modell baserad på t.ex. antal platser och språkgrupper
17	14:4	Statsbidrag för särskilt utbildningsstöd (2011:1163)	193*	50	Riktat statsbidrag	Special- pedagogiska skol- myndigheten	Folkhögskolor, universitet och högskolor		Investerings- /projektbidrag m.m.
18	1:2	Statsbidrag till kommuner med svag bostadsmarknad (2018:111)	25	0	Riktat statsbidrag	Boverket	Kommuner med vissa förutsättningar		Investerings- /projektbidrag m.m.
18	1:3	Statligt bidrag för kommunala hyresgarantier (2007:623)	40	1	Riktat statsbidrag	Boverket	Kommuner		Fast belopp per lämnad hyresgaranti
18	1:8	Investeringsstöd för hyres- bostäder och bostäder för studerande (2016:881)	2 075	759	Riktat statsbidrag	Boverket/läns- styrelserna	Bl.a. kommunala bostadsföretag, privat fastighets- ägare, student- bostadsföretag, byggföretag eller kooperativ bostads- förening		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
19	1:1	Regionala tillväxtåtgärder	1 607	306	Riktat statsbidrag	Tillväxtverket/ länsstyrelserna	Kommuner, regioner, företag m.fl.		Investerings- /projektbidrag m.m.
19	1:1	Statsbidrag till socioekonomiskt eftersatta kommuner (2018:152)	73	73	Riktat statsbidrag	Tillväxtverket	30 utvalda kommuner	Tidsbe- gränsat (2027)	Investerings- /projektbidrag m.m.
19	1:3	Europeiska regionala utvecklingsfonden (2014:1383)	1 527	310	Riktat statsbidrag	Tillväxtverket/ Programmen	Kommuner, regioner, företag m.fl.		Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:1 1:11	Statsbidrag till strandstädning (2018:58)	22	19	Riktat statsbidrag	Naturvårds- verket	Kommuner med havsstränder		Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:3	Statligt bidrag till lokala natur- vårdsprojekt (LONA-bidrag, 2003:598)	1 065*	91	Riktat statsbidrag	Naturvårds- verket/läns- styrelserna	Kommuner		Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:4	Statligt stöd för avhjälpande av föroreningsskador (2004:100)	711*	143	Riktat statsbidrag	Naturvårds- verket/läns- styrelserna	Länsstyrelser (där- efter kommun eller till en annan myndighet som är huvudman för avhjälpandet)		Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:11	Bidrag för förvaltning av havsmiljö (2010:1341)	1 039*	2	Riktat statsbidrag	Havs- och vatten- myndigheten	Myndigheter, kommuner, organisationer,		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
							verksamhetsutö- vare och enskilda		
20	1:11	Bidrag till dagvattenutredningar	15	2	Riktat statsbidrag	Naturvårds- verket	Bl.a. kommuner, va- huvudmän, univer- sitet, högskolor, offentliga organisa- tioner eller ideella föreningar		Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:11	Statligt stöd för bättre vattenhushållning (2019:556)	65	30	Riktat statsbidrag	Havs- och vattenmyndig- heten/läns- styrelserna	Bl.a. kommuner och kommunala bolag		Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:11	Statligt stöd för att minska utsläpp av mikroplaster till vattenmiljön (2018:496)	142*	20	Riktat statsbidrag	Naturvårds- verket	Offentliga och privata aktörer som t.ex. kommuner, va- huvudmän och företag (ej privat- personer)	Tidsbe- gränsat (2022)	Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:11	Statligt stöd till lokala vatten- vårdsprojekt (LOVA-bidrag, 2009:381)	260	80	Riktat statsbidrag	Havs- och vattenmyndig- heten/läns- styrelserna	Kommuner eller ideella samman- slutningar		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
20	1:11	Statsbidrag för kunskapshöjande insatser mot övergödning	1 039*	5	Riktat statsbidrag	Havs- och vattenmyndigheten	Universitet och högskolor, ideella intresseorganisationer, kommuner och länsstyrelser	Tidsbegränsat (2020)	Investerings-/projektbidrag m.m.
20	1:11	Statsbidrag för rening av avloppsvatten från läkemedelsrester (2018:495)	142*	20	Riktat statsbidrag	Naturvårdsverket	Kommuner, kommunala bolag eller kommunalförbund	Tidsbegränsat (2022)	Investerings-/projektbidrag m.m.
20	1:11	Statsbidrag till kalkning av sjöar och vattendrag (1982:840)	1 039*	146	Riktat statsbidrag	Havs- och vattenmyndigheten/länsstyrelserna	Kommuner och regioner ⁸		Investerings-/projektbidrag m.m.
20	1:11	Stöd till fiskevården (1998:1343)	1 039*	3	Riktat statsbidrag	Havs- och vattenmyndigheten/länsstyrelserna	Kommuner, lokala och regionala aktörer		Investerings-/projektbidrag m.m.
20	1:14	Bidrag till kommuner för skydd av värdefulla naturområden	871*	31	Riktat statsbidrag	Naturvårdsverket	Kommuner		Investerings-/projektbidrag m.m.
20	1:16	Stöd för installation av laddningspunkter för elfordon (2019:525)	1 886*	<1	Riktat statsbidrag	Naturvårdsverket	Organisationer, företag, kommuner, regioner, stiftelser och föreningar		Investerings-/projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
20	1:16	Stöd till klimatinvesteringar (klimatklivet, 2015:517)	1 886*	69	Riktat statsbidrag	Naturvårds- verket	Kommuner, regioner, företag, bostadsrättsföre- ningar och andra organisationer	Tidsbe- gränsat (2023)	Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:17	Elbusspremie (2016:836)	120*	93	Riktat statsbidrag	Statens energi- myndighet	Regionala kollektiv- trafikmyndigheter, kommuner och trafikföretag	Tidsbe- gränsat (2023)	Belopp per elbuss
20	1:17	Statligt stöd till vissa miljöfordon (2020:750)	120*	0	Riktat statsbidrag	Statens energi- myndighet	Företag, kommuner och regioner	Tidsbe- gränsat (2023)	Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:20	Bidrag för skredsäkring vid Göta älv (2018:213)	64*	17	Riktat statsbidrag	Statens geotekniska institut	Kommuner		Investerings- /projektbidrag m.m.
21	1:2	Bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning (2016:385)	188*	90	Riktat statsbidrag	Statens energi- myndighet	Kommuner och regionala energikontor		Utifrån storleken på hushåll, företag och organisationer
21	1:2 1:4 1:7	Stöd till forsknings- och innovationsprojekt (2008:761)	1 400*	10	Riktat statsbidrag	Statens energi- myndighet	Företag, institut, universitet, hög- skola, kommuner m.fl.		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
21	1:3	Stöd till kommuner, regioner, m.fl. för samordnings- och informationsinsatser om förnybar elproduktion	25*	4	Riktat statsbidrag	Statens energi-myndighet	Bl.a. länsstyrelser, kommuner, kommunala samverkansorgan, regioner samt föreningar		Investerings-/projektbidrag m.m.
21	1:5	Stöd för utbyggnad av publika laddstationer för snabbladdning av elfordon (2020:577)	49	0	Riktat statsbidrag	Trafikverket	Bl.a. näringsidkare, kommuner, kommunala bolag	Tidsbe- gränsat (2022)	Investerings-/projektbidrag m.m.
21	1:7	Statligt stöd till solceller (2009:689)	740*	22 ⁹	Riktat statsbidrag	Statens energi-myndighet/ länsstyrelserna	Företag och offentliga organisationer samt privatpersoner	Tidsbe- gränsat (2020)	Investerings-/projektbidrag m.m.
21	1:10	Lokal och regional kapacitets-utveckling för energiomställning och minskad klimatpåverkan	40	27	Riktat statsbidrag	Statens energi-myndighet	Lokala och regiona- la offentliga aktörer, t.ex. energikontor, regionalt utveck- lingsansvariga, kommunförbund, länsstyrelser, kommuner och regioner	Tidsbe- gränsat (2020)	Investerings-/projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
22	1:1	Bidrag till Inlandsbanan	150	150	Kostnads- ersättning	Trafikverket	Inlandsbanan AB		Investerings- /projektbidrag m.m.
22	1:1	Statlig medfinansiering till vissa regionala kollektivtrafik-anläggningar m.m. (2009:237)	20 089*	519	Riktat statsbidrag	Trafikverket	Kommuner och regionala kollektiv- trafikmyndigheter		Investerings- /projektbidrag m.m.
22	1:1	Bidrag till kommuner för kostnader för flyttning, uppställning och skrotning av vissa fordon (2018:1594)	26	10	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Kommuner	Tidsbe- gränsat (2020)	Per fordon
22	1:1	Stöd för att främja hållbara stadsmiljöer (2015:579)	1 000	309	Riktat statsbidrag	Trafikverket	Kommuner och regioner	Tidsbe- gränsat (2029)	Investerings- /projektbidrag m.m.
22	1:1 1:11	Medfinansiering för investeringar enligt storstadsavtalen och västsvenska paketet	22 164*	1 148	Riktat statsbidrag	Trafikverket	Kommuner och regioner som omfattas av avtalen		Investerings- /projektbidrag m.m.
22	1:2	Statsbidrag till enskild väghållning (1989:891)	1 273	11	Riktat statsbidrag	Trafikverket	Väghållare		Investerings- /projektbidrag m.m.
22	1:6	Ersättning för beredskaps-flygplatser	12	3	Kostnads- ersättning	Trafikverket	Aktör som äger flygplats/er		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
22	1:6	Statsbidrag till icke statliga flygplatser (2006:1577)	169	169	Riktat statsbidrag	Trafikverket	Kommuner		Investerings-/projektbidrag m.m.
22	1:7	Ersättning enligt trafikavtal	1 050*	106	Riktat statsbidrag	Trafikverket	Företag och regionala trafikmyndigheter		Investerings-/projektbidrag m.m.
22	1:18	Ersättning till regionala kollektivtrafikmyndigheter för minskade biljettintäkter under utbrottet av covid-19 (2020:713)	3 000	2 926	Riktat statsbidrag	Trafikverket	Regionala kollektivtrafikmyndigheter	Tidsbegränsat (2021)	Utifrån minskningen av myndighetens biljettintäkter
22	2:5	Erbjudande om regionala bredbandskoordinatorer	21	18	Riktat statsbidrag	Post- och telestyrelsen	Regioner eller motsvarande aktör (samverkansorgan)	Tidsbegränsat (2025)	Belopp per aktör
22	2:5	Statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur (2020:266)	150	111	Riktat statsbidrag	Post- och telestyrelsen	Kommuner, företag, m.fl.	Tidsbegränsat (2022)	Investerings-/projektbidrag m.m.
23	1:2	Stöd till vissa åtgärder inom skogsbruket (2010:1879)	33*	1	Riktat statsbidrag	Skogsstyrelsen	Ägare av skogsmark eller som har markägarens tillstånd		Investerings-/projektbidrag m.m.
23	1:11	Stöd för mjölk till skolelever	153*	93	Riktat statsbidrag	Jordbruksverket	Huvudmän inom förskolan, grundskolan och gymnasieskolan		Per barn och skoldag

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2020 (mnkr) ¹	Utbetalt kommun- sektorn 2020 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
23	1:17	Statsbidrag till kommuner i glesbygd för att stärka näringslivet	70	69	Riktat statsbidrag	Tillväxtverket	39 kommuner i stödområde A enligt förordningen 1999:1382	Tidsbe- gränsat (2021)	Belopp per kommun med geografiska och demografiska utmaningar
24	1:2	Statsbidrag för stöd till forskning, utveckling och innovation (2015:208)	2 835*	167	Riktat statsbidrag	Vinnova	Kommuner, regioner, företag och organisationer		Investerings-/projektbidrag m.m.
24	1:23	Statligt stöd när vissa lokalhyresgäster fått rabatt på hyran (2020:237)	4 920	66	Riktat statsbidrag	Boverket/länsstyrelserna	Hyresvärdar i vissa branscher		Investerings-/projektbidrag m.m.
24	2:3	Regionala exportcentra	12*	3	Riktat statsbidrag	Tillväxtverket	Bl.a. regioner		Investerings-/projektbidrag m.m.

¹ En asterisk (*) betyder att bidragsramen gäller mer än enbart det aktuella bidraget. Bidragsramen omfattar alltså andra bidrag och/eller ska användas för flera ändamål. "Mnkr" står för miljoner kronor.

² Av dessa medel har 27 miljoner kronor gått till att subventionera kommunernas abonnemangspriser för Rakel.

³ Största delen av medlen har betalats ut till kommuner. Andelen som betalats ut till regioner är mindre än 0,1 % av totalbeloppet till kommunsektorn.

⁴ Kommuner och regioner har kunnat ansöka om medel i tre omgångar och endast medel för den första ansökningsomgången betalades ut under 2020.

⁵ Största delen av medlen har betalats ut till kommuner. Andelen som betalats ut till regioner är mindre än 4 % av totalbeloppet till kommunsektorn.

⁶ Bidraget fanns endast under första halvan av 2020. Därefter ersattes det av ett nytt statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg (2019:1288). Det nya bidraget är en sammanslagning av tre separata bidrag (*Statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare*, *Statsbidrag till skolhuvudmän för insatser inom ramen för samverkan för bästa skola och för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända* och *Extra statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare i förskoleklasser och grundskolor i utanförskapsområden*).

⁷ Bidraget fanns endast under första halvan av 2020.

⁸ Största delen av medlen har betalats ut till kommuner. Andelen som betalats ut till regioner är mindre än 0,01 % av totalbeloppet till kommunsektorn.

⁹ Innefattar endast medel till kommuner, regioner och kommunala bostadsföretag. Det har inte varit möjligt att ta fram uppgifter om hur mycket medel som har betalats ut till samtliga kommun- eller regionägda bolag.

Anmärkning: Om flera ersättningar/bidrag lyder under samma förordning räknar vi det som en kostnadsersättning/ett riktat statsbidrag. I sammanställningen ingår inte statsbidrag som endast har betalats ut till SKR. I utbetalda medel till kommunsektorn ingår medel till kommuner, regioner, kommunägda bolag, regionägda bolag, kommunalförbund samt vissa andra samarbetsorganisationer som hör till kommuner eller regioner (exempelvis Regionala cancercentrum). Medel till SKR eller medel till stiftelser som grundats av kommuner eller regioner ingår inte. Uppgifterna om slutår är preliminära eftersom regeringen kan ändra tidsramen för bidragen.

Källa: Statskontoret utifrån flera grundkällor och egna bearbetningar.